

BIBLIOTEKA

EDUKACJA

DYDAKTYKA

Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich
Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

Biblioteka Edukacja Dydaktyka

**praca zbiorowa
pod red. Joanny Czyrek i Bożeny Górnej**

Wrocław 2011

Recenzent:

dr hab. Maria Piłypczak-Majerowicz
profesor Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Projekt okładki:

mgr Jadwiga Wojtczak

© Copyright by Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich

ISBN 978-83-61970-12-5

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

I. Biblioteki pedagogiczne

Beata Malentowicz

<i>Mobilna biblioteka – edukacja i jej promocja w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu</i>	9
---	---

Iwona Gawrońska-Paluszkievicz

<i>Pakiety edukacyjne w pracy nauczyciela</i>	17
---	----

Alina Dyrek, Elżbieta Szymańska, Anna Zakrzewska

<i>WikiEduLinki jako pomoc w pracy nauczyciela</i>	23
--	----

Marcin Laskowski, Piotr Szeligowski

<i>„Od maluszka do staruszka” – oferta edukacyjna Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi</i>	29
---	----

Elżbieta Sienkiewicz

<i>Realizacja idei biblioteki uczącej na przykładzie działalności Biblioteki Pedagogicznej w Lwówku Śląskim</i>	34
---	----

Agnieszka Nawrocka

<i>Biblioteka Pedagogiczna w Świdnicy - centrum informacji edukacyjnej 1951-2011</i>	39
--	----

Sebastian Węgrzynowski, Cecylia Śmieszowska

<i>Spotkania z cyklu „Edukacja kulturowa” organizowane przez Bibliotekę Pedagogiczną w Trzebnicy</i>	46
--	----

II. Biblioteki akademickie

Hanna Pacholska

<i>Studia podyplomowe jako forma kształcenia ustawicznego bibliotekarzy</i>	54
---	----

Maria Bosacka

<i>Praca z czytelnikiem w bibliotece akademickiej na przykładzie Bibliotek Instytutów Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego</i>	62
---	----

Joanna Mięka	
	<i>Formy pracy dydaktycznej ze studentami w bibliotece uczelni wyższej na podstawie pracy Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie Filia we Wrocławiu .....</i>
	68
Ewa Goumissi	
	<i>Biblioteka akademicka jako centrum edukacji na przykładzie Biblioteki Studium Kształcenia Podstawowego Politechniki Wrocławskiej .....</i>
	73
Paulina Bartosik	
	<i>Zespół Biblioteki Cyfrowej BGiOINT PWr jednostką przygotowującą studentów bibliotekoznawstwa do zawodu bibliotekarza cyfrowego .....</i>
	79
Joanna Czyrek	
	<i>Koncepcja Lifelong Learning wyzwaniem dla bibliotekarzy.....</i>
	83
Monika Józwiak	
	<i>Centrum NUKAT i Międzyuczelniany Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania VTLS jako instytucje promujące samokształcenie .....</i>
	88
Agnieszka Jarych, Kamila Kokot	
	<i>Księgozbiór podręczny w Bibliotece Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego - stan obecny a oczekiwania użytkowników.....</i>
	93

Wstęp

Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich od kilku lat bardzo efektywnie współpracuje z Dolnośląską Biblioteką Pedagogiczną. Rezultatem wspólnych przedsięwzięć jest między innymi organizowanie konferencji. Pierwsza zatytułowana „Współpraca regionalna i ogólnopolska bibliotek naukowych Wrocławia” miała miejsce w 2009 roku, druga – o bardzo nieszablonowym tytule - „Między hybrydą a cyfrą” odbyła się rok później.

W 2011 roku spotkanie bibliotekarzy przebiega pod hasłem „Biblioteka – edukacja – dydaktyka”. Tematy związane z uczeniem, nauczaniem, kształceniem realizowanym w różnych miejscach, przy pomocy różnych metod, z wykorzystaniem różnych narzędzi dydaktycznych są ostatnio żywo dyskutowane, a konferencja jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie: jak powinna zmienić się biblioteka i bibliotekarze by sprostać wyzwaniom edukacyjnym XXI wieku i pełnić ważną funkcję w procesie dydaktycznym.

Opieką naukową objęła konferencję prof. Maria Pińtyczak-Majerowicz, która zrecenzowała wszystkie artykuły zamieszczone w niniejszym wydawnictwie, przygotowane przez bibliotekarzy pracujących we wrocławskich bibliotekach naukowych: Bibliotece Uniwersyteckiej, Bibliotece Głównej Politechniki, Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej, Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, a także w bibliotekach specjalistycznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Na konferencję przysłali też artykuły bibliotekarze z Bibliotek Pedagogicznych w Trzebnicy, Lwówku Śląskim, Świdnicy i Łodzi, co świadczy o dużym zainteresowaniu działalnością Korporacji Bibliotekarzy Wrocławskich wykraczającą poza obszar miasta Wrocławia, a także o zaciekawieniu samym tematem zjazdu.

W artykułach zaprezentowano ofertę edukacyjną bibliotek pedagogicznych przeznaczoną dla wszystkich grup wiekowych, przedstawiono pomoce dydaktyczne dla nauczycieli tworzone przez bibliotekarzy, omówiono różne formy pracy dydaktycznej ze studentami w bibliotekach akademickich, zwrócono uwagę na konieczność kształcenia ustawicznego bibliotekarzy. Przygotowane materiały pokazują, że każda działalność biblioteczna posiada wymiar edukacyjny, a biblioteki muszą promować umiejętność uczenia się oraz uczestnictwa w kształceniu ustawicznym, a także wspomagać edukację formalną i nieformalną przygotowując własne pakiety dydaktyczne. Bibliotekarze powinni rozszerzać współpracę z

pracownikami szkół, muzeów, archiwów, instytucji kultury, organizacji społecznych i innych bibliotek w zakresie wspólnych inicjatyw edukacyjnych. Tylko duża aktywność bibliotekarzy i promocja działalności bibliotek pozwoli pracownikom skarbnic książek na zajęcie ważnego miejsca w procesie ciągłej, permanentnej edukacji całego społeczeństwa.

Przygotowane na konferencję referaty pokazują jak ogromne zmiany nastąpiły w bibliotekach naukowych i pedagogicznych w ostatnich latach, ale jednocześnie obrazują jak wielką pracę muszą jeszcze wykonać bibliotekarze, by stać się przewodnikami użytkowników po świecie wiedzy i organizatorami dostępu do informacji wartościowej. Mamy nadzieję, że zorganizowana konferencja da impuls wielu ciekawym inicjatywom edukacyjnym w środowisku bibliotekarzy i zapoczątkuje nowe przyjaźnie i owocne kontakty.

Joanna Czyrek i Bożena Górna

Beata Malentowicz

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

Mobilna Biblioteka – edukacja i jej promocja w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

Abstrakt: W artykule omówiono problematykę związaną z edukacją i jej promocją w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu. W związku z zachodzącymi zmianami w świecie informacji, postępem technologicznym czy rozwojem cywilizacyjnym zmiany następują również w szeroko rozumianych usługach bibliotecznych. W pierwszej części artykułu przedstawiono realizowane w Bibliotece działania edukacyjne, a szczególnie te, dzięki którym Biblioteka dociera bezpośrednio do użytkownika. Druga część artykułu omawia formy promocji edukacji stosowane przez bibliotekę z podkreśleniem skuteczności działań mobilnych opartych na reklamie bezpośredniej.

W dobie otwartych granic, wielu możliwości przemieszczania się po świecie, dostępu do przenośnych sieciowych interfejsów przy użyciu zwykłej „komórki”, PDA, smartfona czy netbooka oraz innych przenośnych sprzętów pozwalających na korzystanie z dobrodziejstw internetu, konieczna staje się zmiana sposobu myślenia o otaczającej nas rzeczywistości, także tej dotyczącej funkcjonowania bibliotek. W świetle powyższego coraz częstsze okazuje się odejście od tradycyjnego sposobu wyszukiwania informacji i korzystania z dostępnej wiedzy. Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych ma wpływ na wszystkie dziedziny życia. Trudno dzisiaj wyobrazić sobie współczesną edukację bez dostępu do internetu, bez wykorzystania multimedialnych materiałów edukacyjnych, wirtualnych doświadczeń czy wirtualnych konsultacji z uczniem. Netbooki, konsole do gier i telefony podłączone do sieci – to codzienność. Czy młodzież korzystająca z komputerów niemal od urodzenia, skazana jest na zderzenie ze szkolną tablicą i kredą oraz biblioteką postrzeganą jako miejsce wypożyczenia książek? Wydaje się, że jest szansa, aby tego uniknąć. Przenośne gadżety komunikacyjne już wprowadziły niewielkie zmiany w procesie edukacyjnym. Uczniowie częściowo zostali oderwani od podręczników i dyscypliny sali szkolnej i funkcjonują w trybie „znajdowania w razie potrzeby”, a nie tylko przyswajania i biernego odtwarzania informacji. Wykorzystanie nowoczesnych technologii czyli mobilna edukacja to na pewno duże wyzwanie dla szkoły. „Według prof. Elliota Solowaya z Univeristy of Michigan, twórcy oprogramowania do komórek upodabniającego je trochę do pecetów, nauczanie mobilne:

– zapewnia dużą skalę: dzięki połączeniu głównych funkcji komputerów osobistych z zasobami internetowymi, smartfony naprawdę dają uczniom możliwość nauki gdziekolwiek i kiedykolwiek,

– jest rozwojowe: ponieważ większość uczniów i tak ma już komórkę, lub inne bardziej zaawansowane narzędzie, rodzice mogą je kupować, a szkoła zainwestuje jedynie w oprogramowanie. Uczniowie wolą przenośne urządzenia od laptopów, bo łatwiej je zabierać ze sobą. Kolejnym wyzwaniem jest jeszcze stworzenie planu wprowadzenia edukacji mobilnej do programu nauczania;

– jest unikalne: nauka za pośrednictwem komórek tworzy zupełnie nowe możliwości, szczególnie, jeżeli chodzi o komunikację za pomocą blogów i wszelkie działania zakładające wysyłanie wiadomości tekstowych”¹.

Dzięki mobilnym urządzeniom uczniowie mogą mieć nieograniczony dostęp do zasobów informacyjnych i pomocy, które sami stworzyli. Ale aby mobilni uczniowie stali się użytkownikami biblioteki, to biblioteka również powinna być mobilna.

Co rozumiemy poprzez określenie: być mobilnym?

Mobilny to taki, który łatwo daje się wprawić w ruch, to również ktoś zdolny do sprawnego, elastycznego działania, a także często zmieniający miejsce pobytu lub miejsce pracy. W przypadku rozważań o mobilności usług informacyjnych bierzemy pod uwagę mobilność ludzi (twórców, pośredników, użytkowników), mobilność zasobów oraz mobilność urządzeń (nadawczych, odbiorczych). Jak zatem zdefiniować mobilną bibliotekę? Z jednej strony, mobilna biblioteka będzie musiała tak jak człowiek, bez większych problemów odnaleźć się w każdym otoczeniu, szybko dostosowywać się do ogólnie przyjętych wymogów, podążać w kierunku wyznaczonym przez zachodzące wokół zmiany, być elastyczną i poszerzać ofertę zgodnie z oczekiwaniami użytkowników. Z drugiej natomiast, mobilna biblioteka powinna być blisko czytelnika, a usługi dostępne nie tylko w jej siedzibie.

Biblioteka mobilna to tradycyjne rozszerzenie standardowych bibliotek. Najbardziej znaną formą takiej biblioteki jest bibliobus, którego zadaniem jest rozpowszechnienie nauki i kultury wśród ludzi niemobilnych (starych i niepełnosprawnych) oraz młodych, mieszkających w oddaleniu od uczelni, szkół czy bibliotek. W Polsce mobilne biblioteki w takiej postaci nie przyjęły się, ale autobusy z książkami są bardzo powszechne na przykład w Australii. W Tajlandii rząd realizuje program, „którego celem jest wspieranie rozwoju

---

¹ Andrzejczak, Agnieszka. *Mobilna nauka przyszłością edukacji*. [online] [dostęp 25.06.2011] http://edunews.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=644&Itemid=1

społeczeństwa opartego na wiedzy, m.in. poprzez ułatwianie dostępu do literatury i informacji. Jednym z elementów programu są mobilne biblioteki na łodziach. W Kenii od 1996 roku działa "żywa" mobilna biblioteka, ufundowana przez rząd tego kraju oraz darczyńców. Książki dostarczane są mieszkańcom odległych miejsc, szkołom, a także grupom nomadów na... wielbłądach. Na kolumbijską bibliotekę Biblioburro składają się: jeden człowiek - pasjonat, dwa osły (o imionach Alfa i Beto) oraz wiele książek, które dowożone są do osób praktycznie pozbawionych dostępu do literatury i informacji².

Biblioteka może stać się mobilną także poprzez serwis biblioteki przeznaczony dla telefonów komórkowych. Zbiory są wówczas dostępne wszędzie i w każdej sytuacji. Takie mobilne serwisy proponują swoim użytkownikom: Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego (<http://bur.univ.rzeszow.pl/>) oraz Biblioteka Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (<http://www.pism.pl/mdbl>). Strona przeznaczona jest dla użytkowników telefonów komórkowych i urządzeń mobilnych. Znajdują się na niej najświeższe informacje związane z biblioteką: aktualności, godziny otwarcia, dane kontaktowe i teleadresowe.

Jakie zatem działania związane z edukacją i promocją edukacji czynią Dolnośląską Bibliotekę Pedagogiczną we Wrocławiu [dalej: DBP] biblioteką mobilną?

Jednym z elementów wpływających na mobilność DBP są pracownicy – kompetentni, kreatywni, poszerzający swoją wiedzę i umiejętności, tworzący ofertę zgodną z potrzebami użytkowników. Drugim ważnym czynnikiem są zasoby i usługi, szczególnie usługi informacyjne, oferowane przez bibliotekę. Głównym zadaniem działalności informacyjnej biblioteki jest zaspokojenie zawodowych i edukacyjnych potrzeb kadry pedagogicznej, studentów przygotowujących się do zawodu nauczycielskiego oraz całego środowiska związanego z oświatą i wychowaniem. Usługi informacyjne prowadzone są w oparciu o katalogi i bazy online oraz zasoby internetu. Celem usług informacyjnych jest umożliwienie szybkiego i zdalnego dostępu do zgromadzonych, opracowanych i uporządkowanych różnorodnych źródeł wiedzy i informacji edukacyjnej. Pozwala na to Dolnośląski System Informacji Edukacyjnej. Zasób DSIE stanowią elementy dostępne z serwisu internetowego DBP tworzone w oparciu o zasoby własne:

– katalogi online: katalog centralny dolnośląskiej sieci bibliotek pedagogicznych, katalog książek, katalog tytułów czasopism, katalog dokumentów elektronicznych, katalog filmów, katalog dokumentów dźwiękowych oraz katalogi lokalne;

---

² *Mobilne biblioteki, zwierzęce zaprzęgi i nowe technologie.* [online] [dostęp 25.06.2011] <http://www.biblioteki.org/pl/wiadomosci/czytaj/776>

– bazy bibliograficzne artykułów z czasopism: Edukacja oraz Dolny Śląsk - edukacja regionalna.

Zasoby DSIE budowane są także w oparciu o zasoby internetu:

- baza edukacyjnych zasobów internetu – WikiEduLinki,
- bazy i serwisy dziedzinowe,
- e-czasopisma,
- raporty edukacyjne,
- instytucje szkolące, edukacyjne, wrocławskie biblioteki,
- aktualności oświatowe z internetowych stron instytucji i organizacji edukacyjnych,
- aktualności z prasy elektronicznej oraz innych źródeł.

Ponadto biblioteka tworzy własne materiały, które stały się kolejnym elementem zasobów źródłowych Dolnośląskiego Systemu Informacji Edukacyjnej – multimedialne tematyczne pakiety edukacyjne. Do tej pory opracowano następujące pakiety: Prawa człowieka, Zdolny uczeń, Metoda projektów, Technologia informacyjna w edukacji, Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Łatwy i szybki dostęp do bogatych i różnorodnych zasobów DSIE to jeden z ważniejszych elementów czyniących z DBP we Wrocławiu bibliotekę mobilną, a udział w tworzeniu cyfrowych kolekcji Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej jest potwierdzeniem otwartości biblioteki na zmiany i potrzeby środowiska.

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu proponuje także usługę skanowania pełnych tekstów, dzięki której użytkownik korzysta z mobilnych zasobów wykorzystując internet. Inną propozycją są wypożyczenia międzybiblioteczne – sprowadzenie i udostępnienie materiałów, których biblioteka nie posiada, ale dostępne są w innych bibliotekach.

DBP we Wrocławiu szybko dostosowuje się do ogólnie przyjętych wymogów – cyfryzacja i e-usługi. Podąża w kierunku wyznaczonym przez zachodzące wokół zmiany – działania biblioteki związane z wprowadzanymi zmianami w systemie oświaty, mającymi na celu poprawę jakości doskonalenia nauczycieli poprzez bezpośrednie wspomaganie szkół. Biblioteka stara się także być elastyczną i poszerzać ofertę zgodnie z oczekiwaniami użytkowników. DBP zapewnia dostęp do źródeł wiedzy i informacji edukacyjnej niezbędnej do osiągnięcia sukcesu kształcących się i doksztalających nauczycieli oraz doskonalącej się zawodowo kadry pedagogicznej oraz wspiera nauczycieli przez podnoszenie ich kompetencji. Nauczycielom i bibliotekarzom proponuje się uczestnictwo w kursach i szkoleniach organizowanych przez bibliotekę. Realizacja tego zadania przebiega dwutorowo: szkolenia

tradycyjne z wykorzystaniem technologii informacyjnej, przeprowadzane w siedzibie DBP we Wrocławiu, w bibliotekach pedagogicznych dolnośląskiej sieci oraz w szkołach, a także kursy e-learningowe opracowywane i udostępniane na platformie Moodle w e-Serwisie DBP.

Z proponowanych kursów stacjonarnych najczęściej realizowane są te, które omawiają zagadnienia dotyczące zastosowania technologii informacyjnych w bibliotece: „Otwarte Zasoby Edukacyjne – wybrane krajowe inicjatywy” oraz „Możliwości wyszukiwarki Google jako zaawansowanego narzędzia przeszukiwania Internetu”. Poszukując nowych, przydatnych i atrakcyjnych treści do szkoleń i warsztatów, pracownicy biblioteki sami ustawicznie doskonalą swoje kompetencje i później przekazują je zainteresowanym nauczycielom i bibliotekarzom. Przykładem mogą być przygotowywane szkolenia wykorzystujące podstawowe programy pakietu Windows Live. Tradycyjne formy doskonalenia wykorzystujące technologię komputerową, dobrze przygotowane i interesująco prowadzone zapewne jeszcze przez jakiś czas będą cieszyły się zainteresowaniem, ale nie można nie zauważyć coraz większej popularności nowych metod stosowanych w nauczaniu, czyli powszechnego już e-learningu. W roku szkolnym 2010/ 2011 biblioteka uruchomiła e-Serwis DBP na popularnej platformie Moodle. Głównym celem umieszczanych tam materiałów jest dzielenie się wiedzą. Nie wszystkie kursy spełniają kryteria typowych szkoleń e-learningowych. Biblioteka, jako placówka wspierająca pracę szkół, platformę edukacyjną wykorzystuje do umieszczania treści kierowanych do nauczycieli i bibliotekarzy w formie materiałów i kursów samokształceniowych w takich kategoriach jak:

- kursy komputerowe (aktualnie proponujemy: Możliwości wyszukiwarki Google jako zaawansowanego narzędzia przeszukiwania zasobów Internetu, PowerPoint 2010 - tworzenie prezentacji; Blog – wielozadaniowe narzędzia edukacyjne);

- tematyczne (Edukacyjne pakiety multimedialne, E-learning w bibliotece, Nowoczesny ośrodek informacji na przykładzie DBP we Wrocławiu, Redagowanie bibliografii załącznikowej, Otwarte Zasoby Edukacyjne – wybrane inicjatywy krajowe, Biblioteka Web 2.0);

- dla pracowników (Redakcja serwisu internetowego Biblioteki, Migracja Edukacyjnych zasobów Internetu do MediaWiki).

Platforma wykorzystywana jest również do umieszczenia materiałów z konferencji dla bibliotekarzy, odbywających się cyklicznie w DBP oraz do bezpośredniej współpracy z

bibliotekami szkolnymi – został przeprowadzony Konkurs czytelniczy dla uczniów jednej ze szkół”³.

Obserwowanie zmian zachodzących w środowisku oświatowym i dostosowywanie aktywności biblioteki do oczekiwań użytkowników, docieranie z ofertą różnymi drogami, skracanie czasu wyszukiwania zasobów, upraszczanie procedur i regulaminów, czyli bycie biblioteką mobilną, to dziś konieczność warunkująca sukces w przyszłości.

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu wychodzi naprzeciw potrzebom środowiska bibliotekarzy dolnośląskich i propaguje nowatorskie rozwiązania związane z zastosowaniem technik informacyjno-komunikacyjnych w bibliotece. Działaniem pozwalającym realizować to zadanie są organizowane w DBP we Wrocławiu cykliczne konferencje szkoleniowo-metodyczne. Dodatkowo podczas konferencji prezentowane są możliwości współpracy z innymi bibliotekami w Polsce i za granicą. Zawsze zostaje podkreślona rola, jaką odgrywają biblioteki i bibliotekarze w środowisku edukacyjnym. Wybór tematyki poszczególnych konferencji to odpowiedź na pytania nurtujące środowisko bibliotekarzy: kim jest nowoczesny bibliotekarz, kim jest dzisiejszy użytkownik biblioteki, jaka jest współczesna biblioteka, w jaki sposób i jakimi metodami współpracować z czytelnikami? W tym roku po raz piąty odbyła się konferencja w cyklu Szkolne Centra Multimedialne. Tematem przewodnim było zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotece. Na poprzednich konferencjach były omawiane takie zagadnienia jak: wzorcowe rozwiązania Szkolnych Centrów Multimedialnych, propozycje działań w SCM, e-learning w bibliotece czy SCM - Biblioteka 2.0.

Organizowane konferencje, seminaria czy warsztaty z jednej strony spełniają rolę edukacyjną, a z drugiej promują edukację. DBP we Wrocławiu jest placówką znaną nie tylko na Dolnym Śląsku, ale żeby utrzymać swoją pozycję wśród użytkowników i pozyskać nowych musi ustawicznie dbać o pozytywny wizerunek. Pracownicy biblioteki uczestniczą w wielu ogólnopolskich konferencjach prezentując na nich różnorodne działania realizowane przez DBP we Wrocławiu promując w ten sposób dolnośląskie biblioteki pedagogiczne.

Promowanie biblioteki oraz jej działań to niezwykle trudne zadanie. Bardzo ważnym elementem strategii promocji jest pozycjonowanie biblioteki przez utrwalenie kształtowanego przez wiele lat pozytywnego wizerunku. Inne konieczne działania to utrzymanie

---

³ Malentowicz Beata, *Promocja edukacji w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej*. [online] [dostęp 25.06.2011] http://www.dbp.wroc.pl/biblioteki/wroclaw/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=117&Itemid=106

użytkowników korzystających z usług biblioteki oraz pozyskanie nowych, dzięki wzbogacaniu i urozmaicaniu oferty edukacyjnej i bibliotecznej.

Biblioteki pedagogiczne w Polsce działają przede wszystkim na rzecz studentów, nauczycieli i uczniów. Oferta Biblioteki wynika z określonej Misji i koncentruje się na aktywnościach ukierunkowanych na pomoc bibliotekarzom oraz nauczycielom w ich pracy z uczniami. Wyznaczone cele, określony użytkownik, ukierunkowana tematyka działań ściśle określają sposoby funkcjonowania biblioteki pedagogicznej.

DBP we Wrocławiu promuje edukację w różny sposób. Najczęściej stosowaną formą promocji jest reklama masowa wykorzystująca internet: (serwis DBP, portal społecznościowy Facebook, elektroniczne serwisy bibliotekarskie – przede wszystkim serwis E-Biblioteka Pedagogiczna oraz serwis SBP). Do komunikacji z użytkownikami wykorzystano także Stand HD - urządzenia informacyjne zainstalowane we Wrocławiu, z ekranami dotykowymi, instalowane w miejscach ruchliwych i prezentujące system informacyjny wielu jednostek użyteczności publicznej (Infociti) – także bibliotek. Tradycyjnym sposobem promocji i biblioteki i działań edukacyjnych jest reklama wydawnicza, czyli ulotki, foldery, informatory. Niestety te formy mają charakter pośredni i nie zawsze docierają do określonego odbiorcy. Dlatego z wieloma informacjami do wybranych użytkowników dociera się w sposób bezpośredni (telefonicznie, listownie lub pocztą elektroniczną).

Odbiorcą usług DBP jest szkoła rozumiana jako zespół nauczycieli i uczniów. W roku szkolnym 2010/2011 pracownicy Biblioteki rozpoczęli realizację programu, którego celem jest zbudowanie oferty edukacyjnej wspierającej nauczycieli i uczniów zgodnej z trendami współczesnej edukacji. Podczas wizyty w wybranych placówkach wykorzystując formę wywiadu swobodnego przedstawiali ofertę edukacyjną biblioteki, a jednocześnie uzyskali od przedstawicieli szkół informacje o ich oczekiwaniach wobec DBP we Wrocławiu. Jedną z ważniejszych korzyści takiej formy jest fakt nawiązania bezpośredniego kontaktu ze szkołami i uzyskanie informacji, które mogą pomóc w dopracowaniu tematyki szkoleń, kursów czy wykładów, co umożliwi działanie zgodne z potrzebami użytkowników.

Wiele wskazuje na to, że tylko mobilna biblioteka sprosta wyzwaniu bycia bliżej szkoły – instytucji złożonej, ze zróżnicowaną społecznością, wieloma sposobami działania, różnymi stylami organizacji pracy, zmieniającego się prawa itd. – i będzie mogła przygotować ofertę współpracy na wysokim poziomie, dbając o różnorodność form i szeroki zakres tematyczny szkoleń, kursów oraz zajęć dla uczniów.

Zachodzące zmiany w systemie oświaty, nowe zadania stawiane bibliotekom pedagogicznym czy postrzeganie biblioteki jako przyjaznego miejsca przez jej użytkowników

to sygnały, które wymuszają zmianę w kreowaniu aktywności biblioteki. Idea biblioteki mobilnej to kierunek oznaczający ciągłe metamorfozy podejścia do tego, co biblioteka proponuje swoim użytkownikom i w jaki sposób im o tym komunikuje. DBP we Wrocławiu już dzisiaj zaprasza swoich użytkowników wysyłając im komunikat: „Witamy serdecznie. Jesteś naszym gościem i zależy nam, abyś czuł się tu dobrze i jak najlepiej spędził czas”.

Pakiety edukacyjne w pracy nauczyciela

Abstrakt: Użytkownicy Biblioteki mają coraz wyższe wymagania z zakresie realizacji swoich potrzeb informacyjnych. Oczekują informacji szybkiej, konkretnej, skondensowanej, wyselekcjonowanej o wysokiej jakości. Nie jest przy tym istotny rodzaj źródła informacji. Aby sprostać tym oczekiwaniom, w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu przygotowywane są dla nauczycieli w oparciu o zasoby Biblioteki, a także źródła internetowe, elektroniczne pakiety edukacyjne. Tematyczne pakiety edukacyjne, ze względu na kompleksowe opracowanie (zawierają obszerny materiał teoretyczny oraz praktyczny), mogą być dowolnie wykorzystane na poszczególnych etapach wszelkich procesów kształcenia realizowanych w placówkach oświatowych.

Biblioteki oprócz swoich podstawowych zadań, czyli gromadzenia, przechowywania oraz udostępniania zbiorów, coraz częściej rozszerzają swoją działalność realizując inne zadania wynikające z oczekiwań użytkowników.

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna [dalej: DBP] jako instytucja oświatowa, której celem jest w szczególności wspieranie nauczycieli w pracy dydaktycznej i wychowawczej, od 2009 roku tworzy dla tej grupy swoich użytkowników tematyczne pakiety edukacyjne w wersji elektronicznej. Pakiety edukacyjne są formą wsparcia dla nauczycieli, którzy poszukują materiałów pomocnych przy realizacji aktualnych zadań wynikających z priorytetów polityki oświatowej państwa.

Pakiety łączą w swojej strukturze materiał publikowany w dokumentach drukowanych (czasopismach i książkach) dostępnych w DBP we Wrocławiu i w bibliotekach pedagogicznych Dolnego Śląska oraz w edukacyjnych zasobach Internetu. Na podstawie wymienionych źródeł tworzona jest bibliografia zagadnieniowa. W zależności od rodzaju zamieszczonych w niej publikacji, użytkownik może uzyskać bezpośrednio, poprzez hiperłącza, mniej lub bardziej rozbudowany materiał treściowy.

W przypadku książek, oprócz opisu bibliograficznego zamieszczony jest skan okładki oraz adnotacja lub spis treści; bibliografia w części obejmującej artykuły z czasopism zawiera adnotacje, natomiast opisy bibliograficzne publikacji internetowych posiadają hiperłącza umożliwiające przejście do pełnych tekstów.

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych pakiety zamieszczone w serwisie internetowym biblioteki¹ oraz na płytach CD, do których można dotrzeć poprzez katalog biblioteki, nie zawierają pełnych tekstów. Użytkownicy sieci dolnośląskich bibliotek pedagogicznych, po przesłaniu zamówienia na adres udostepnianie@wroclaw.dbp.wroc.pl, mogą otrzymać drogą elektroniczną pełne teksty artykułów oraz fragmentów książek umieszczonych w pakietach.

Pierwszy pakiet, który powstał w DBP we Wrocławiu w 2008 roku - *Prawa człowieka*, został opracowany jako materiał pomocniczy dla nauczycieli realizujących jeden z priorytetów ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej na rok szkolny 2008/2009 *Skuteczność realizacji podstaw programowych w zakresie zagadnień związanych z nauczaniem i wychowaniem w kontekście praw człowieka..*

Zawartość pakietu *Prawa człowieka* uporządkowano w czterech działach:

1. Akty prawne
2. Instytucje i organizacje
3. Materiały merytoryczne
4. Materiały dydaktyczne

W dziale pierwszym umieszczono informacje o zasadniczych aktach prawnych dotyczących praw człowieka w polskiej i światowej jurysdykcji z podlinkowaniem do pełnej treści każdego dokumentu w Internecie, co daje możliwość natychmiastowego dotarcia do każdego dokumentu. W dziale drugim wymieniono instytucje i organizacje rządowe i pozarządowe, zajmujące się respektowaniem praw człowieka w Polsce i na świecie. Każda instytucja i organizacja otrzymała link do własnej strony WWW, a więc użytkownik dostaje bezpośrednio pełną informację o interesującej go instytucji lub organizacji. Dział trzeci - Materiały merytoryczne, to uporządkowany spis wybranych publikacji o treściach odnoszących się do szeroko rozumianych praw człowieka. W dziale tym zamieszczono : drukowane dzieła zwarte, artykuły z czasopism oraz publikacje internetowe. Opisy bibliograficzne książek uzupełniono o skany okładek oraz obszerne adnotacje lub spisy treści, przybliżające zawartość treściową proponowanych materiałów. Przy opisach bibliograficznych artykułów z czasopism umieszczono adnotacje. W dziale czwartym, pod nazwą Materiały dydaktyczne, zamieszczono spis publikacji zawierających scenariusze zajęć, konkursy i projekty możliwe do realizacji w szkołach na każdym etapie kształcenia. Podobnie jak w poprzednim dziele zgromadzone tutaj informacje odnoszą się do treści pochodzących z

---

¹ http://www.dbp.wroc.pl/biblioteki/wroclaw/index.php?option=com_docman&Itemid=71 [dostęp 28 czerwca 2011 r.]

książek, czasopism oraz Internetu. W zależności od rodzaju źródła, dostęp do pełnej treści jest bezpośredni lub pośredni.

Nauczyciele mogą korzystać z pakietu na etapie przygotowywania się do zajęć, rozszerzając swoją wiedzę na temat praw człowieka, mogą wykorzystać gotowe scenariusze zajęć do realizacji z uczniami lub skorzystać bezpośrednio z pakietu na zajęciach np. prezentując teksty wybranych dokumentów, mogą również polecić uczniom wyszukać odpowiednie informacje związane z działalnością instytucji lub organizacji zajmującymi się przestrzeganiem praw człowieka.

Na wniosek Komisji Europejskiej - Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej ogłosiły rok 2009 Europejskim Rokiem Twórczości i Innowacji. W nawiązaniu do tej inicjatywy DBP we Wrocławiu podjęła się realizacji pakietu *Zdolny uczeń*. Zawartość treściowa pakietu *Zdolny uczeń* jest bardzo zróżnicowana: scenariusze zajęć, konkursy i projekty, programy pracy z uczniem zdolnym opracowane przez szkoły, materiały, których autorami są nauczyciele i inne osoby zaangażowane w rozwijanie zdolności i talentów dzieci i młodzieży. Ze względu na szeroki zakres tematyczny, zgromadzony materiał został podzielony na osiem działów, w których wyodrębniono węższe poddziały, ułatwiające szybsze dotarcie do konkretnych informacji. Spis pakietu *Zdolny uczeń* przedstawia się następująco:

- I. Przepisy prawne (regulacje prawne dotyczące wspierania rozwoju zdolności i talentów)
- II. Wsparcie instytucjonalne zdolnego ucznia
  1. Instytucje działające na rzecz dzieci zdolnych
  2. Stypendia, fundacje
- III. Istota zdolności (koncepcje teoretyczne zagadnień: psychologia zdolności, rodzaje zdolności, charakterystyka ucznia (dziecka) zdolnego, jego promocja)
- IV. Zdolny uczeń a szkoła
  1. Praca z uczniem zdolnym
    - Kształcenie ucznia zdolnego: metody, formy pracy, scenariusze zajęć
  2. Rozwijanie ukierunkowanych, przedmiotowych zdolności na poszczególnych etapach kształcenia
  3. Rozwijanie zainteresowań ucznia
  4. Wspieranie rozwoju ucznia poprzez specjalne działania szkoły: projekty edukacyjne, programy pracy, motywowanie
  5. Zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań
  6. Konkursy szkolne i pozaszkolne, olimpiady przedmiotowe

7. Rola nauczyciela w kreowaniu zdolności i zainteresowań uczniów

V. Zdolny uczeń za granicą

VI. Zdolny uczeń a rodzina - rola rodziców w rozwijaniu zdolności ich dziecka

VII. Terminologia - definicje słownikowe

VIII. Wykaz książek dostępnych w sieci dolnośląskich bibliotek pedagogicznych.

Pierwszych pięć działów stanowi bibliografię adnotowaną artykułów z czasopism oraz materiałów opublikowanych w Internecie z podlinkowaniem do pełnych tekstów. W dziale IV. 2. – „Rozwijanie ukierunkowanych, przedmiotowych zdolności na poszczególnych etapach kształcenia”, zastosowano bardziej szczegółowy podział. Kryterium podziału zgromadzonego materiału wyznaczał etap edukacyjny, dla którego został opracowany. Zgodnie z tym podziałem wyodrębniono publikacje przeznaczone do wykorzystania w przedszkolu, w szkole podstawowej, w gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej. Dział VII – Terminologia, zawiera definicje pojęć związanych z tematyką pakietu. Pakiet zamyka obszerny wykaz książek ze skanami okładek, adnotacjami treściowymi oraz sygnaturami z katalogu DBP we Wrocławiu. Na początku 2011 roku opracowano aneks do pakietu obejmujący najbardziej aktualne materiały z wymienionego zakresu.

Kolejny pakiet edukacyjny - *Technologia informacyjna w edukacji* został stworzony z myślą o nauczycielach poszukujących nowych możliwości rozwijania kreatywności uczniów i motywowania ich do kształcenia się w oparciu o nowe technologie.

Zgromadzony w pakiecie wykaz artykułów z czasopism, których źródło stanowi baza bibliograficzna EDUKACJA oraz książek z katalogu DBP, uporządkowany został w siedmiu działach:

I. Biblioteka medialna - zawiera treści dotyczące komputerowego wspomaganie pracy biblioteki szkolnej, funkcjonowania Szkolnych Centrów Informacji Multimedialnej oraz prezentacji i oceny zautomatyzowanych systemów dla bibliotek szkolnych.

II Dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych - dział prezentuje możliwości zastosowania technologii IT w pedagogice specjalnej oraz wykorzystania jej w pracy z dzieckiem z różnymi dysfunkcjami.

III. Internet w edukacji – prezentuje zastosowanie Internetu w edukacji szkolnej oraz pracy nauczyciela.

IV. Wykorzystanie technologii informacyjnej w nauczaniu poszczególnych przedmiotów – zawartość treściowa działu z podziałem na przedmioty nauczania obejmuje: scenariusze

zajęć, programy pracy z uczniami wykorzystujące technologie informacyjne oraz projekty edukacyjne możliwe do realizacji w szkołach oraz w przedszkolu.

V. Technologie informacyjne wspomagające zarządzanie wiedzą – obejmuje treści prezentujące technologie, procesy oraz systemy informacyjne wspomagające zarządzanie wiedzą.

VI. Technologie informacyjne w kształceniu – dział zawiera treści dotyczące wykorzystania multimediiów i technologii IT w edukacji oraz komputeryzacji procesu kształcenia.

VII. Zagrożenia komputeryzacji – zawartość treściowa tego działu obejmuje: zagrożenia i skutki uboczne związane ze stosowaniem technik komputerowych w edukacji oraz działania na rzecz bezpieczeństwa dzieci w Internecie.

Na mocy Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych – uczniowie klas gimnazjalnych, w których obowiązuje nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego, mają obowiązek udziału w realizacji projektu gimnazjalnego. Kolejny pakiet - *Metoda projektów* przygotowany został w nawiązaniu do wymienionego rozporządzenia.

Pakiet zawiera treści przydatne osobom, pracującym z uczniami na wszystkich etapach edukacyjnych, którzy w swojej pracy wykorzystują aktywizujące metody nauczania, prowadzą zajęcia pozalekcyjne, zajęcia terapeutyczne, zajmują się problemem przemocy czy też kształcą i doskonalą nauczycieli.

Pakiet uporządkowany został w 5 działach :

1. O metodzie projektów
2. Metoda projektów na poszczególnych etapach kształcenia
3. Metoda projektów w nauczaniu poszczególnych przedmiotów
4. Metoda projektów w kształceniu i doskonaleniu nauczycieli
5. Inne zastosowanie metody projektów.

Każdy dział zawiera materiały pochodzące z bazy bibliograficznej artykułów z czasopism EDUKACJA, katalogu centralnego dolnośląskich bibliotek pedagogicznych oraz zasobów wyselekcjonowanych z Internetu. Przy wykazach książek umieszczono spisy treści lub odpowiednie adnotacje. Z wyjątkiem pierwszego działu, w którym zamieszczono treści dotyczące założeń metody projektów oraz dwóch ostatnich, czyli zastosowania wymienionej metody w kształceniu i doskonaleniu nauczycieli oraz na zajęciach pozalekcyjnych, na

zajęciach terapeutycznych, w czasie wolnym uczniów i w przeciwdziałaniu przemocy, pozostałe działy podzielono na bardziej szczegółowe kategorie.

Zagadnienia dotyczące pracy metodą projektów na poszczególnych etapach kształcenia zostały opracowane z zastosowaniem podziału na wychowanie przedszkolne, klasy I-III i IV-VI szkoły podstawowej, gimnazjum oraz szkołę ponadgimnazjalną. W kolejnym dziale zgromadzony materiał uszeregowano według poszczególnych przedmiotów kształcenia i ścieżek edukacyjnych.

W związku z ukazaniem się Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, trwają prace nad pakietem pod tytułem *Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Pakiet będzie zawierał część teoretyczną, prezentującą, między innymi, podstawy prawne, z których wynikają określone zadania do realizacji przez nauczycieli w placówkach oświatowych różnych typów oraz część praktyczną stanowiącą zasadniczą część opracowania. Znajdą się tutaj modele pracy z uczniami wskazanymi w wyżej wymienionym rozporządzeniu z podziałem na konkretne specjalne potrzeby edukacyjne.

Pakiety stanowią nową elektroniczną formę wspierania nauczycieli w postaci zgromadzonej z różnych źródeł, wyselekcjonowanej i opracowanej informacji. Każdy z nich został opracowany kompleksowo i wyczerpująco. Podstawowym kryterium doboru zawartości pakietów jest jego przydatność w pracy dydaktycznej i wychowawczej nauczycieli na różnych poziomach nauczania.

Aby badać zainteresowanie użytkowników poszczególnymi pakietami kontroluje się liczbę pobrań ze strony internetowej biblioteki każdego z zamieszczonych tam pakietów. Odnotowano 12443 pobrania pakietu *Metoda projektów*, 1862 pobrania pakietu *Prawa człowieka*, 1946 pobrania pakietu *Technologia informacyjna w edukacji*, 2517 pobrań pakietu *Zdolny uczeń* oraz 194 pobrania aneksu do ostatniego z wymienionych pakietów². Tak duża liczba „pobrań” potwierdza celowość tworzenia pakietów edukacyjnych i zachęca do podejmowania prac nad kolejnymi opracowaniami.

---

² Dane według stanu z dnia 29 czerwca 2011 r.

Alina Dyrek
Elżbieta Szymańska
Anna Zakrzewska

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

WikiEduLinki jako pomoc w pracy nauczyciela

Abstrakt: Przedstawiono ogólne założenia bazy WikiEduLinki. Zaprezentowano cele oraz korzyści wpływające z tworzenia i użytkowania bazy. Ukazano możliwości wykorzystania Edukacyjnych Zasobów Internetu w codziennej pracy pedagogicznej i wychowawczej nauczyciela.

Biblioteki pedagogiczne w swych działaniach kładą nacisk na zapewnienie dostępu do źródeł wiedzy i informacji edukacyjnej niezbędnej do osiągnięcia sukcesu pracujących zawodowo oraz doskonalących się i doksztalających nauczycieli. Chcąc realizować te założenia muszą wychodzić naprzeciw nowym wyzwaniom stawianym kadrze pedagogicznej, a wynikającym z wizji państwa, dotyczącej współczesnej pracy pedagogicznej nauczyciela.

Przeobrażenia zachodzące w polskiej oświacie wymagają od pedagogów realizacji nowych zadań w sposób innowacyjny. Propagowane obecnie w polskiej edukacji nurty i idee pedagogiczne zwiększają odpowiedzialność nauczyciela za wszechstronny rozwój ucznia. Staje się on nie tyle kontrolerem, co organizatorem procesu dydaktyczno-wychowawczego skupiającego się na wykształceniu w uczniach postawy otwartej, twórczej, obiektywnej i krytycznej. Obowiązkiem nauczyciela jest też stworzenie optymalnych warunków sprzyjających samodoskonaleniu się podopiecznych¹.

Nowe nurty w oświacie sprawiają, że nauczyciel w celu sprostania powyższym zadaniom nie może zapominać o własnym rozwoju, poszerzaniu swojej wiedzy zawodowej oraz ciągłym obiektywnym ocenianiu własnych osiągnięć. Współczesna wizja edukacji wymaga od nauczyciela innowacyjności i otwartości na nowe metody i techniki, aby takie podejście do pracy i życia zaszcześcić również swoim uczniom. Nie należy także zapominać o wykorzystywaniu w codziennej pracy wiedzy z zakresu komunikacji interpersonalnej². Niezbędne jest posiadanie i stałe doskonalenie umiejętności rozwiązywania konfliktów, problemów wychowawczych oraz diagnozowania uczniów. Wśród najczęściej wymienianych w literaturze fachowej kompetencji dobrego nauczyciela są: wiedza, umiejętności i predyspozycje. O ile predyspozycje są cechą osobowości, którą posiadamy lub nie,

---

¹ Kordziński Jarosław. Licencja na nauczanie. *Gazeta Szkolna : aktualności* 2010, nr 3, s. 1, 4-5

² Kocór Maria. Kompetencje komunikacyjne nauczycieli. *Kwartalnik Edukacyjny* 2010, nr 4, s. 20-32

umiejętności potrzebne w pracy dydaktyczno-wychowawczej nabywamy w trakcie całego życia zawodowego. Wiedza zaś jest dobrem, które stale zdobywamy i aktualizujemy korzystając z określonych rodzajów studiów, szkoleń i kursów, poprzez zdobywanie doświadczenia zawodowego oraz w codziennym życiu.

W czasach dynamicznego rozwoju nauki i różnych dziedzin wiedzy, społeczeństwo coraz bardziej uświadamia sobie konieczność ciągłego podnoszenia swoich kompetencji. Również w pracy nauczyciela coraz większą rolę pełni ustawiczne samokształcenie. Do tego celu może on wykorzystywać przeróżne źródła wiedzy, jak: publikacje książkowe, liczne czasopisma metodyczne i merytoryczne oraz materiały zgromadzone w sieci. Internet jednak zawiera informacje różnej jakości i często tylko niewielki procent z nich jest tak naprawdę przydatny. Przy przeszukiwaniu sieci potrzebne jest narzędzie, które pomoże nam uzyskać trafne i wartościowe odpowiedzi na nasze zapytania.

Chcąc w jak najbardziej wyczerpujący sposób odpowiadać na te potrzeby użytkowników, a w szczególności nauczycieli, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu postanowiła uzupełnić swoje zasoby informacyjne w postaci katalogów książek, czasopism, baz bibliograficznych artykułów z czasopism, a także dokumentów elektronicznych, o uporządkowane zestawienia stron internetowych, na tematy związane z szeroko rozumianą edukacją, proponując je jako dodatkowe, atrakcyjne źródło informacji. W 2002 roku w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu rozpoczęły się prace nad projektem Edukacyjne Zasoby Internetu. Początkowo do współpracy zaproszono biblioteki pedagogiczne z Dolnego Śląska. Następnie do działań związanych z rozbudową bazy przyłączyły się placówki z ogólnopolskiej sieci bibliotek pedagogicznych. Obecnie koordynujemy rozbudowę tej bazy zarządzając pracą 7 bibliotek pedagogicznych z terenu Dolnego Śląska oraz 18 bibliotek z całego kraju. Warto podkreślić fakt, że trwająca od 2002 roku współpraca bibliotek pedagogicznych funkcjonujących w innych województwach i nie powiązanych formalnie krajową siecią z naszą placówką, jest zjawiskiem unikatowym dla tej grupy bibliotek specjalnych. Ta dziewięcioletnia tradycja dobrego współdziałania tym bardziej satysfakcjonuje, że jest inicjatywą oddolną, zaproponowaną przez jedną z wielu działających w kraju wojewódzkich bibliotek pedagogicznych – Dolnośląską Bibliotekę Pedagogiczną we Wrocławiu.

W roku 2010 zawartość tworzonej bazy została przeniesiona do aplikacji MediaWiki (działającej w ramach oprogramowania Wiki), natomiast projekt otrzymał nową nazwę - WikiEduLinki. Zmiana ta umożliwiła stworzenie dynamicznego serwisu typu Web 2.0, jak również zacieśnienie współpracy osób tworzących bazę. Dzięki wykorzystaniu nowych

technologii praca w bazie WikiEduLinki stała się bardziej interaktywna. Działamy zatem w serwisie, który można nie tylko oglądać, lecz także go tworzyć, edytować, jak również uaktualniać z poziomu przeglądarki internetowej. Interaktywne tworzenie bazy, w tym możliwość nawiązywania kontaktów oraz wymiany uwag między jej autorami, sprzyja integracji środowiska pracowników bibliotek pedagogicznych. Stanowi to niewątpliwy fundament pod budowanie internetowej społeczności twórców bazy WikiEduLinki. To właśnie osoby opracowujące hasła stanowią trzon tego serwisu. Oni dostarczają źródeł do jego zawartości, decydują o ich doborze i przeznaczeniu. Również fakt udziału w projekcie osób z przygotowaniem pedagogicznym nie pozostaje bez znaczenia. Gwarantuje on bowiem, że gromadzone zasoby edukacyjne będą przemyślane, wartościowe i pożyteczne.

WikiEduLinki są bazą prezentującą w założonym porządku adresy stron internetowych z adnotacjami dotyczącymi ich zawartości, dzięki czemu użytkownik od razu ocenia czy dany materiał odpowiada jego potrzebom. Jak wskazuje sama nazwa bazy, jej treści związane są z szeroko rozumianą edukacją. Obecnie w bazie prezentowanych jest ponad 200 haseł zagadnieniowych i wciąż podlega ona rozbudowie.

Materiał podzielony jest na cztery podstawowe działy: Pedagogika, Szkolnictwo, Psychologia oraz Bibliotekarstwo. W obrębie działów wydzielone zostały kategorie, które prowadzą nas do szczegółowych haseł zagadnieniowych. Oto jak przedstawiają się poszczególne działy.

W obrębie działu PEDAGOGIKA nauczyciel może skorzystać z 13 nadrzędnych kategorii. „Pedagogika ogólna” zawiera materiały dotyczące aksjologii pedagogicznej. W kategorii „Wychowanie” można znaleźć hasła dotyczące stylów i rodzajów wychowania realizowanych w ramach przedmiotów szkolnych (wychowanie estetyczne, komunikacyjne, moralne, patriotyczne, seksualne, umysłowe, zdrowotne, wychowanie do życia w społeczeństwie). Kategoria „Dydaktyka” dzieli się na:

- dydaktykę ogólną, obejmującą m.in. metody nauczania, środki dydaktyczne czy zagadnienia związane z niepowodzeniem i powodzeniem szkolnym, pracą z uczniem zdolnym,

- dydaktyki poszczególnych przedmiotów.

Baza WikiEduLinki może być również pomocna nauczycielom szkół specjalnych, bowiem gromadzi zagadnienia z zakresu „Pedagogiki specjalnej”, w obrębie której znajdują się hasła dotyczące pedagogiki leczniczej i rewalidacyjnej.

Kategoria „Andragogika” zawiera hasła odnoszące się do działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz problematyki związanej z analfabetyzmem.

W kategorii „Pedeutologia” zgromadzone są materiały dotyczące pracy nauczyciela m.in. awans zawodowy, kompetencje, motywowanie do pracy, a także wypalenie zawodowe.

„Pedagogika porównawcza” to kategoria poruszająca zagadnienia związane z systemami edukacyjnymi i polityką edukacyjną na świecie.

W „Pedagogice społecznej” odnajdziemy problemy związane z rodziną, sieroctwem, pracą socjalną i edukacją międzykulturową.

Kreatywni nauczyciele mogą skorzystać z materiałów zawartych w kategorii „Pedagogika alternatywna”, obejmującej antypedagogikę, pedagogikę Gestalt, edukację domową i kształcenie wielostronne.

„Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza” dostarczy nam informacji m.in. na temat domów dziecka, ośrodków szkolno-wychowawczych, a także pogotowia rodzinnego i opiekuńczego.

Kolejna kategoria to „Pedagogika pracy” dotycząca wychowania przez pracę oraz zagadnień związanych z orientacją zawodową.

Kategoria „Dziecko” oferuje nam materiały wyselekcjonowane pod kątem szeroko pojętej tematyki związanej z prawami dziecka, jego bezpieczeństwem (Internet, telewizja), a także sposobami spędzania wolnego czasu.

Przegląd zagadnień z zakresu pedagogiki kończy kategoria „Młodzież”. Okaze się ona pomocna w wypadku poszukiwania informacji na temat subkultur młodzieżowych, sekt, problemów związanych z alkoholizmem lub narkomanią wśród nieletnich, bulimią, AIDS, jak również bezrobocia młodzieży.

Drugi dział główny stanowi SZKOLNICTWO. Pierwsza z jego kategorii – „Sieć szkolna” gromadzi zasoby internetowe z zakresu działalności i funkcjonowania szkół podstawowych, gimnazjów i liceów, szkolnictwa specjalnego, niepublicznego oraz współpracy między szkołami.

Druga kategoria - „Szkoła” dostarcza informacji skupiających się wokół trzech głównych zagadnień: społeczności szkolnej, wychowawczej roli szkoły, szkoły w środowisku.

Trzeci dział główny to PSYCHOLOGIA. W jego obrębie odnajdujemy kategorię „Psychologia ogólna”, która podsuwa nam wyselekcjonowane materiały internetowe z zakresu psychologii poznawczej, rozwojowej, psychologii osobowości, a także testów psychologicznych. „Psychologia społeczna” to kategoria obejmująca zagadnienia dotyczące komunikacji międzyludzkiej, asertywności, autoprezentacji, motywacji, samooceny oraz agresji. Kolejna kategoria – „Psychologia stosowana” dzieli się na :

- psychologię kliniczną, zajmującą się takimi zagadnieniami jak depresja, stres, psychopatologia,
- psychoterapię, odsyłającą do stron internetowych omawiających tematykę różnorodnych form terapii psychologicznej (m. in. arteterapia, biblioterapia, socjoterapia).

Ostatnią kategorię stanowi „Poradnictwo pedagogiczno-psychologiczne”, która w swym zakresie obejmuje także problematykę diagnozy pedagogicznej oraz nerwic szkolnych.

Zestawienie działów głównych kończy BIBLIOTEKARSTWO, w skład którego wchodzi zagadnienia dotyczące bibliotek szkolnych, pedagogicznych, naukowych oraz cyfrowych.

Ze sporządzonych w Bibliotece raportów statystycznych wynika, że największym zainteresowaniem wśród użytkowników bazy WikiEduLinki cieszą się hasła: metoda projektów (z którego korzysta blisko 1000 osób miesięcznie), dysleksja, dysgrafia i dysortografia oraz dydaktyka fizyki³.

Hasła opracowywane w bazie WikiEduLinki mają ujednoliczoną strukturę, uzależnioną od ich specyfiki. Celem tego jest uporządkowane gromadzenie materiałów, a także tworzenie usystematyzowanego wizerunku bazy. W szczególny sposób potraktowane zostały dydaktyki poszczególnych przedmiotów.

Struktura budowy hasła	
Hasło ogólne	Hasło dla dydaktyki przedmiotu
Definicje	Programy, podręczniki
Podstawy prawne	Portale, serwisy, fora
Multimedia	Multimedia
Książki	Książki
Czasopisma	Czasopisma
Artykuły	Artykuły
Zestawienia bibliograficzne	Zestawienia bibliograficzne

Współcześni nauczyciele - użytkownicy bibliotek pedagogicznych w kontaktach z bibliotekarzami często skarżą się na brak czasu potrzebnego na wizytę w bibliotece, wyszukanie na miejscu przydatnych materiałów i pracę własną z nimi. Baza WikiEduLinki może być wówczas alternatywą, jak również uzupełnieniem wiedzy zawartej w księgozbiorach biblioteki o wyselekcjonowane i aktualne informacje ze stron www na temat edukacji i wychowania. W celu skorzystania z WikiEduLinków nauczyciel nie musi być

³ Dane z 22 czerwca 2011 roku

zapisany do biblioteki, baza działa na zasadzie otwartych zasobów edukacyjnych i jest dostępna dla każdego, na stronie DBP we Wrocławiu⁴.

WikiEduLinki cieszą się coraz większą popularnością, co wynika z prowadzonych przez Bibliotekę statystyk. Nauczyciele coraz częściej korzystają z materiałów znajdujących się w sieci, a korzystając z bazy WikiEduLinki otrzymują wyszukane po kątem określonych zagadnień najbardziej wartościowe zasoby Internetu. W przyszłości planowane jest nawiązanie współpracy z nauczycielami metodykami, nauczycielami konsultantami, specjalistami, jak również nauczycielami poszczególnych przedmiotów nauczanych w placówkach szkolnych, w celu podniesienia jakości opracowywanych zagadnień. Sądzymy, że ten kierunek rozwoju zagwarantuje bazie WikiEduLinki jeszcze większy profesjonalizm merytoryczny, a tym samym przydatność w pracy nauczyciela, bibliotekarza oraz każdej osoby poświęcającej się działalności edukacyjnej i wychowawczej.

Bibliografia:

1. Kocór Maria, *Kompetencje komunikacyjne nauczycieli*. „Kwartalnik Edukacyjny” 2010, nr 4, s. 20-32.
2. Kordziński Jarosław, *Licencja na nauczanie*. „Gazeta Szkolna : aktualności” 2010, nr 3, s. 1, 4-5.
3. Zakrzewska Anna, *WikiEduLinki – interaktywne źródło informacji w bibliotece*. [online]. [dostęp: 30 czerwca 2011]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.dbp.wroc.pl/biblioteki/wroclaw/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=117&Itemid=106&limitstart=5
4. Zawadowska Janina (oprac.), *Jak być lepszym nauczycielem?* „Blżej Przedszkola” 2010, nr 1, s. 46-48

---

⁴ www.dbp.wroc.pl

Marcin Laskowski
Piotr Szeligowski

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi
im. prof. T. Kotarbińskiego

„Od maluszka do staruszka” – oferta edukacyjna Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi

Abstrakt: W społeczeństwie informacyjnym za jeden z podstawowych czynników decydujących o rozwoju ekonomicznym i społecznym uważa się edukację. Kładzie ona główny nacisk na samokształcenie oraz umiejętność kierowania swoim rozwojem. Wymusza na uczestnikach procesu edukacyjnego biegłe operowanie nowymi i wciąż udoskonalanymi narzędziami i formami kształcenia. Biblioteki pedagogiczne zaspokajają potrzeby edukacyjne przede wszystkim kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu pedagoga, uczniów oraz innych użytkowników zainteresowanych zbiorami. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi, obok tradycyjnych zadań, prowadzi także działalność dydaktyczną. Rozbudza i rozwija potrzeby czytelnicze, przygotowuje do korzystania z różnych źródeł wiedzy, kształtuje kulturę czytelniczą, udziela pomocy nauczycielom w pracy dydaktyczno-wychowawczej. Chcąc być konkurencyjnym w stosunku do innych typów bibliotek i zainteresować swoją ofertą szeroką publiczność, prowadzimy różnorodną działalność informacyjną, edukacyjną i kulturalną na rzecz swoich czytelników. Organizujemy szkolenia, lekcje biblioteczne, wystawy, konkursy.

W referacie zawarto charakterystykę i ocenę działalności edukacyjnej prowadzonej dla poszczególnych grup odbiorców. Zaczynając od zajęć w przedszkolu propagujących kulturę książki i czytelnictwo, lekcji dla uczniów wszystkich poziomów nauczania dotyczących umiejętnego korzystania z różnych współczesnych źródeł informacji, poprzez szkolenia dla studentów, kończąc na kursach komputerowych dla seniorów.

W społeczeństwie informacyjnym za jeden z podstawowych czynników decydujących o rozwoju ekonomicznym i społecznym uważa się edukację. Kładzie ona główny nacisk na samokształcenie oraz umiejętność kierowania swoim rozwojem. Wymusza na uczestnikach procesu edukacyjnego biegłe operowanie nowymi i wciąż udoskonalanymi narzędziami i formami kształcenia. Biblioteka jest instytucją, która musi postrzegać siebie w szerokim kontekście kulturowym. Jej misją, jako instytucji kultury, jest wspomaganie kształcenia społeczeństwa oraz pobudzanie upadającego dziś czytelnictwa¹ i promowanie kultury wysokiej. Biblioteki pedagogiczne zaspokajają potrzeby edukacyjne przede wszystkim kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu pedagoga oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli². Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi [dalej: PBW], obok tradycyjnych zadań zapisanych w Statucie³,

---

¹ *Z czytelnictwem nadal źle – raport z badań Biblioteki Narodowej*, [dostęp: 19.04.2011], http://www.bn.org.pl/aktualnosci/230-z-czytelnictwem-nadal-zle---raport-z-badan-biblioteki-narodowej.html#c_main

² Rozporządzenie MENiS z 29 kwietnia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych – „Dziennik Ustaw” 2003 nr 89, poz. 824.

³ § 3 ust. 2 *Statut Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi*, [dostęp: 15.04.2011], <http://www.bip.pbw.lodz.pl/pages/main.php?id=21>.

proceeds additionally to didactic activity, which aims at stimulating and developing the needs of reading, preparing for using various sources of knowledge and shaping the reading culture. The aim of the article is to present interesting educational activities implemented in PBW in Łódź.

Libraries pedagogical have behind them over 80-year tradition and in this period they realized many activities supporting education. One of many goals of the mentioned type of institutions is help in training, professional development and improvement of teachers; help in their daily didactic and pedagogical work.

The most common way of providing help is giving individual advice, realization of queries. PBW also provides care for school libraries, organizes training for teachers and librarians. The topics of training conducted by PBW employees are related to the environment of teachers and librarians and include, among others, issues related to changes in the Universal Decennial Classification, use of the Language of Subjects, copyright law, legal provisions regulating the functioning of school libraries, preparation of multimedia collections, publishing of serials and journals.

There is a general tendency that the library should be the center of information, but as Joanna Papuzińska⁴ – author of many well-known books for children, popularizer of books and reading, expert in library science in Europe – the library should be first of all the initiator of reading. When we do not shape a potential active reader, a person who reads, the user of our library will not have any information needs, any questions. Therefore, special attention is paid to the youngest recipients of our initiatives. Teachers and librarians actively participate in the pedagogical process in kindergartens conducting educational activities on the topic of books and libraries, participating in organizing contests, exhibitions and taking part in public reading. For several years we cooperate with Municipal Kindergartens in Łódź. Through using books in activities we try to shape in children the habit of reading, proper moral attitudes, knowledge about the world, and through this influence on their multidimensional development.

Contact with books plays a very important role in a child's life. A book, in particular, supports education, teaches thinking, enriches imagination, develops language and vocabulary. In activities with kindergarteners reading a book is always a starting point for conversations on various topics,

---

⁴ J. Papuzińska, *Inicjacje literackie: problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką*, Warszawa 1988.

zabaw i działań artystycznych. Lekcje zazwyczaj odbywają się według schematu: wprowadzenie w tematykę zajęć, czytanie i prezentacja przyniesionych książek, rozmowy o przeczytanym tekście, zabawy edukacyjne, tworzenie prac plastycznych zainspirowanych czytaniem tekstem. Przykładowymi tematami zajęć realizowanymi w przedszkolach są: „Czytanie wierszy Juliana Tuwima”, „Którą książkę lubię najbardziej (drukowaną, elektroniczną czy mówioną)?”, „Dobre wychowanie mam – trzy magiczne słowa (proszę, dziękuję, przepraszam) znam”, „Pierwsza wizyta w dużej bibliotece”.

Nauczyciele bibliotekarze pracują wybranymi metodami aktywizującymi oraz wybranymi technikami pracy z książką, upowszechniając je wśród nauczycieli przedszkola. Przykładowe metody⁵ to: pedagogika zabawy, metoda dobrego startu, kinezylogia edukacyjna, metoda dramy. Głównymi celami, jakie przyświecają naszym nauczycielom bibliotekarzom w pracy z najmłodszymi, są: wykorzystanie książki w celu wspomagania rozwoju emocjonalnego, społecznego i intelektualnego dziecka, wspomaganie umiejętności manualnych, kreatywnego myślenia, wspomaganie mowy, poszerzenie słownictwa, zachęcenie do samodzielnego czytania,

Nasza placówka prowadzi również lekcje dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z edukacji czytelniczej i medialnej⁶. Przypomnieć należy, że edukacja czytelnicza stanowiła już wcześniej część programu nauczania najczęściej pod nazwą przysposobienie biblioteczne, przygotowujące ucznia do korzystania ze zbiorów szkolnej biblioteki. Nasza oferta edukacyjna obejmuje też nowe zagadnienia zebrane w blokach tematycznych.:

- Tradycja i nowoczesność, czyli książka i Internet – celem zajęć jest kształcenie umiejętności uczniów w zakresie szybkiego wyszukiwania informacji w tradycyjnych oraz elektronicznych źródłach informacji,
- Z Internetem przez świat bibliotek – to propozycja wirtualnej wycieczki po bibliotekach i ich zbiorach.

Proponowane tematy lekcji zostały tak dobrane, aby przygotować uczniów do: samokształcenia poprzez umiejętne pozyskiwanie i opracowywanie informacji pochodzących z różnych źródeł, rozumienia roli mediów we współczesnej cywilizacji, zdobycia umiejętności krytycznego odbioru treści zawartych w mediach, wyrobienie postawy dystansu

---

⁵ M. Jąder, *Efektywne i atrakcyjne metody pracy z dziećmi*, Kraków 2009.

⁶ Nowa podstawa programowa, obowiązująca od roku szkolnego 2009/10, zniosła formę ścieżek edukacyjnych, w tym „Edukację czytelniczą i medialną”. Charakterystyczne dla niej treści zostały rozmieszczone w ramach różnych przedmiotów. Za: U. Juhowicz, *Nowa podstawa programowa a biblioteka szkolna*, „Biblioteka-Szkolne Centrum Informacji” 2009 nr 5 s. 35-38.

i krytycyzmu wobec informacji medialnych. Wymienione zajęcia prowadzone są w Czytelni i Pracowni Multimedialnej PBW. Mają one formę wykładu ilustrowanego prezentacją multimedialną. Ponieważ duży nacisk kładziemy na kształcenie umiejętności praktycznych, najwięcej czasu zarezerwowaliśmy na ćwiczenia.

Osobiste doświadczenie w pracy ze studentami i kilkuletnie obserwacje ich zachowań czytelniczych, pozwalają na pewne spostrzeżenia dotyczące sprawności czytelniczej tej grupy użytkowników. Trzeba nadmienić, że nie wszyscy posługują się biegle katalogami tradycyjnymi czy elektronicznymi. Często błędnie wpisują nazwiska autorów lub zaczynają poszukiwania od wpisania imienia autora pracy, nie czytają opisów katalogowych, albo też piszą niewłaściwe sygnatury. Mają problemy z umiejętnością wykorzystania informacji pochodzących z różnych źródeł (podręczników, encyklopedii, czasopism). Często kopiują informacje na dany temat ze stron WWW, bez oceny fachowości źródeł. Umiejętności, zwłaszcza studentów pierwszych roczników są na bardzo zróżnicowanym poziomie. Dlatego wiele osób potrzebuje prostego przeszkolenia z przysposobienia bibliotecznego (jakiego typu dokumentów mogą poszukiwać w bibliotece, z jakich wydziałów korzystać, w jaki sposób poszukiwać potrzebnych książek w katalogach online, jak znaleźć książki na dany temat). W związku z tym Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi organizowała zajęcia dla studentów niepublicznych uczelni łódzkich. W listopadzie 2007 r. odbył się piąty i ostatni⁷ cykl tego typu zajęć przygotowanych i zrealizowanych przez nauczycieli bibliotekarzy PBW dla studentów I roku Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Głównym celem szkolenia było zapoznanie studentów z PBW oraz wykształcenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji.

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniom i nowym trendom PBW w maju 2009 r. (podczas Tygodnia Bibliotek) przeprowadziła zajęcia komputerowe „SENIORNET”. Założeniem było zorganizowanie 6-osobowej grupy uczestników, przy czym zajęcia miały odbywać się codziennie (w wymiarze 2x45 min.) w Pracowni Multimedialnej, gdzie są stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Zajęcia dotyczyły podstaw obsługi komputera: jego budowy (urządzeń zewnętrznych i wewnętrznych), wyjaśniane były takie pojęcia jak system operacyjny, program komputerowy, czy podstawowe jednostki informacji. Tłumaczone były terminy: pulpit, okno, ikona, operacje na plikach i folderach, start i kończenie pracy komputera. Następnie seniorom zostały przedstawione podstawowe informacje na temat korzystania z Internetu. Obejmowały one swoim zakresem wyjaśnienie

---

⁷ Od 2008 roku Biblioteka WSP w Łodzi przeprowadza szkolenie biblioteczne we własnym zakresie.

pojęć: strona WWW, przeglądarka internetowa, wyszukiwarka internetowa, portal internetowy, adres strony, formułowanie zapytań w wyszukiwarkach. Poziom zajęć był przystosowany do potrzeb uczestników po to, aby każda z osób mogła zapoznać się w miarę dokładnie z nowymi pojęciami, jak i miała możliwość precyzyjnego – dostosowanego do własnych potrzeb i możliwości – wykonania określonych zadań.

W strukturze PBW funkcjonuje Wydział Zbiorów Specjalnych, gromadzący i udostępniający materiały z historii oświaty w regionie łódzkim, nieformalnie noszący nazwę Muzeum Oświaty Ziemi Łódzkiej. Oferta edukacyjna Wydziału obejmuje m.in. lekcje muzealne tj.: „Kaligrafia – sztuka pięknego pisania”, „Z dziejów książki – jak dawniej tworzono i zdobiono księgi”, „Z tornistrem przez lata - dzieje uczniowskiego plecaka”, „Szkolnictwo łódzkie w XIX i XX wieku”, „W dawnej szkole”. Szczególną popularnością cieszą się spotkania warsztatowe, w czasie których dzieci mogą np. kaligrafować gęsim piórem, zabawić się w średniowiecznego mnicha, kopiującego inicjały czy w detektywa rozszyfrowującego zwroty, zapisane dziwnie wyglądającymi znakami. Zajęcia przeprowadzamy w klasie zaaranżowanej dawnymi sprzętami szkolnymi (stare ławki i tablica, pomoce szkolne), w otoczeniu zabytków, wybranych z naszych zbiorów archiwalnych, muzealnych i ikonograficznych.

Działania edukacyjne zaprezentowane w artykule pokazują, że staramy się zaspokoić oczekiwania swojego statutowego odbiorcy, jesteśmy też otwarci na inne grupy np.: seniorów. Dla nich poszerzamy ofertę edukacyjną, szkoleniową i kulturalną. Staramy się promować bibliotekę w środowisku jako placówkę nowoczesną, skomputeryzowaną, posiadającą bogaty księgozbiór. Popularyzować ją w społeczeństwie i modelować pozytywne skojarzenia.

Bibliografia:

- § 3 ust. 2 Statut Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi, [dostęp: 15.04.2011], <http://www.bip.pbw.lodz.pl/pages/main.php?id=21>.
- Jąder M., *Efektywne i atrakcyjne metody pracy z dziećmi*, Kraków 2009.
- Juhowicz U., *Nowa podstawa programowa a biblioteka szkolna*, „Biblioteka-Szkolne Centrum Informacji” 2009 nr 5 s. 35-38.
- Papuzińska J., *Inicjacje literackie: problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką*, Warszawa 1988.
- Rozporządzenie MENiS z 29 kwietnia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych, „Dziennik Ustaw” 2003 nr 89, poz. 824.
- Z czytelnictwem nadal źle – raport z badań Biblioteki Narodowej, [dostęp: 19.04.2011], http://www.bn.org.pl/aktualnosci/230-z-czytelnictwem-nadal-ze---raport-z-badan-biblioteki-narodowej.html#c_main

Elżbieta Sienkiewicz

Biblioteka Pedagogiczna w Lwówku Śląskim

Realizacja idei biblioteki uczącej na przykładzie działalności Biblioteki Pedagogicznej w Lwówku Śląskim

Abstrakt: W referacie dokonano przeglądu realizowanych przez Bibliotekę Pedagogiczną w Lwówku Śląskim zadań związanych z ideą biblioteki uczącej. Zastosowano trójdziałowy układ, który omawia trzy podstawowe założenia konferencji: Biblioteka, Edukacja, Dydaktyka.

W pierwszej części scharakteryzowano *bibliotekę* jako jednostkę składającą się z księgozbioru, użytkowników oraz pracowników. Przedstawiono bibliotekę jako instytucję współpracującą ze stowarzyszeniami, szkołami, bibliotekami różnych typów, muzeami, galeriami i innymi ośrodkami. Przedstawiono bibliotekę jako instytucję skupiającą pedagogów, historyków i regionalistów. Bibliotekę, która inspiruje i poprzez swoją działalność stanowi ważny punkt na mapie powiatu lwóweckiego, stanowiąc centrum wiedzy i edukacji.

W drugiej części, dotyczącej *edukacji* skupiono się na trzech formach edukacji, jakie są realizowane w bibliotece: *edukacja nieoficjalna* - szkolenia pracowników Biblioteki Pedagogicznej oraz nauczycieli z terenu powiatu lwóweckiego. Integracja środowiska bibliotekarskiego - powołanie do życia Powiatowego Forum Bibliotecznego, w ramach którego odbywają się sympozja i wykłady dla bibliotekarzy. *Edukacja nieformalna*, tzw. edukacja rozrywkowa. Wszelkie przejawy działalności kulturotwórczej, wystawienniczej i warsztatowej, prowadzonej samodzielnie lub we współpracy z innymi ośrodkami lokalnymi, regionalnymi lub ogólnopolskimi. *Edukacja akcydentalna*, która wynika z codziennych sytuacji, jakie wydarzyły się niespodziewanie, nie były zaplanowane, ale były źródłem cennej wiedzy, inspiracją lub wyjątkowym doświadczeniem.

Trzecia część odnosi się do zadań związanych z *dydaktyką*: pomocy w kształtowaniu procesu nauczania i uczenia się przez człowieka. Działalność ta głównie opiera się na prowadzeniu lekcji bibliotecznych, wspomagających edukację czytelniczą i medialną w szkołach różnych typów i na różnym poziomie nauczania. Instruowaniu uczniów i nauczycieli w posługiwaniu się warsztatem informacyjnym biblioteki. To także realizacja projektu edukacyjnego z edukacji regionalnej, adresowanego do wszystkich odbiorców zainteresowanych zagadnieniem.

Wszystkie trzy części są spójne i wzajemnie się przenikają, odnoszą się do idei biblioteki uczącej. Określają cele, zadania oraz osiągnięte rezultaty wynikające z realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Przeobrażenia, zachodzące w dziedzinie życia gospodarczego, politycznego czy kulturalnego, rodzą potrzebę umiejętnego reagowania na zmiany, szukania sposobów dostosowywania się do wymagań klienta - czytelnika. Bibliotekarz w zmieniającym się świecie, spotyka się z koniecznością stałego rozwijania, doksztalcania, zdobywania nowych umiejętności. Sytuacja, nie dotyczy tylko dużych ośrodków, ale ze względu na rozwój technologii informacyjnych czy gospodarowanie zasobami cyfrowymi, powoduje konieczność pełnienia przez bibliotekarzy nowych funkcji również w małych ośrodkach takich jak Biblioteka Pedagogiczna w Lwówku Śląskim.

Biblioteka

Biblioteka Pedagogiczna w Lwówku Śląskim, nieprzerwalnie od 1953 roku pełni rolę biblioteki specjalnej, mającej zaspokajać potrzeby intelektualne i edukacyjne pracowników oświaty oraz studentów z terenu powiatu lwóweckiego. Dzięki zaangażowaniu i aktywności, stara się jednocześnie pełnić rolę centrum wiedzy powiatu i być biblioteką uczącą i biblioteką uczącą się. Powiat, w którym zlokalizowana jest biblioteka poza interesującym położeniem geograficznym, licznymi atrakcjami przyrodniczymi, chlubi się liczebnością i unikatowością posiadanych zabytków. Wszystkie czynniki mają wpływ na rozwój, działalność i znaczenie Biblioteki Pedagogicznej w lokalnym środowisku.

Księgozbiór biblioteki liczy niemal 27 tys. woluminów. Rocznie prenumeruje się 33 tytuły czasopism. Biblioteka zajmuje lokal o powierzchni 142 m², składający się z czytelni, mieszczącej 12 miejsc do pracy własnej czytelników w tym 4 stanowiska komputerowe. Pozostałą część stanowi wypożyczalnia oraz magazyn książek i czasopism. Biblioteka obsługuje średnio w roku przeszło 500 aktywnych czytelników, z czego najliczniejszą i najbardziej aktywną grupę stanowią studenci i nauczyciele. Zatrudnionych jest dwóch nauczycieli-bibliotekarzy, posiadających pełne kwalifikacje zawodowe, podnoszone na drodze studiów podyplomowych, samokształcenia oraz biorących udział w kursach i szkoleniach doskonalących, jak również ubiegających się o kolejne stopnie awansu zawodowego.

Edukacja

Działania Biblioteki Pedagogicznej w Lwówku Śląskim zawsze podporządkowane były wymogom systemu edukacji. W ostatnich latach placówka stała się ważnym ośrodkiem wspierającym kształcenie ustawiczne nauczycieli, poprzez organizację szkoleń. Do najważniejszych tematów szkoleniowych należą: edukacja regionalna, wykorzystanie technologii informacyjnej w pracy nauczycieli, metodologia pracy z czytelnikiem, biblioterapia, opracowanie zbiorów. Biblioteka poza działaniami statutowymi, uczestniczy we współtworzeniu środowiska szkolnego. Jest placówką integralnie związaną z pracą zawodową nauczycieli i z tego powodu podejmuje różne przedsięwzięcia, dostosowane do potrzeb lokalnego środowiska oświatowego. Inicjatywy te wspomagają nauczyciela w procesie doskonalenia zawodowego, oparte są na działaniach informacyjno-bibliograficznych i pedagogicznych.

Ważna jest również integracja rozproszonego środowiska bibliotekarskiego. Spotkania Powiatowego Forum Bibliotecznego stanowią istotną płaszczyznę komunikacyjną służącą wymianie doświadczeń. W ramach Forum rozwija się współpraca ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, Towarzystwem Biblioterapeutycznym, bibliotekami szkolnymi i publicznymi z terenu powiatów: lwóweckiego i sąsiednich. Biblioteka wspiera i organizuje sympozja oraz wykłady dla bibliotekarzy, zawsze pod określonym hasłem przewodnim. Dzięki takim formom gościło we Lwówku Śląskim wiele wybitnych osobistości m.in. dr Jadwiga Andrzejewska, prof. Stefan Bednarek, dr Stefan Kubów, Genowefa Surniak, czy Iwo Łaborewicz.

Placówka odgrywa ważną rolę kulturotwórczą w powiecie poprzez organizację wystaw, samodzielnych lub we współpracy z innymi jednostkami. Na uwagę zasługują obchody związane z 790. rocznicą nadania praw miejskich Lwówkowi Śląskiemu. Biblioteka włączyła się w działania odkrywające mało znane historie ziemi lwóweckiej. W ramach jubileuszowych „Lwóweckich Spotkań z Historią” zrealizowano następujące prezentacje: „Lwówek Śląski na dawnej pocztówce”, „Dzieci koreańskie na Ziemi Lwóweckiej”, „Zabytki piśmiennictwa Ziemi Lwóweckiej”, czy spotkanie autorskie: „Jaskółki Dzieciństwa” z niemieckim pisarzem Rudolfem Scholzem. Ponadto biblioteka wpływa na promocję czytelnictwa, stosując formy pracy z żywym słowem. Adresatem takich działań jest specjalna grupa użytkowników: osoby niepełnosprawne intelektualnie i ruchowo, wychowankowie Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych oraz uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej w Lwówku Śląskim. Głośne czytanie odbywa się z udziałem zaproszonych gości, którzy chętnie wspierają takie akcje.

Współpraca z Książnicą Karkonoską zaowocowała dwoma wystawami nawiązującymi do środowiska *Kultury Paryskiej*: „Jerzy Giedroyc i Zagubieni Romantycy” – przygotowana z okazji Roku Jerzego Giedroycia oraz „Andrzej Bobkowski – chuligan wolności”.

Obie wystawy przygotowane przez Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu, poza materiałem fotograficznym uzupełnione były o filmy biograficzne oraz warsztaty edukacyjne poświęcone bohaterom wystaw. Dzięki współpracy z dusznickim Muzeum Papierniczym, mieszkańcy Lwówka i okolic mieli okazję obejrzeć wystawę „Dzieje papieru i papiernictwa”, autorstwa Teresy Windyki i Macieja Szymczyka - wystawy łączącej warsztaty czerpania papieru oraz warsztaty edukacyjne poświęcone historii i „wszech-obecności” papieru w codziennym życiu. Warto wspomnieć o szeregu mniejszych inicjatywach wystawienniczych, np.: wystawach ekologicznych przygotowanych we współpracy ze Stowarzyszeniem Ekologiczno-Kulturalnym „Klub Gaja”, ekspozycji

upamiętniającej 600-lecie Bitwy pod Grunwaldem, wystawie z okazji Roku Fryderyka Chopina, a także prezentacji materiałów upamiętniających rocznicę katastrofy smoleńskiej.

Ważną płaszczyzną działań Biblioteki Pedagogicznej w Lwówku Śląskim jest edukacja regionalna. W ostatnich latach Punkt Informacji Regionalnej został dodatkowo uzupełniony w regionalne mapy turystyczne, cieszące się wielkim zainteresowaniem. Tego typu zbiory kartograficzne stanowią jedyny taki zasób na terenie powiatu lwóweckiego. Księgozbiór regionalny systematycznie powiększa się o kopie materiałów historycznych dotyczących regionu, pozyskiwanych dzięki współpracy z Archiwum Państwowym w Jeleniej Górze oraz z historykami i regionalistami. W celu zintegrowania środowiska regionalnego powołano Dyskusyjny Klub Regionalistów (DKR). Spotkania mają charakter otwarty, wzbogacony wykładem z historii oraz geografii ziemi lwóweckiej. Inicjatywa ma wielkie perspektywy a pomysłodawcy liczą, że materiały wypracowane przez DKR staną się materiałem wyjściowym do opracowania monografii Lwówka Śląskiego. Pod tym kątem rozpoczęto prace związane z przygotowaniem bibliografii regionalnej. W jej przygotowanie poza historykami i regionalistami włączyli się bibliotekarze współdziałający w ramach Powiatowego Forum Bibliotecznego.

Planowane jest rozszerzenie działań regionalnych poprzez poznawanie topografii regionu w praktyce, w bezpośrednim kontakcie fauny i flory okolic. Wynikiem byłaby stosowna dokumentacja, przygotowana przez uczniów a recenzowana przez nauczycieli przedmiotowców. Dzięki temu księgozbiory regionalne w strukturze powiatu miałyby szansę posiadać nietypowe i wartościowe opracowania.

Dydaktyka

Trzonem działań edukacyjnych Biblioteki jest dydaktyka, polegająca na wspieraniu procesu nauczania na wszystkich szczeblach edukacji. Tematami lekcyjnymi są: historia pisma połączona z warsztatami posługiwania się historycznymi narzędziami i materiałami pisarskimi, czytanie w życiu człowieka, media, Internet, redagowanie bibliografii załącznikowej, wyszukiwanie i selekcja informacji przy użyciu warsztatu informacyjnego biblioteki: tradycyjnego - w postaci kartotek i katalogów kartkowych i online, wypracowanego w ramach Dolnośląskiego Systemu Informacji Edukacyjnej. W roku ubiegłym wprowadzono czwartkowe zajęcia otwarte dla maturzystów z wyszukiwania informacji oraz redagowania bibliografii, cieszące się sporym zainteresowaniem wśród uczniów klas maturalnych a także studentów. Lekcje biblioteczne odbywają się w siedzibie

Biblioteki a posiadanie odpowiedniego sprzętu technicznego, umożliwia prowadzenie zajęć również w szkołach.

Biblioteka Pedagogiczna w Lwówku Śląskim jest niewielką placówką, ale niezwykle ważną dla społeczności lokalnej. Pracownicy są świadomi zmian i chętnie wprowadzają je w swoim otoczeniu, systematycznie diagnozując potrzeby swoich użytkowników w zakresie funkcjonalności biblioteki oraz gromadzonego księgozbioru. Dzięki takiej postawie bibliotekarze wychodzą naprzeciw potrzebom swoich klientów, opracowują różne foldery informacyjne i drobne publikacje. Ponadto Biblioteka promuje się w środowisku nie tylko na łamach czasopism lokalnych, ale także systematycznie zamieszcza informacje w serwisie powiatowym. Całość organizowanych przedsięwzięć bibliotecznych jest przemyślana, dopracowana w każdym szczególe i realizowana zgodnie z ideą biblioteki uczącej. Przedsięwzięcia edukacyjne opierają się na realizacji trzech podstawowych celów: wzbogaceniu wiedzy i rozwoju intelektualnego uczestników, pobudzeniu do przeżyć estetycznych i refleksji etycznych, wywołaniu procesów i reakcji zastępczych, rozładowujących stany napięcia i frustracji. Realizując powyższe cele, realizuje się także cel priorytetowy przypisany przez Jacka Wojciechowskiego bibliotekom szkolnym: *Przygotowanie do racjonalnego i twórczego korzystania z informacji i uczenia się przez całe życie*, co doskonale oddaje ideę biblioteki uczącej, jaką niewątpliwie jest Biblioteka Pedagogiczna w Lwówku Śląskim.

Bibliografia:

Saniewska Danuta, *Vademecum współczesnego nauczyciela bibliotekarza*. Warszawa 2011.

Vademecum bibliotekarza. Praktyczne i aktualne informacje dla bibliotekarzy. Red. L. Biliński. Warszawa 2000.

Wojciechowski Jacek, *Organizacja i zarządzanie w bibliotekach*. Warszawa ; Kraków 1998.

Konieczko Anna, *Bibliotekarz uczący się – ważne ogniwo w bibliotece*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009, nr 1, s. 3-6.

Sadowska Jadwiga, *Na marginesie zarządzania – biblioteka „ucząca się”*. „Bibliotekarz” 2010, nr 12, s. 15-17.

Parysz Janina, *Biblioteka Pedagogiczna w lokalnym środowisku oświatowym*. „Poradnik Bibliotekarza” 2007, nr 4, s. 3-5.

Wojznis Grażyna, *Wizerunek biblioteki a wykształcenie kadry bibliotecznej*. „Bibliotekarz” 2008, nr 6, s. 17-21.

Biblioteka Pedagogiczna w Świdnicy - centrum informacji edukacyjnej 1951-2011

Abstrakt: 1 października 2011 roku Biblioteka Pedagogiczna w Świdnicy będzie obchodzić jubileusz 60-lecia swojej działalności. Z tej okazji pragnęłabym przedstawić zarys historii Biblioteki, jej osiągnięcia, a także problemy, które ją dotykały. W dalszej części wystąpienia chciałabym szerzej omówić działalność edukacyjną na rzecz środowiska oświatowego: budowanie warsztatu informacyjnego (współuczestniczenie w tworzeniu DSIE, unowocześnianie strony www Biblioteki), gromadzenie, opracowanie i udostępnianie źródeł informacji, prowadzenie doskonalenia nauczycieli bibliotekarzy, zajęć z edukacji czytelniczej dla uczniów wszystkich typów szkół, promocja twórczości literackiej i plastycznej nauczycieli i uczniów poprzez organizowanie autorskich wystaw, indywidualna pomoc informacyjna użytkownikom, promowanie wydawnictw edukacyjnych, udział Biblioteki w kampaniach społecznych organizowanych przez m.in. Fundację Dzieci Niczyje. Na zakończenie planuję przedstawić oczekiwania nauczycieli bibliotekarzy związane z włączeniem Biblioteki w strukturę lokalnego Centrum Rozwoju Edukacji.

Biblioteki pedagogiczne w Polsce mają już swoją historię. Pierwsza powstała w Warszawie przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w 1917 roku. W latach 50. zaczęto organizować powiatowe ogniwa sieci bibliotek pedagogicznych. Jedną z nich była Biblioteka Pedagogiczna w Świdnicy.

W latach 1945/1946 z inicjatywy Zarządu Powiatowego Związku Nauczycielstwa Polskiego i z dobrowolnych składek nauczycieli, przybyłych po zakończeniu wojny do Świdnicy, aby zakładać pierwsze polskie szkoły, zakupiono 150 najbardziej potrzebnych książek. Do 1951 roku zbiorami zajmował się Inspektor Szkolny. Świadczą o tym pieczętki na najstarszych zachowanych książkach. Dały one początek Bibliotece Związku Nauczycielstwa Polskiego, która wraz ze zbiorami Inspektoratu Szkolnego została przejęta przez Pedagogiczną Bibliotekę Powiatową w Świdnicy w dniu 1 października 1951 roku, to jest w dniu objęcia funkcji pierwszego bibliotekarza przez Jana Mirowskiego. Również pod tą datą zapisano w księdze inwentarzowej pierwsze książki w nowo utworzonej bibliotece. Księgozbiór umieszczony w dwóch szafach w świetlicy Wydziału Oświaty w chwili przejęcia liczył 879 woluminów. Wiele z nich było przestarzałych i nadawały się tylko do selekcji. W latach 1951-1952 Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka we Wrocławiu przekazała 58 tomów oraz wypożyczyła do użytkowania 101 książek. Stan na 29.02.1952 r. wynosił 1038 woluminów. Wspólnie z Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Kadr Oświatowych [dalej: PODKO] zorganizowano czytelnię, która dysponowała 20 tytułami prasowymi. Z jej

księgozbioru korzystali nauczyciele miasta i powiatu oraz pracownicy PODKO. Czytelnia była czynna od poniedziałku do soboty, a Biblioteka we wtorki, czwartki i soboty od godz. 14.00 do 16.00. Finansowaniem Biblioteki zajmowała się Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka we Wrocławiu.

W grudniu 1952 roku przeprowadzono kontrolę Biblioteki przez Dyрекję Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej we Wrocławiu. Stwierdzono, że zajmowany lokal jest od dłuższego czasu nie ogrzewany, a księgozbiór niewykorzystywany. W celu polepszenia warunków lokalowych i zwiększenia wykorzystania księgozbioru, władze oświatowe zaleciły przeniesienie Biblioteki do Gabinetu Pedagogicznego w Liceum Pedagogicznym, co nastąpiło w styczniu 1953 roku. Księgozbiór Biblioteki mieścił się w jednej szafie i składał się z trzech kompletów: zbiorów Biblioteki Pedagogicznej, depozytu z byłej Biblioteki Powiatowej Oddziału ZNP oraz książek wypożyczonych z Publicznej Biblioteki Powiatowej. Korzystali z niego nauczyciele, których zachęcano do wypożyczania książek na zebraniach ZNP i konferencjach naukowych, uczniowie Liceum Pedagogicznego oraz uczestnicy Wyższego Kursu Nauczycielskiego, który odbywał się w siedzibie Liceum. Funkcję bibliotekarza pełniła wówczas Janina Kocemba, nauczycielka Szkoły Ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym. Zorganizowano aktyw biblioteczny spośród uczniów klas czwartych Liceum. Utrzymywano kontakt z Ośrodkiem Doskonalenia Kadr, wypożyczano komplety książek jego kierownikowi Marianowi Hirszfelowi oraz innym sekcjom metodycznym. Księgozbiór był opracowany, posiadał karty katalogowe i katalog alfabetyczny. Biblioteka była czynna we wtorki i czwartki, od godz. 17.00 do 20.00, a w soboty od 16.00 do 20.00.

Jednak oddalenie od PODKO nie sprzyjało rozwojowi czytelnictwa nauczycieli toteż w sprawozdaniu z marca 1953 roku pojawia się postulat powtórnego przeniesienia Biblioteki do lokalu PODKO przy ul. 1 Maja, co nastąpiło w listopadzie 1953 roku. Było to bardzo korzystne ponieważ stwarzało warunki, zwłaszcza dla osób z terenu powiatu, do korzystania z jej usług. Księgozbiór mieścił się w dwóch oszklonych szafach i w chwili przejścia Biblioteki liczył 1206 pozycji. Stan faktyczny wykazał 919 pozycji, a w około 400 brakowało kart książek. Biblioteka nie dysponowała żadnym katalogiem – na podstawie posiadanych w archiwum Biblioteki dokumentów nie można stwierdzić, co się stało z poprzednio założonym katalogiem. Potrzeby uzupełniania księgozbioru były wielkie. Na zakup książek przeznaczano skromne środki z Wydziału Oświaty i ZNP. Brakowało dzieł z zakresu metodyki, dydaktyki poszczególnych przedmiotów nauczania, dzieł popularno-naukowych z zakresu fizyki, chemii, biologii, matematyki, geografii. Bibliotekę wzbogacały różne dary, między innymi pochodzące z prywatnych zbiorów Mariana Hirszfelda, który od września 1953 do lipca 1965

roku pełnił funkcję kierownika Biblioteki. Za jego kierownictwa opracowano katalog działowy według klasyfikacji dziesiętnej, uzupełniono karty książek, sprawdzono księgę inwentarzową i karty czytelników. Pionier oświaty na ziemi świdnickiej, uczestnik tajnego nauczania, działacz związkowy, nauczyciel z wykształcenia, bibliotekarz z powołania w ciągu 12 lat swojej pracy zorganizował Bibliotekę w nowych warunkach, propagował wśród nauczycieli nowoczesne metody pedagogiczne i szerzył kulturę czytelniczną z pełnym poświęceniem, często kosztem własnego zdrowia.

W miarę powiększania się księgozbioru, pogarszała się sytuacja lokalowa Biblioteki i w latach 60. stała się wręcz katastrofalna. W ciasnym i ciemnym pomieszczeniu wypełnionym 5 tysiącami książek nie można było rozwinąć szerszej działalności. W roku 1966 Biblioteka została przeniesiona do jednego dużego pomieszczenia w Domu Kultury Dzieci i Młodzieży przy ul. Lelewela 17. Niestety zmiany tej nie dożył Marian Hirszfeld. Po jego śmierci Biblioteką opiekowało się kolejno dwóch kierowników: Stanisława Masternak i Walentyna Michalak.

Od lipca 1967 do czerwca 2000 roku funkcję kierownika pełniła Jadwiga Borsukiewicz. Przez 34 lata swojej pracy wzbogaciła księgozbiór Biblioteki o 30 tysięcy książek. Założyła jedyny na Dolnym Śląsku katalog przedmiotowy z zakresu pedagogiki i psychologii, do którego opracowała autorski specjalistyczny indeks haseł przedmiotowych, dwukrotnie wydany przez Instytut Kształcenia Nauczycieli we Wrocławiu i Jeleniej Górze. Indeks uzyskał pozytywną ocenę Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej w Warszawie. Wyposażyła placówkę w potrzebny sprzęt. Rozpoczynając pracę podjęła starania o nowy lokal i środki na zakup księgozbioru. Jednocześnie nawiązała ścisłą współpracę z władzami oświatowymi i związkowymi zapewniając obecność przedstawicieli Biblioteki na konferencjach nauczycielskich. Jako przewodnicząca Sekcji Bibliotekarskiej przy ZNP organizowała wyjazdy szkoleniowe do bibliotek szkolnych, a także do Biblioteki im. Raczyńskich w Poznaniu, Biblioteki PAN w Kórniku, Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, Biblioteki Narodowej w Warszawie czy Ossolineum we Wrocławiu. Do 1998 roku, w ramach zadań statutowych, Jadwiga Borsukiewicz, pełniąc społecznie przez lata funkcję metodyka ds. bibliotek szkolnych organizowała w Bibliotece konsultacje wizytatorów Kuratorium Oświaty z nauczycielami poszczególnych przedmiotów, zebrania samokształceniowe bibliotekarzy szkolnych, kursy przygotowawcze Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych we Wrocławiu, konkursy czytelnicze dla uczniów świdnickich szkół oraz konferencje, na które zapraszała prelegentów, między innymi pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego dr Jadwigę Andrzejewską i dr Marię Dudzik.

W maju 1969 roku Bibliotekę przeniesiono do nowego lokalu przy ul. Świerczewskiego 12, gdzie zajmowała dwa pomieszczenia. Jedno stanowiło wypożyczalnię i magazyn, drugie mające pełnić funkcję czytelnicy, było wspólnie użytkowane z ZNP i Wydziałem Oświaty. W 1973 roku nastąpiła kolejna przeprowadzka do nowo utworzonego Domu Nauczyciela przy al. Niepodległości 14 na pierwsze piętro, gdzie Bibliotece przyznano trzy pomieszczenia. W roku 1975 znowu przeniesiono księgozbiór, tym razem z pierwszego piętra na parter budynku. Biblioteka otrzymała pięć pomieszczeń. Wyodrębniono samodzielną wypożyczalnię, czytelnicy o 20 miejscach oraz magazyn czasopism.

W latach 1951-1975 placówka była Pedagogiczną Biblioteką Powiatową. Od roku 1975 została jedną z sześciu filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Wałbrzychu.

Od początku istnienia Biblioteka borykała się z brakiem wystarczających funduszy na zakup książek. Do roku 1989 systematycznie otrzymywała z Miejskiego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół i Placówek w Świdnicy skromne środki na powiększanie zbiorów. Po 1989 roku sytuacja pogorszyła się radykalnie. Kuratorium Oświaty w Wałbrzychu przestało finansować zakupy książek w województwie. W ciągu 10 lat Biblioteka otrzymała dwa razy dofinansowanie, które pozwoliło zrealizować tylko jedną trzecią zaplanowanych na rok wydatków na książki. Wobec pozostawienia bibliotek samym sobie, Jadwiga Borsukiewicz podejmowała różne inicjatywy, aby ratować placówkę i zapewnić jej dalszy rozwój. W roku 1992 zaczęto tworzyć, przy pomocy czytelników, własny fundusz, który pozwolił na w miarę normalne funkcjonowanie. Dzięki wyłącznie własnym staraniom kierownika i bibliotekarzy zakupiono maszynę elektryczną do pisania, dwie kserokopiarki, a także komputer i komputerowy program biblioteczny SOWA. Umożliwiło to zapoczątkowanie od 1996 roku tworzenia elektronicznej bazy danych o nowo zakupionych książkach. Kierownik czyniła także systematyczne starania o pozyskanie funduszy w Urzędzie Miejskim w Świdnicy poprzez Komisję Oświaty i Kultury.

W roku 1997 Biblioteka otrzymała dodatkowo trzy pomieszczenia, w których urządzono magazyn czasopism, pokój do pracy dla bibliotekarzy i gabinet kierownika. Tym samym powiększono powierzchnię magazynową i czytelnicy dotychczas zastawioną regałami i nie spełniającą należycie swej funkcji.

Od 1 września 1999 roku, wraz z nowym podziałem administracyjnym kraju, zmienił się status placówki. Organem prowadzącym stał się Samorząd Województwa Dolnośląskiego a jej finansowanie przejął Urząd Marszałkowski we Wrocławiu. Bibliotece nadano nową nazwę – Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Oddział w Wałbrzychu Filia w Świdnicy. Po przejęciu sytuacja finansowa Biblioteki pogorszyła się jeszcze bardziej.

Placówka przestała otrzymywać jakiegokolwiek środki, nawet na wydatki rzeczowe. Z budżetu pokrywano jedynie wynagrodzenie pracowników, czynsz i prenumeratę prasy w bardzo okrojonej liczbie tytułów. I znowu, aby ratować sytuację z dniem 1 marca 1999 roku, po konsultacjach z prawnikami i Miejską Biblioteką Publiczną w Świdnicy, z inicjatywy zaangażowanych w sprawy Biblioteki czytelników, powołano do życia stowarzyszenie zwykłe, zwane Kołem Przyjaciół Biblioteki, na którego działalność wyraził zgodę starosta powiatu świdnickiego. Zadaniem Koła stało się, między innymi popieranie Biblioteki poprzez tworzenie w środowisku pozytywnej atmosfery wokół placówki oraz pozyskiwanie środków na wzbogacanie księgozbioru z zadeklarowanych składek członków Koła. Fakt ten stanowi mimowolną paralelę do realiów z lat 1945/1946, kiedy to również ze składek nauczycieli kupowano potrzebne im książki. Dzięki pozyskiwanym sporadycznie środkom z różnych źródeł między innymi Starostwa, Fundacji Batorego, a przede wszystkim składkom czytelników, możliwe było zaopatrzenie Biblioteki w nowości wydawnicze, w tym czasopisma pedagogiczne. Po przejściu na emeryturę Jadwigi Borsukiewicz, która została zatrudniona na pół etatu do 1.IX.2004 roku, z dniem 1 lipca 2000 roku funkcję kierownika Biblioteki objęła Agnieszka Nawrocka.

1 stycznia 2002 roku świdnicka placówka stała się filią Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu. Jako jedna z 27 bibliotek pedagogicznych Dolnego Śląska została włączona w tworzenie zasobów Dolnośląskiego Systemu Informacji Edukacyjnej, [dalej: DSIE] opierającego się na zintegrowanym systemie bibliotecznym Aleph. Zgłoszono udział w budowie katalogu centralnego, baz bibliograficznych artykułów z czasopism EDUKACJA i DOLNY ŚLĄSK-edukacja regionalna, a także bazy edukacyjnych zasobów Internetu, obecnie WikiEduLinki. Systematycznie popularyzowano zasoby DSIE zarówno wśród czytelników rzeczywistych, jak i potencjalnych.

W kwietniu 2002 roku Biblioteka obchodziła 50-lecie swojej działalności. Złoty jubileusz połączono z sesją naukową na temat „Internet jako narzędzie informacji w bibliotece”. Wykład, który wygłosił dr Aleksander Radwański z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Wrocławskiego spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony zaproszonych gości, a szczególnie pracowników bibliotek pedagogicznych i szkolnych. Jubileuszowi towarzyszyła wystawa obrazująca działalność placówki na przestrzeni półwiecza. Laureatom konkursu literackiego ogłoszonego z okazji 50-lecia wręczono antologię zatytułowaną *Przeplataj słowem serca ludzi* opracowaną przez pracowników Biblioteki. Otwarcie internetowego centrum informacji multimedialnej, wyposażonego w cztery komputery i urządzenie wielofunkcyjne, otrzymane w ramach

projektu współfinansowanego przez Unię Europejską, wzbogaciło warsztat informacyjny placówki, a tym samym umożliwiło czytelnikom korzystanie z elektronicznych katalogów bibliotecznych.

W działalności pedagogicznej Biblioteki szczególną uwagę zwrócono na edukację czytelniczą uczniów wszystkich typów szkół miasta i powiatu świdnickiego. Prowadzone w formie warsztatów zajęcia obejmowały takie tematy, jak: korzystanie z warsztatu informacyjnego biblioteki naukowej, w tym katalogów elektronicznych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, higiena i technika pracy umysłowej, sporządzanie przypisów i bibliografii załącznikowej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i policealnych. Konferencje i spotkania metodyczne organizowane dla nauczycieli bibliotekarzy świdnickich i powiatowych szkół poświęcone, między innymi takim tematom, jak: Biblioteki szkolne w wybranych krajach Unii Europejskiej, Książki multimedialne w Polsce, Formy współpracy biblioteki szkolnej z rodzicami, Polskie biblioteki cyfrowe czy Biblioteka 2.0 konsolidowały środowisko, a przy braku doradztwa metodycznego stawały się jedyną okazją wymiany doświadczeń i umożliwiały ciągłe aktualizowanie wiedzy zawodowej.

Zapoczątkowana w roku 2003 działalność promocyjna twórczości plastycznej i literackiej nauczycieli oraz uczniów świdnickich szkół, polegająca na organizowaniu w czytelni autorskich wystaw, stała się kolejną płaszczyzną współpracy Biblioteki z lokalnym środowiskiem oświatowym. Uzyskanie przez czterech pracowników Biblioteki stopnia nauczyciela dyplomowanego w roku 2004 wpłynęło na podniesienie jakości pracy całej placówki i zainspirowało do zintensyfikowania współpracy z lokalnym środowiskiem oświatowym.

W 2006 roku rozpoczęto retrokonwersję zbiorów. Dwa lata później zamknięto prowadzenie tradycyjnych katalogów i kartotek kartkowych. W tym czasie do katalogu elektronicznego wprowadzono wszystkie roczniki czasopism archiwalnych oraz całą kolekcję kaset wideo i płyt CD o tematyce edukacyjnej. Od roku 2009 Biblioteka stała się ambasadorem ogólnopolskich kampanii społecznych organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje biorąc aktywny udział w propagowaniu w środowisku lokalnym działań i informacji dotyczących ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz pomocy dzieciom-ofiarom przemocy i wykorzystywania. Dzięki generalnemu remontowi wypożyczalni i czytelni sfinansowanemu przez DBP we Wrocławiu w 2009 roku stworzono dogodne warunki pracy zarówno czytelnikom jak i pracownikom Biblioteki. Uruchomienie nowoczesnej strony internetowej Biblioteki przyczyniło się do wzbogacenia wizerunku placówki dysponującej bogatymi zbiorami, nowoczesnym warsztatem informacyjnym oraz wykwalifikowaną i kompetentną

kadra. Zakończenie prac nad retrokonwersją całości zbiorów w czerwcu 2011 roku przygotowało Bibliotekę do ostatniego etapu komputeryzacji, czyli uruchomienia elektronicznej wypożyczalni.

W maju 2011 roku został sprzedany budynek Domu Nauczyciela, w którym przez 38 lat Biblioteka Pedagogiczna w Świdnicy miała swoją siedzibę. Mamy nadzieję, że nowe godne miejsce pozwoli świdnickiej placówce nadal dobrze służyć kolejnym pokoleniom czytelników, a plany włączenia jej w struktury powiatowego centrum rozwoju edukacji otworzą nowe perspektywy rozwoju.

Sebastian Węgrzynowski

Cecylia Śmieszowska

PODM-P Biblioteka Pedagogiczna w Trzebnicy

**Spotkania z cyklu „Edukacja kulturowa”
organizowane przez Bibliotekę Pedagogiczną w Trzebnicy**

Abstrakt: W ramach statutowo przypisanej działalności pedagogicznej pracownicy Biblioteki Pedagogicznej w Trzebnicy w 2008 r. zainicjowali cykl spotkań pod nazwą „Edukacja kulturowa”. Celem spotkań jest wspieranie działań nauczycieli różnych typów szkół, realizujących program edukacji wielokulturowej, a także przygotowanie młodzieży do świadomego i pełnego uczestnictwa w jakże zróżnicowanej kulturze współczesnej oraz kształtowanie nawyku sięgania po literaturę i promocja Biblioteki w środowisku lokalnym.

Spotkania z cyklu „Edukacja kulturowa” organizowane są przez Bibliotekę Pedagogiczną w Trzebnicy od czerwca 2008 r. ze zmienną częstotliwością: raz na rok w latach 2008 – 2009 i dwa razy w roku w latach 2010 – 2011. W roku 2008 miejscem spotkania była czytelnia Biblioteki, w latach 2009 – 2010 sala konferencyjna w trzebnickim Ratuszu, a od 2011 r. sala konferencyjna Starostwa Powiatowego w Trzebnicy.

Zmianom ulegała też formuła spotkań: w roku 2008 był to wykład, od roku 2009 wykład został wzbogacony o prezentację multimedialną; ponadto od 2010 r. prelekcjom towarzyszy konkurs plastyczny. Prelekcje dedykowane są nauczycielom, młodzieży szkolnej oraz lokalnym animatorom kultury, natomiast konkurs plastyczny przedszkolakom i uczniom szkół podstawowych.

Organizując spotkania z cyklu „Edukacja kulturowa” pracownicy Biblioteki Pedagogicznej w Trzebnicy realizują statutowo przypisane placówce zadania z zakresu działalności dydaktycznej i popularyzatorskiej.

Celem wspomnianych spotkań jest:

- inspirowanie nauczycieli przedmiotów humanistycznych oraz nauczycieli-bibliotekarzy;
- akcentowanie znaczenia edukacji kulturowej dla prawidłowego przebiegu procesu dydaktyczno-wychowawczego dzieci i młodzieży;

- kształtowanie tożsamości kulturowej młodego człowieka, a tym samym przygotowywanie go do pełnego i świadomego uczestnictwa w zróżnicowanej kulturze współczesnej;
- poznawanie innych kultur;
- uczenie szacunku dla odmienności kulturowych;
- promowanie zbiorów Biblioteki;
- rozwijanie kultury czytelnictwa;
- zaspakajanie potrzeb lokalnego środowiska kulturalnego.

Ustalając temat spotkania pracownicy Biblioteki zwracają przede wszystkim uwagę na:

1. najnowsze publikacje tematycznie związane z miastem lub powiatem;
2. bieżące ogólnopolskie wydarzenia kulturalne.

Do wygłoszenia referatów zapraszane są osoby zaangażowane w działalność kulturalną i wyróżniające się w środowisku naukowym. Dotychczas mieliśmy przyjemność wysłuchać wystąpień:

- a) dr hab. Igora Borkowskiego (w 2008 r.)
- b) dr Agnieszki Jagodzińskiej (w 2009 r.)
- c) dr Gabrieli Dragun (w 2010 r.)
- d) mgr Ramony Słobodzian (w 2010 r.)
- e) mgr Anny Komperdy (w 2011 r.)
- f) mgr Małgorzaty Skibińskiej (2011 r.).

Jesienią 2011 r. planowane jest spotkanie z **dr Justyną Bajdą** z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Dr hab. Igor Borkowski jest pracownikiem naukowym Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego. Prowadzi zajęcia m. in.: z zakresu wypowiedzi dziennikarskiej, kultury języka, stylistyki praktycznej, dziennikarstwa prasowego, rynku mediów lokalnych. W kręgu jego zainteresowań badawczych znajduje się tanatologia, czyli nauka o śmierci, umierających, zmarłych i osobach pogrążonych w żałobie. Opublikował m. in.: *Nowe media - nowe w mediach* (Wrocław 2001), *Świt wolnego słowa: język propagandy politycznej 1981-1995* (Wrocław 2003), *Edukacja medialna: teksty i preteksty* (Wrocław 2004), *Edukacja medialna w społeczeństwie wiedzy* (Wrocław 2006), *Na peryferiach* (Wrocław 2008) oraz rozprawę habilitacyjną, zatytułowaną *Siostra śmierć: studium komunikacyjno-kulturowe funeraliów Kongregacji Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Trzebnicy 1855-2005* (Wrocław 2008).

Dr Agnieszka Jagodzińska jest adiunktem w Zakładzie Studiów Żydowskich Uniwersytetu Wrocławskiego, filologiem, historykiem kultury, tłumaczem, podróżnikiem (odwiedziła m. in. Litwę, Anglię, Izrael, Egipt, Sudan, Etiopię, Brazylię, Chile, Ekwador). Dr Agnieszka Jagodzińska jest absolwentką Uniwersytetu Wrocławskiego, studiowała także na Hebrew University of Jerusalem oraz University College of London. Wyróżniona wieloma nagrodami i stypendiami, m. in. prestiżowym Chevening Scholarship, ufundowanym przez rząd Wielkiej Brytanii. Jest także stypendystką Fundacji z Brzezia Lanckorońskich, jednego z najznamienitszych i najdawniejszych polskich rodów szlacheckich. Zainteresowania naukowe dr Jagodzińskiej obejmują historię kultury i religii Żydów polskich w XIX wieku, historię „diaspor mniej znanych” (społeczności żydowskich Azji i Afryki), a także współczesną literaturę i kinematografię izraelską. Obecnie pracuje nad zagadnieniem angielskich misji wśród Żydów ziem polskich w XIX w. Jest autorką licznych artykułów naukowych z dziedziny judaistyki oraz monografii *Pomiędzy: akulturacja Żydów Warszawy w drugiej połowie XIX wieku*, wyróżnionej przez Narodowe Centrum Kultury w konkursie na najlepszą pracę doktorską w 2007 r.

Dr Gabriela Dragun pracuje w Kolegium Nauczycielskim we Wrocławiu, wcześniej wykładała w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego literaturę XX wieku. Współpracowała z Interdyscyplinarną Grupą Gender Studies Uniwersytetu Wrocławskiego oraz z Fundacją Sztuki Współczesnej Art Transparent – organizatorem Festiwalu Młodej Sztuki w Ekstremalnych Warunkach SURVIVAL! i gospodarzem galerii Mieszkanie Gepperta, gdzie prowadziła cykl wykładów "Przenikanie", tropiąc rozmaite tożsamości w ponowoczesnym świecie. Interesuje ją problematyka *gender* i sztuka tworzona przez kobiety. Publikuje w „Atmixie”, „Ricie Baum”, „Zadrze”.

Mgr Ramona Słobodzian ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Wrocławskim. Pod kierunkiem prof. dra hab. Mariana Ursela przygotowuje rozprawę doktorską o „Echu Muzycznym, Teatralnym i Artystycznym”. Wśród jej zainteresowań badawczych szczególne miejsce zajmuje komparatyka interdyscyplinarna, historia muzyki oraz krytyka artystyczna. Jest stałą współpracowniczką Filharmonii Wrocławskiej. Opublikowała kilkadziesiąt artykułów krytycznych i naukowych, m. in. w „Magazynie Melomana” i „Ruchu Muzycznym”. Prowadzi zajęcia monograficzne dla studentów filologii polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Wzięła udział w wielu konferencjach naukowych, w tym w konferencjach o zasięgu międzynarodowym.

Mgr Anna Komperda jest absolwentką Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Wrocławskiego. Pracuje na stanowisku kierownika Oddziału Dokumentacji – odpowiada za organizację systemu informacji o dorobku naukowym pracowników Politechniki Wrocławskiej, przygotowywanie danych statystycznych i naukometrycznych na potrzeby władz uczelni i Ministerstwa. Ponadto jest wykładowcą w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Mgr Anna Komperda uczestniczyła w wielu konferencjach krajowych i zagranicznych, poświęconych wykorzystaniu nowych technologii w bibliotekach. Jest założycielem i redaktorem portalu „Elektroniczna BIBlioteka” (EBIB), w tym redaktorem czasopisma „Biuletyn EBIB”, „Bazy Bibliotek” i serwisów informacyjnych na stronach portalu. Opublikowała szereg tekstów poświęconych obecności polskich bibliotek w Internecie i oceny dorobku piśmienniczego pracowników naukowych. Jej obecne zainteresowania zawodowe dotyczą rozwoju systemu do oceny prac naukowych, publikowania dokumentów elektronicznych, popularyzacji wiedzy z zakresu wykorzystania Internetu i zastosowania nowych technologii w bibliotece.

Mgr Małgorzata Skibińska studiowała filologię polską na Uniwersytecie Wrocławskim. W 2008 r. obroniła pracę magisterską pt. *Portret czytelnika „zbójeckiego: o romantycznej intoksykacji literaturą*, napisaną pod kierunkiem prof. dra hab. Mariana Ursela. Od 2008 r. kontynuuje swoje przedsięwzięcia badawcze w Zakładzie Historii Literatury Romantyzmu na rodzimej uczelni, przygotowując rozprawę doktorską pt. *Od książek zbójeckich do „Miasta śniących książek”: romantyczne kreacje czytelników i przestrzeni czytania we współczesnej literaturze popularnej*. W 2010 r. prowadziła w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego autorskie zajęcia pt. *Czy książki mogą być niebezpieczne? W kręgu romantycznej kultury czytelniczej*, a także ćwiczenia z historii literatury romantyzmu. Jest autorką 9 publikacji naukowych (m.in. w „Ricie Baum”, „Pracach Literackich”, seriach wydawniczych pod redakcją B. Płonki-Syroki), w większości łączących się tematycznie z funkcjami i rozwojem motywów książki, czytelnika oraz biblioteki w tekstach kultury. Specjalizuje się w zagadnieniach związanych ze stylami i świadectwami odbioru dzieła literackiego, autotematyzmem i śladami tradycji romantycznej we współczesnej literaturze popularnej. Jest współorganizatorką międzynarodowej konferencji naukowej pod nazwą *Skandal w kulturze. Tabu – Trend – Transgresja*.

W swoich wystąpieniach prelegenci eksplorowali rozmaite obszary szeroko pojętej kultury.

Wykład **dr hab. Igora Borkowskiego** poświęcony był współczesnej *ars bene moriendi*, kultywowanej przez trzebnickie Siostry Boromeuszki.

Dr hab. Igor Borkowski opowiada o sztuce umierania

Dr Agnieszka Jagodzińska przedstawiła fascynujący portret Polaków wyznania mojżeszowego, żyjących na styku kultur – pomiędzy polskością a żydowskością.

Dr Agnieszka Jagodzińska przedstawia młodzieży sylwetki Polaków żydowskiego pochodzenia

Na przykładzie analizy znaczenia obecności w tekstach kultury współczesnej postaci kobiety niedojrzałej, kobiety-dziewczynki **dr Gabriela Dragun** zdemaskowała niefunkcjonalność rytów przejścia w świecie ponowoczesnym.

Dr Gabriela Dragun w trakcie dyskusji na temat skutków utrwalania dziewczęcości

Podczas swojego wystąpienia, którego tematem z racji obchodzonego właśnie Roku Chopinowskiego było przybliżenie postaci Fryderyka Chopina i jego związków z polskimi romantykami, **mgr Ramona Słobodzian** nie omieszkała wspomnieć o wydanym w 2008 roku Oficjum o Św. Jadwidze "Fulget in orbe dies" wg Antyfonarza cysterskiego z Lubiąza (XIV wiek).

Mgr Ramona Słobodzian prezentuje Oficjum o św. Jadwidze

Mgr Anna Komperda przedstawiła możliwości wykorzystania zasobów Internetu związanych z wiedzą i nauką, etapy tworzenia zbiorów biblioteki cyfrowej i sposoby ich wyszukiwania. Omówiła także cechy biblioteki wirtualnej – jej zalety i wady oraz zasoby bibliotek cyfrowych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem roli Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej, działającej w strukturze Biblioteki Politechniki Wrocławskiej. Zaprezentowała zarazem wybrane projekty krajowe i zagraniczne, związane z udostępnieniem literatury pięknej, a także encyklopedie i słowniki dostępne on-line oraz możliwości ich wykorzystania. Ponadto przedstawiła aspekty prawne i techniczne tworzenia kolekcji cyfrowych. Uzupełnieniem wykładu był przegląd portali i elektronicznych czasopism fachowych o profilu pedagogicznym.

Mgr Anna Komperda omawia konsekwencje obecności bibliotek w cyberprzestrzeni

Wykład, poświęcony romantycznej pasji czytelniczej **mgr Małgorzata Skibińska** oparła na opinii wybitnej znawczynie romantyzmu, Marii Janion, której zdaniem romantycy – „fanatyczni wielbicielowie świata książek” – wierzyli, że teksty mogą „wampiryzować” odbiorców, to znaczy wgryzać się głęboko w ich dusze, zaszczepiać tam szal i przemieniać życie w nieśmiertelne słowa.

Mgr Małgorzata Skibińska przybliża fenomen romantycznej fascynacji czytaniem

Dotychczasowe spotkania cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem: przeważającą część licznie zgromadzonej publiczności stanowiła młodzież w towarzystwie nauczycieli; nie zabrakło też nauczycieli-bibliotekarzy ze wszystkich typów placówek oświatowych oraz lokalnych animatorów kultury.

Organizatorzy spotkań i prelegenci zdołali jednak nie tylko przykuć uwagę słuchaczy, lecz również udało się im skłonić publiczność do refleksji nad poruszonymi w wystąpieniach kwestiami.

Wymownym świadectwem pozytywnego odbioru referatów były nie tylko żywiołowe dyskusje, zwykle towarzyszące wystąpieniom, czy publikacje w prasie lokalnej (przede wszystkim teksty Moniki Komisarczyk, czy Zbigniewa Lubicz-Miszewskiego), ale – co szczególnie ważne – reakcja nauczycieli, podejmujących problemy poruszane podczas spotkań w czasie lekcji języka polskiego lub lekcji wychowawczych.

Hanna Pacholska

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

Studia podyplomowe jako forma kształcenia ustawicznego bibliotekarzy

Abstrakt: Podano definicje kształcenia ustawicznego. Omówiono: kształcenie ustawiczne jako nowy model edukacji oraz formy doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, a także kształcenie instytucjonalne – studia podyplomowe (na przykładzie Podyplomowego Studium Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego)

„Rozwój każdego narodu jest uzależniony od kwalifikacji i kompetencji jego obywateli, a jedną z dróg wiodących jest edukacja, pojęta jako proces ustawicznego kształcenia”¹.

Kształcenie ustawiczne to według prof. Wincentego Okonia – „kształcenie ciągłe, proces ciągłego doskonalenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych; zasada współczesnego systemu oświaty, zgodnie z którą kształcenie trwa przez całe życie człowieka obejmując odnawianie, poszerzanie i pogłębianie jego kwalifikacji ogólnych i zawodowych”². Prof. Stanisław Kaczor określił kształcenie ustawiczne jako „wszechstronną koncepcję, która obejmuje formalne i nieformalne uczenie się rozciągnięte na przestrzeni całego życia jednostki i umożliwiające jej osiągnięcie jak najpełniejszego rozwoju w życiu osobistym, społecznym i zawodowym”³ to również „zasada lub idea przewodnia dla wszystkich procesów kształcenia od wczesnego dzieciństwa, aż do zaniknięcia aktywności intelektualnej i utylitarnej, dalsze kształcenie po okresie nauki obowiązkowej, całożyciowa orientacja dla sterowania własnym losem”⁴. Na Konferencji UNESCO w Nairobi w 1976 r. zdefiniowano kształcenie ustawiczne jako „kompleks procesów oświatowych (formalnych, nieformalnych i incydentalnych), które niezależnie od treści, poziomu i metod umożliwiają uzupełnianie wykształcenia w formach szkolnych i pozaszkolnych dzięki czemu osoby dorosłe rozwijają swoje zdolności, wzbogacają wiedzę, udoskonalają kwalifikacje zawodowe lub zdobywają nowy zawód, zmieniają swoje postawy”⁵.

---

¹ W. G o r i s z e w s k i, *Pedagogiczne aspekty organizacji kształcenia ustawicznego*, w: *Kształcenie ustawiczne a edukacja europejska w Polsce*, pod red. Dimtcho Tourdanova, Warszawa 2004, s. 50.

² W. O k o Ń, *Nowy słownik pedagogiczny*. Wyd. 2 rozszerz., Warszawa 1998, s. 194-195

³ W. G o r i s z e w s k i, *Pedagogiczne aspekty...*, Warszawa 2004, s. 52.

⁴ *Tamże*, s. 52.

⁵ J. C h o d z i n, *Funkcje biblioteki : kształcenie ustawiczne człowieka w XXI wieku* [online] [data dostępu: 16.06.2011], dostępny w Internecie: <http://www.edukacja.edux.pl/p-6654-funkcje-biblioteki-kształcenie-ustawiczne.php>.

Tempo zmian zachodzących we współczesnym świecie, a w szczególności w nauce i technologiach wymusza na jednostce konieczność ciągłego kształcenia. Prowadzi do odchodzenia od dotychczasowego podziału życia ludzkiego na okres przygotowawczy i okres dojrzałej aktywności społeczno-zawodowej. Szkoła w myśl tej koncepcji jest pierwszym etapem procesu kształcenia, przygotowującego do dalszej aktywności. Prowadzi do powstania modelu edukacji wynikającej ze stałej konieczności przystosowania społeczno-zawodowego jednostki do szybko zmieniających się warunków i stosunków życia⁶.

Problem edukacji ciągłej pojawia się w licznych dokumentach organizacji międzynarodowych. Należy tu wymienić:

- raport „Uczyć się, aby być”, opracowany pod kierunkiem Edgara Faure’a, Międzynarodowej Komisji do Spraw Rozwoju Edukacji, formułującej trzy zasady wpływające na rozwój edukacji: zasada demokratyczności (powszechności) edukacji, zasada ciągłości (ustawiczności) kształcenia, zasada elastyczności programowej, strukturalnej i metodycznej⁷.
- raport „Edukacja – w niej jest ukryty skarb” opracowany pod kierunkiem Jacquesa Delors’a na zlecenie UNESCO, cztery podstawowe reguły edukacji:
  - uczyć się, aby żyć wspólnie,
  - uczyć się, aby wiedzieć,
  - uczyć się, aby działać,
  - uczyć się, aby być⁸.
- „Deklaracja Bolońska”, która jako jeden z kierunków dziedzin uwzględnia promocję kształcenia przez całe życie.
- „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (Europa 2020) – kładzie nacisk na inwestowanie w kwalifikacje przez osoby już wykształcone.

Konieczność podnoszenia kwalifikacji nie omija bibliotekarzy, wymaga tego specyfika zawodu, szczególnie, że „najważniejszym zasobem każdej biblioteki akademickiej są jej pracownicy. Od wykształcenia umiejętności, profesjonalizmu i zaangażowania bibliotekarzy zależy jakość prowadzonej przez bibliotekę szkoły wyższej polityki gromadzenia, opracowania, udostępniania i przechowywania zbiorów. Zaspokajanie dydaktycznych, naukowych i informacyjnych oraz badawczych potrzeb studentów i pracowników, służenie

---

⁶ J. L a d o r u c k i – Wykład na zajęciach studiów podyplomowych z dnia 22.01.2011, Łódź 2011.

⁷ J. C h o d z i n, *Funkcje biblioteki...*, dostępny w Internecie

⁸ *Tamże*

radą i pomocą w użytkowaniu zasobów biblioteki to rzeczywisty wkład bibliotekarzy w budowaniu wizerunku i pozycji biblioteki w środowisku uczelni⁹. Kształcenie ustawiczne powinno być traktowane jako część kariery zawodowej bibliotekarzy, ponieważ wiedza zdobyta na studiach nie gwarantuje wysokiej jakości świadczonych usług w całym życiu zawodowym. Również postrzeganie biblioteki jako „organizacji uczącej się” wymusza na pracownikach podnoszenie kwalifikacji i ciągłe samokształcenie.

Wyróżniamy trzy poziomy uczenia się w bibliotece: indywidualny, zespołowy i całej organizacji¹⁰. Proces uczenia polega na:

- uczeniu się przez studiowanie,
- uczeniu się z innymi,
- uczeniu się od innych,
- uczeniu się na podstawie doświadczeń,
- uczeniu się od otoczenia¹¹.

Edukacja może przybierać formy kształcenia instytucjonalnego i samokształcenia. Kształcenie instytucjonalne to:

- praktyki zawodowe,
- kursy specjalistyczne problemowe i kwalifikacyjne,
- konferencje, kongresy, zjazdy, sympozja, targi książki,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie¹².

Samokształcenie: śledzenie nowości, stałe doksztalcanie, nauka języków obcych, kursy komputerowe, czytanie fachowej bieżącej literatury, zdobywanie kwalifikacji na bibliotekarza dyplomowanego¹³.

Jedną z form kształcenia instytucjonalnego są studia bibliotekoznawcze (stopień pierwszy i drugi oraz podyplomowe), ich ukończenie pozwala na podjęcie lub kontynuowanie pracy w bibliotece. Studia podyplomowe pełnią dwie funkcje:

- poznawczą – zdobycie zupełnie nowej wiedzy (przygotowanie do nowych zawodów),

---

⁹ M. K y c l e r, *Rozwój kwalifikacyjny kadry Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968-2007* [online] [data dostępu 16.06.2011] dostępny w Internecie: http://www.sbc.org.pl/content/10842/biblioteka_otwarta.pdf.

¹⁰ E. G ł o w a c k a, *Koncepcja biblioteki jako „uczącej się organizacji”*, „Zagadnienia Informatyki Naukowej” 1999, nr 2, s. 83.

¹¹ B. J a s k o w s k a, *Koncepcja „biblioteki uczącej się” odpowiedzią na dylemat: stare czy nowe* [online] [data dostępu 16.06.2011] dostępny w Internecie: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/7069/1/jaskowska.pdf>.

¹² B. W a r z a c h o w s k a, *Doskonalenie zawodowe w bibliotece naukowej* [online] [data dostępu: 12.05.2011] dostępny w Internecie: <http://ebib.oss.wroc.pl/2002/37/warzechowska.php>.

¹³ *Tamże*.

– doskonalącą – doskonalenie umiejętności i sprawności zdobytych w trakcie pracy zawodowej.

Studia podyplomowe w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa prowadzą ośrodki akademickie w Katowicach, Krakowie, Olsztynie, Poznaniu, Warszawie, Wrocławiu i Łodzi, różnią się programem, czasem trwania (od 1 do 3 semestrów), ceną. Przygotowują do pracy w różnych typach bibliotek (naukowych, publicznych, szkolnych).

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego (oficjalnie powołana do życia 11.02.1946 r.) rozpoczęła zajęcia z zakresu nauki o książce już w marcu 1945 r.¹⁴ Przez pierwsze lata Katedra była związana z Biblioteką Uniwersytecką, funkcję dyrektora Biblioteki i kierownika Katedry pełniła jedna osoba (dr Adam Łysakowski, od 1948 – dr Helena Więckowska). W roku akademickim 1954/1955 Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego cofnęło Katedrze prawo rekrutacji studentów. Przy Katedrze rozpoczęło działalność:

– w roku 1956/1957 – Magisterskie Dwuletnie Studium Eksternistyczne dla absolwentów 3-letnich studiów zawodowych,

– w roku 1963 – seminarium doktoranckie (w latach 1960-1975, prace doktoranckie pod kierunkiem prof. H. Więckowskiej obroniło 15 osób),

– w roku 1969/1970 – Międzywydziałowe Dwuletnie Studium Bibliotekoznawstwa, prowadzone w trybie stacjonarnym, skierowane do studentów III i IV roku kierunków humanistycznych.

Studia magisterskie wróciły na Uniwersytet Łódzki w 1977 r., realizowano na nich nowy program opracowany pod wpływem zaleceń IFLA.¹⁵

W roku akademickim 1980/1981 uruchomiono Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej (4 semestry). Studia skierowane były do dwóch grup bibliotekarzy: sekcja ogólna – pracownicy bibliotek naukowych i publicznych, sekcja nauczycielska – nauczyciele-bibliotekarze – biblioteki szkolne. W roku akademickim 1997/1998 nastąpiła modernizacja studiów (skrócenie do 3 semestrów) i aktualizacja programu. Program „w miarę możliwości uczelni i kadry naukowo-dydaktycznej odpowiadał międzynarodowym zaleceniom i spełniał oczekiwania środowiska zawodowego, był interesującą ofertą dla studentów”. Program obejmował: historię książki, elementy teorii i

---

¹⁴ J. K o n i e c z n a, *Współdział Biblioteki Uniwersyteckiej w kształceniu bibliotekarzy w latach 1945-2007*, w: *O nauce, dokumentach i informacji w bibliotekach Uniwersytetu Łódzkiego*, pod red. Stanisławy Kurek-Kokocińskiej, Łódź 2008, s. 59.

¹⁵ *Tamże*, s. 61-64.

metodologii nauki o książce, bibliotece i informacji naukowej, problematykę nowoczesnego zarządzania biblioteką, informację o kierunkach rozwoju i metodach pracy bibliotek, zasady opracowania dokumentów bibliotecznych, przegląd źródeł informacji, wprowadzenie do systemów informacyjnych, zagadnienia automatyzacji procesów bibliotecznych.¹⁶

1 X 2006 r. uruchomiono na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego Podyplomowe Studium Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa – jednosemestralne. Studia skierowane są do ”magistrów, licencjatów różnych specjalności, kandydatów do zawodu bibliotekarza, pracowników różnych typów bibliotek, a także zainteresowanych problematyką związaną z egzaminem na bibliotekarza dyplomowanego oraz dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej”.¹⁷ Program studiów obejmuje „wiedzę z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej i stanowi minimum wiedzy niezbędnej do właściwego i efektywnego wykonywania obowiązków zawodowych bibliotekarza”.¹⁸

W roku akademickim 2010/2011 odbyłam w semestrze jesiennym studia w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa. W grupie liczącej 21 osób znaleźli się bibliotekarze z różnych typów i sieci bibliotek. W bibliotekach uniwersyteckich pracowało 6 osób (Gdańsk, Opole, Wrocław), 3 osoby – w bibliotekach publicznych (posiadających status biblioteki naukowej), 9 osób – z bibliotek publicznych a 3 osoby nigdzie nie pracowały. Wśród studentów znaleźli się absolwenci kierunków humanistycznych: pedagogiki – 7, historii – 4, filologii polskiej – 4, kulturoznawstwa – 2, archeologii – 1, nauk politycznych – 1, prawa – 1 i akademii muzycznej – 1.

Długość stażu pracy wynosiła od kilku miesięcy do 27 lat, a stanowiska od młodszego bibliotekarza po kustosa. Kadra dydaktyczna składała się z dwóch profesorów, czterech doktorów, pięciu magistrów (w tym dwie osoby zatrudnione spoza Katedry).

Program dydaktyczny studiów realizowany był w ciągu 180 godzin w trakcie 8 zjazdów (piątek-sobota), w formie wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń w laboratorium komputerowym. Zajęcia prowadzone ze swadą i erudycją wychodziły poza monotonię zajęć akademickich, wymuszały zaangażowanie i samodzielną pracę słuchaczy.

Program studiów obejmował:

---

¹⁶ B. K a r k o w s k i, *Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej*, [w:] *Edukacja permanentna bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej w międzynarodowej perspektywie*, Kraków 2004, s. 128-130.

¹⁷ Uniwersytet Łódzki [onln] [data dostępu: 02.05.2011] dostępny w Internecie: <http://www.uni.lodz.pl/studia/studium/tematyka.320>.

¹⁸ *Tamże*.

– System książki jako element komunikacji społecznej (20 godz., prowadzący dr Jacek Ladorucki). Omówiono: przyszłość książki tradycyjnej, statystyki wydawnicze i największe wydawnictwa w Polsce, zjawisko bestsellera, rolę reklamy i marketingu, kulturę czytelnictwa jednostki, współczesne analizy czytelnictwa książki.

– Wiedza o książce współczesnej (20 godz., dr Magdalena Rzakowolska). Poruszono zagadnienia związane z historią nauki o książce i związki bibliologii z innymi naukami, wpływem druku na książkę, kulturę książki a rozwojem Internetu i audiowizualnym typem kultury. Szczególnie interesujące były wykłady „Świat bez książki” i „Po co nam książki?”. Uzupełnieniem były referaty, przygotowane przez studentów, na temat stanu kultury polskiej, wykluczenia z kultury, systemu informacji o książce, przekazu multimedialnego, kultury druku.

– Gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych (20 godz., dr Evelina Kristanova). W formie referatów i prezentacji komputerowej przedstawiono: budownictwo biblioteczne, typologię bibliotek, warunki i sposoby przechowywania zbiorów bibliotecznych, czynniki niszczące zbiory, kwaśny papier i metody odkwaszania, ochronę i konserwację zbiorów, formy udostępniania zbiorów, współczesne ustawodawstwo biblioteczne, digitalizację i ocenę sprawności systemów komputerowych w bibliotekach publicznych, czasopisma elektroniczne, etykę bibliotekarza, rozwój i perspektywy zawodu bibliotekarza.

– Organizacja i zarządzanie współczesną biblioteką (20 godz. – prof. dr hab. Uniw. Łódzkiego Jadwiga Konieczna). Szczególnie wiedzę z tego przedmiotu można skonfrontować z działaniami we własnej bibliotece np. reorganizacją, polityką kadrową i zmianą struktury organizacyjnej.

– Zarys historii książki (20 godz. – prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz). Dzieje książki od zwoju i tabliczki glinianej do bibliotek renesansowych.

– Źródła informacji (25 godz.): podstawowe definicje i rodzaje źródeł, historia i rozwój informacji naukowej.

– Podstawy heurystyki źródeł (20 godz.) – rozwój systemów klasyfikacji, języki informacyjne. Przedmioty te prowadziła dr Aleksandra Wejman-Sowińska.

– Blok zajęć „Automatyzacja procesów biblioteczno-informacyjnych” (25 godz. – mgr Grzegorz Czapnik, mgr inż. Witold Kozakiewicz, mgr Zbigniew Gruszka) był szczególnie przydatny dla osób z bibliotek publicznych, które w pracy nie spotkały się z katalogiem centralnym, katalogami rozproszonymi, współkatalogowaniem w bazie NUKat, opisem bibliograficznym w formacie MARC 21.

Zajęcia uzupełnił wykład monograficzny mgr inż. Błażeja Fereta „Nowe trendy w bibliotece”.

W czasie studiów odbyliśmy wycieczki do Biblioteki Głównej Uniwersytetu Łódzkiego (droga książki, wolny dostęp) i Biblioteki Politechniki Łódzkiej.

Wszystkie zajęcia kończyły się oceną, na którą składała się obecność, aktywność, prace pisemne a w wypadku trzech przedmiotów był jeszcze egzamin. Na 21 osób rozpoczynających studia, ukończyło je 19 osób.

Każda z osób podejmujących studia podyplomowe, decydując się poświęcić czas, środki finansowe, włożyć wysiłek intelektualny, musiała odpowiedzieć sobie na pytanie co chce osiągnąć:

- czy poszerzyć wiedzę już posiadaną,
- zdobyć nową wiedzę i kwalifikacje,
- zdobyć potwierdzenie kwalifikacji już zdobytych czyli świadectwo.

W naszej 19-osobowej grupie absolwentów większość potrzebowała formalnego potwierdzenia kwalifikacji, młodszym pracownikom otwierało drogę do awansu (a w kilku wypadkach nawet podwyżki uposażeń), starszym pozwoliło wypełnić wymóg kwalifikacyjny związany z zajmowaniem stanowiska kustosza. Dwie osoby bezrobotne znalazły pracę (w bibliotece i sekretariacie Katedry). Wszystkim studia poszerzyły horyzonty, uporządkowały i usystematyzowały posiadaną wiedzę, rozszerzyły przygotowanie merytoryczne, uzupełniły i uaktualniły wykształcenie praktyczne. W wielu rozbudziły potrzebę ciągłej edukacji i stały się impulsem do dalszego kształcenia (zwłaszcza, że większość poruszanych zagadnień występuje na egzaminie na bibliotekarza dyplomowanego). Wartością było również poznanie nowych ludzi, nawiązanie nowych kontaktów i wymiana doświadczeń. Na szczególne podkreślenie zasługuje przyjazna atmosfera wytworzona przez kadrę i słuchaczy.

Bibliografia

1. Chodzin, J.: *Funkcje biblioteki : kształcenie ustawiczne człowieka w XXI wieku* [online] [dostęp: 16.06.2011] dostępny w Internecie: <http://www.edukacja.edux.pl/p-6654-funkcje-biblioteki-ksztalcenie-ustawiczne.php>
2. Głowacka, E.: *Koncepcja biblioteki jako „uczącej się organizacji”*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 1999 nr 2, s. 80-87.
3. Goriszewski, W.: *Pedagogiczne aspekty organizacji kształcenia ustawicznego*. [w] *Kształcenie ustawiczne a edukacja europejska w Polsce*. Warszawa 2004, s. 50-54
4. Jaskowska, B.: *Koncepcja „biblioteki uczącej się” odpowiedzi na dylemat: stare czy nowe* [online] [dostęp: 16.06.2011] dostępny w Internecie: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/7069/1/jaskowska.pdf>
5. Karkowski, B.: *Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej : (przeszłość, terażniejszość, przyszłość)*. [w] *Edukacja permanentna bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej w międzynarodowej perspektywie*. Kraków 1999, s. 128-130
6. Konieczna, J.: *Współdziałanie Biblioteki Uniwersyteckiej w kształceniu bibliotekarzy w latach 1945-2007*. [w] *O nauce, dokumentach i informacji w bibliotekach Uniwersytetu Łódzkiego*. Łódź 2008, s. [59]-68

7. Kycler, M.: *Rozwój kwalifikacyjny kadry Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968-2007* [online] [dostęp: 16.06.2011] dostępny w Internecie: http://www.sbc.org.pl/Content/10842/biblioteka_otwarta.pdf
8. Okoń, W.: *Nowy słownik pedagogiczny*. Wyd. 2 poszerz. Warszawa 1998, s. 467
9. Nowaczyk-Potaż, E.: *Kształcenie ustawiczne bibliotekarzy: doświadczenia Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego*. „Bibliotekarz” 2005 nr 4, s. 10-13
10. Uniwersytet Łódzki [online] [dostęp: 02.05.2011] dostępny w Internecie: http://www.uni.lodz.pl/studia/studium_tematyka.320
11. Warząchowska, B.: *Doskonalenie zawodowe w bibliotece naukowej* [online] [dostęp: 12.05.2011] dostępny w Internecie: <http://ebib.oss.wroc.pl/2002/37/warzechowska.php>.
12. Wykład dr Jacka Ladoruckiego na studiach podyplomowych 22.01. Łódź, 2011

Maria Bosacka

Biblioteka Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego

Praca z czytelnikiem w bibliotece akademickiej na przykładzie Bibliotek Instytutów Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego

Abstrakt: Zachodzące zmiany cywilizacyjne stawiają przed bibliotekami szkół wyższych szczególne zadania. Zgodnie z założeniami współczesnej pedagogiki bibliotecznej w centrum zainteresowania znajduje się czytelnik. Rozpoznanie jego potrzeb w celu ich jak najlepszego zaspokojenia jest głównym zadaniem bibliotekarzy, podobnie jak nauczanie użytkowników umiejętności informacyjnych niezbędnych nie tylko w kształceniu akademickim, ale także w procesie kształcenia permanentnego. Pedagogika i dydaktyka biblioteczna w Bibliotekach Instytutów Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego przejawia się w kilku formach. Są to szkolenia biblioteczne prowadzone w formie prezentacji multimedialnych oraz ćwiczeń w czytelniach i wypożyczalniach, a także indywidualna praca z czytelnikiem. Rolę wspomagającą odgrywa e-learning na platformie Biblioteki Uniwersyteckiej. Celem jest zmiana postaw czytelników z biernej na czynną i wyrobienie u nich nawyku ciągłego pogłębiania wiedzy w oparciu o zdobyte umiejętności informacyjne

Podstawową funkcją bibliotek akademickich w XXI wieku jest zapewnienie odpowiedniego warsztatu pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej poprzez prowadzoną działalność informacyjną w oparciu zarówno o własne zbiory, jak i dostęp do światowych zasobów wiedzy (licencjonowane bazy danych, czasopisma elektroniczne, biblioteki cyfrowe). Odgrywają one zasadniczą rolę w kształceniu umiejętności zdobywania informacji i jej wykorzystania przez studentów, zarówno w czasie studiów na uczelni, jak i w procesie kształcenia ustawicznego charakterystycznego dla społeczeństwa opartego na wiedzy. Rozwój i wykorzystanie technologii cyfrowych z jednej strony usprawniły komunikację, prowadzenie badań naukowych, z drugiej – wpłynęły na konieczność efektywnego kształcenia użytkowników bibliotek w zakresie wykorzystania zasobów elektronicznych oraz poruszanie się w tzw. „szumie informacyjnym”. Zmianie też musiały ulec formy pracy z czytelnikiem: studentem, doktorantem i pracownikiem naukowym. W nowoczesnej bibliotece to właśnie odbiorcy usług bibliotecznych znajdują się w centrum uwagi, a dążeniem biblioteki jest rozpoznanie ich potrzeb w celu ich jak najlepszego zaspokojenia¹. O jakości pracy biblioteki decyduje miara wskazująca, w jakim stopniu realizacja konkretnej usługi bibliotecznej

---

¹ B. Iwaszkiewicz-Rak: *Marketing organizacji niedochodowych*. Wrocław 1997, s. 70

odpowiada oczekiwaniom użytkowników. Dlatego niezbędne jest poznanie całego kręgu odbiorców usług bibliotecznych, ich postaw, oczekiwań i potrzeb.

Największą grupę użytkowników w Bibliotekach Instytutów Pedagogiki i Psychologii stanowią studenci tych kierunków. Pierwszy kontakt z nimi nawiązują bibliotekarze na zajęciach z przysposobienia bibliotecznego, prowadzonych dla osób rozpoczynających studia. Odbywają się one w formie wykładów (prezentacji multimedialnych) i ćwiczeń w czytelnich i wypożyczalniach i mają na celu zapoznanie studentów z podstawowymi zasadami funkcjonowania bibliotek (regulaminy, zapisy, wyszukiwanie w katalogu OPAC i innych źródłach informacji). Korzystają z nich co roku setki studentów, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Dla części z nich jest to pierwszy kontakt z komputerowymi bazami danych. Wydawało by się, że w dobie powszechnej informatyzacji wszyscy trafiający na uczelnię mają opanowane podstawowe umiejętności informatyczne. Tak jednak nie jest. W każdym roczniku znajduje się grupa (najczęściej studentów niestacjonarnych), dla których kontakt z komputerem jest czymś nowym. Tym użytkownikom bibliotekarze poświęcają szczególną uwagę, ucząc ich obsługi komputera od podstaw. W stosunkowo niewielkich bibliotekach, takich jak Biblioteki obu Instytutów najważniejszą rolę odgrywa praca dydaktyczna z indywidualnym czytelnikiem. Pierwszym krokiem jest poznanie potrzeb informacyjnych czytelników, rozumianych jako dążenie do zdobycia i wykorzystania informacji w celu poszerzenia wiedzy, podniesienia kwalifikacji czy rozwinięcia zdolności². Służy temu przyjazny wywiad i pomoc prowadzona w sposób partnerski. Nabywanie umiejętności informacyjnych odbywa się nie tylko na zajęciach z przysposobienia bibliotecznego. W programach studiów zarówno pedagogiki, jak i psychologii, znajdują się przedmioty informacyjne. Na kierunku Psychologia w I semestrze prowadzone są zajęcia z przedmiotu o nazwie Technologia Informacyjna w wymiarze 30 godzin, a celem jest zdobycie przez studentów wiedzy i umiejętności praktycznych w następujących zakresach: podstawy technik informatycznych, przetwarzanie tekstów, arkusze kalkulacyjne, bazy danych, grafika menedżerska i/lub prezentacyjna, usługi w sieciach informatycznych, pozyskiwanie i przetwarzanie informacji zgodnie z wymogami niezbędnymi do uzyskania Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych (ECDL)³. Na kierunku Pedagogika, w ramach bloku przedmiotów wspólnych, również realizowany jest przedmiot o nazwie Technologia Informacyjna (30 godzin, I semestr, 2 punkty ECTS), a w jego zakres wchodzi zdobycie

---

² B. Urban, *Potrzeby użytkowników biblioteki akademickiej*, [w:] Z. Dacko-Pikiewicz, M. Chmielarska, *Rola biblioteki naukowej w tworzeniu społeczeństwa wiedzy*, Dąbrowa Górnicza, 2005, s. 97-104

³ Informacje z sylabusu zamieszczonego na stronie www.psychologia.uni.wroc.pl (dostęp 16.06.2011)

wiedzy o podstawowych sposobach wyszukiwania informacji i ich prezentacji, wykorzystanie zasobów internetowych (prawa autorskie), elementy baz danych (pole, rekord, format pola, sortowanie, filtrowanie), forum dyskusyjne jako narzędzie e-learningu (zakładanie, administrowanie), przykłady bardziej zaawansowanych narzędzi e-learningu. Oprócz tego w ramach profilu Edukacja dorosłych i marketing społeczny znajduje się przedmiot Nowoczesne technologie informacyjne w edukacji dorosłych (VI semestr, 30 godzin ćwiczeń, 2 punkty ECTS). W zakresie znajdują się takie zagadnienia, jak: Internet jako narzędzie komunikacyjne i edukacyjne z punktu widzenia edukacji dorosłych, platformy edukacyjne – możliwości i zasady korzystania, wyszukiwarki, bazy danych, zarządzanie informacją, problemy etyczne i prawne związane z wykorzystaniem nowych technologii⁴. Jak widać studenci mają możliwości zdobycia umiejętności informacyjnych w dużo większym zakresie na ćwiczeniach niż w ramach szkoleń bibliotecznych.

Studenci nie są grupą jednorodną nie tylko pod względem umiejętności obsługi komputera. Cechuje ich duże zróżnicowanie jeśli chodzi o postawy i oczekiwania wobec uczelni. Jedną z postaw prezentowanych przez czytelników jest bierność i niechęć do podejmowania wysiłku samodzielnego wyszukiwania informacji. Student przychodzi do biblioteki tylko na kilka chwil po to, aby odszukać zadany tekst, odbić go na ksero i wyjść. Czasami nie musi nawet zaglądać do biblioteki, bo poszukiwane materiały znajdzie w punkcie kserograficznym. Przyczyną tego zjawiska określanego jako *mcdonaldyzacja* biblioteki i uczelni jest pośpiech zarówno studentów, którzy oprócz studiowania pracują, jak i pracowników naukowych zatrudnionych na kilku etatach, którzy nie mają czasu na motywowanie swoich studentów do autentycznego studiowania⁵. Tacy studenci, ignorujący bibliotekę, wymagają specjalnych starań. Dotarcie do nich jest możliwe dzięki atrakcyjnej stronie internetowej. Z racji bycia częścią systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego, nad którym merytoryczną pieczę sprawuje Biblioteka Uniwersytecka, użytkownicy obu bibliotek instytutowych korzystają najczęściej z jej witryny, gdyż za jej pośrednictwem mają dostęp do informacji o zbiorach nie tylko własnej biblioteki, ale i innych bibliotek sieci. Nowoczesną stroną internetową posiada również Biblioteka Instytutu Psychologii, gdzie m. in. zamieszczane są skany okładek nowych nabytków. Strona internetowa biblioteki spełnia oczywiście o wiele więcej funkcji, ale dla pewnych grup

---

⁴ Informacje ze strony www.pedagogika.uni.wroc.pl (dostęp 16.06.2011)

⁵ P. Marcinkowski, *Bibliotekarz w akademickim knowledge space*, <http://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/171/1/Bibliotekarz%20w%20akademickim%20knowledge%20space.pdf> (dostęp 3.06.2011)

czytelników jest miejscem pierwszego kontaktu z informacją naukową. Ze strony obu bibliotek czynione są również inne starania – ciekawe i stale aktualizowane wystawy nowości w gablotach na korytarzach na parterze i pierwszym piętrze przyciągają uwagę przechodzących studentów i pracowników naukowych. Zyskały one nawet miano „interaktywnych”, jako że nie sposób przejść obok nich obojętnie. Oczywiście wystawione tam książki mogą być w każdej chwili na życzenie czytelnika udostępnione. Ważnym atutem w zachęcaniu do korzystania z bibliotek jest miła atmosfera w obu czytelniach, gdzie można znaleźć cichy kąciek z dala od gwaru i zamieszania na korytarzach. Wizerunek biblioteki jako miejsca przyjaznego dla czytelników jest niezwykle ważny. Szczególnie obecność kompetentnego i sympatycznego bibliotekarza pomaga przełamać lęk przed zadawaniem pytań. Właśnie ta nieśmiałość jest cechą kolejnej grupy użytkowników. W tym wypadku zdolności nawiązywania kontaktów interpersonalnych przez pracowników bibliotek odgrywają istotną rolę i pozwalają na udzielanie pomocy w zdobywaniu umiejętności informacyjnych. Pierwszy krok, to określenie indywidualnych potrzeb czytelnika, co bywa trudnym zadaniem. Drugi, to nauczenie go poszukiwania i docierania do informacji. Podstawą jest tutaj korzystanie z katalogu OPAC i baz bibliograficznych. Zapoznanie czytelnika z indeksem haseł przedmiotowych, pomoc w wyborze indeksu przy przeszukiwaniu baz bibliograficznych, zasady tworzenia słów kluczowych, to główne zadanie bibliotekarza, który często spędza ze szkoloną osobą sporo czasu przy komputerze, ucząc krok po kroku zdobywania informacji. Chodzi o to, że zamiast dostarczać jej w gotowej postaci, bibliotekarz musi nauczyć studenta samodzielnego, sprawnego i skutecznego docierania do niej. Tylko takie działanie wyrabia w użytkownikach samodzielność w tym zakresie. Jest to podstawa dalszego procesu permanentnego uczenia się, już po ukończeniu studiów, a niezbędnego w pracy zawodowej.

Bibliotekarze często spotykają się ze zjawiskiem potrzeb nie w pełni ukształtowanych. Często bywają one nieuświadomione, a przynajmniej nienazwane. Jednak fakt, że użytkownik znalazł się w progach biblioteki pokazuje, że one istnieją. Rolą bibliotekarza jest w pierwszej kolejności, poprzez stawianie odpowiednich pytań i rozmowę, uświadomienie użytkownikowi jego potrzeby, a następnie wskazanie ewentualnego źródła potrzebę tę zaspokajającego⁶.

Najbardziej liczną grupę korzystających z bibliotek obu Instytutów stanowią studenci posiadający już duże umiejętności informacyjne i potrafiący samodzielnie poruszać się w środowisku informacyjnym. Potrafią dobrze formułować ewentualne pytania do bibliotekarza

---

⁶ B. Urban, *op.cit.*, s.48

i wymagają stosunkowo małego zaangażowania ze strony personelu bibliotecznego. Dużą rolę w doskonaleniu ich umiejętności informacyjnych odgrywa e-learning na stronie internetowej Biblioteki Uniwersyteckiej, szczególnie kursy korzystania z czasopism elektronicznych i baz danych, dzięki czemu nabywają samodzielności w zdobywaniu potrzebnej wiedzy.

Kolejną grupą użytkowników są studenci i doktoranci o zainteresowaniach wykraczających poza programy studiów. Są oni wymagający w stosunku do bibliotekarzy, oczekują wiedzy fachowej i naukowej z szeroko rozumianej pedagogiki, psychologii i dziedzin pokrewnych. Praca z tak aktywną grupą czytelników jest trudna, ale i niezwykle satysfakcjonująca i również polega na nauczaniu samodzielnego docierania do informacji, sprawnego poruszania się w świecie cyfrowych baz danych i czasopism elektronicznych.

Niezwykle ważną grupą użytkowników bibliotek są pracownicy naukowcy obu Instytutów. Oczekują oni zaspokojenia przez bibliotekarzy ich potrzeb informacyjnych poprzez zapewnienie dostępu do światowych źródeł informacji z jednej strony, z drugiej – stały dopływ najnowszych publikacji polskich (książek i czasopism), niezbędnych w prowadzeniu pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej. Nie do przecenienia jest ich współpraca z bibliotekarzami, merytoryczna pomoc w gromadzeniu zbiorów, a także udział w kształceniu umiejętności informacyjnych studentów. Bibliotekarze dostarczają ogólnych wiadomości, ze szczególnym naciskiem na procesy gromadzenia i oceny informacji z różnych dziedzin. Rola pracownika naukowego polega na kształceniu umiejętności informacyjnych studentów ściśle związanych z daną dyscypliną naukową, pokazanie związków pomiędzy zmieniającym się kontekstem informacyjnym a znaczeniem danych specyficznych dla danej dyscypliny.

Pedagogika i dydaktyka biblioteczna w Bibliotekach Instytutów Pedagogiki i Psychologii przejawia się w kilku formach. Do podstawowych należą szkolenia biblioteczne i indywidualna praca z czytelnikiem. Liczby przeszkolonych studentów ilustruje tabela 1.

Rok	Pedagogika Liczba przeszkolonych studentów stacjonarnych i niestacjonarnych	Psychologia Liczba przeszkolonych studentów stacjonarnych
2006	613	64
2007	680	61
2008	575	57
2009	595	71
2010	616	117*

*W 2010 r. na kierunku Psychologia przeszkolono 55 studentów stacjonarnych i 62 niestacjonarnych

Na Pedagogice od wielu lat przysposobieniem bibliotecznym objęci są zarówno studenci stacjonarni, jak i niestacjonarni. Na Psychologii po raz pierwszy w 2010 r. przeszkolono wszystkich, wcześniej szkolenia obejmowały wyłącznie studentów stacjonarnych.

Przysposobienia biblioteczne mają zarówno szereg zalet, jak i mankamentów. Prowadzone są w pierwszych dniach roku akademickiego dla studentów rozpoczynających naukę na uczelni, którzy nie przywiązują do nich często wagi. Zakres szkoleń jest bardzo szeroki, dla niektórych ilość nowych informacji wydaje się zbyt duża, co zmniejsza ich wartość. W przyszłości planowane są dodatkowe kursy dla osób zbierających materiały do prac licencjackich, magisterskich i doktorskich. Obecnie lukę tę dość skutecznie wypełnia e-learning na stronie internetowej Biblioteki Uniwersyteckiej. Natomiast nie do przecenienia jest indywidualna praca z czytelnikiem, prowadząca do zmiany postaw z biernych na czynne i na zdobyciu przez studentów umiejętności informacyjnych niezbędnych w procesie kształcenia permanentnego.

Bibliografia

1. Dacko-Pikiewicz Z., Chmielarska M., *Rola biblioteki naukowej w tworzeniu społeczeństwa wiedzy*, Dąbrowa Górnicza, 2005
2. Iwaszkiewicz-Rak B., *Marketing organizacji nieochodowych*, Wrocław 1997
3. Urban B., *Potrzeby użytkowników biblioteki akademickiej*, [w:] Dacko-Pikiewicz Z., Chmielarska M., *Rola biblioteki naukowej w tworzeniu społeczeństwa wiedzy*, Dąbrowa Górnicza, 2005, s. 97-104

Netografia

Marcinkowski P., *Bibliotekarz w akademickim knowledge space*,

[http://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/171/1/Bibliotekarz%20w%20akademickim%20knowle
dge%20space.pdf](http://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/171/1/Bibliotekarz%20w%20akademickim%20knowle
dge%20space.pdf) (dostęp 3.06.2011)

www.pedagogika.uni.wroc.pl (dostęp 16.06.2011)

www.psychologia.uni.wroc.pl (dostęp 16.06.2011)

Joanna Mikula

PWST im. L. Solskiego w Krakowie
Filia we Wrocławiu

Formy pracy dydaktycznej ze studentami w bibliotece uczelni wyższej na podstawie pracy Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. L. Solskiego w Krakowie Filia we Wrocławiu

Abstrakt: Artykuł przedstawia zróżnicowane formy pracy dydaktycznej ze studentami biblioteki naukowej na podstawie działalności biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie Filia we Wrocławiu. Pokazuje różnorodność realizowanych w PWST form i metod edukacji czytelniczej i informacyjnej:

1. Przystosowania czytelniczego i informacyjnego na I oraz II roku studiów,
2. Seminaria, spotkania fakultatywne, warsztaty i konsultacje, prezentacje, etc.
3. Konwersatoria, panele dyskusyjne i spotkania fakultatywne przygotowujące studentów do gromadzenia, opracowania materiałów do prac magisterskich i licencjackich - sporządzania warsztatów pracy naukowej.
4. Dni otwarte biblioteki – forma pracy ukierunkowana głównie na czytelników, użytkowników z zewnątrz - powiązana jest z prezentacją ciekawych zbiorów teatralnych, dokumentów pochodzących z archiwów teatralnych, zbiorów multimedialnych - prezentacja w formie pokazów filmów, etiud i innych dokumentów ukazujących pracę naukową i artystyczną uczelni.
5. Wernisaże i wystawy przygotowywane pod kierunkiem bibliotekarza przez studentów Wydziału scenografii i reżyserii teatru.

Biblioteka oprócz standardowych zadań zaczyna w coraz szerszym stopniu pełnić funkcję dydaktyczną. Jej rolą jest edukacja użytkowników - studentów i przygotowanie ich do samodzielnego, w pełni aktywnego i twórczego studiowania. Stworzenie studentom i innym użytkownikom możliwości dostępu do nowoczesnego i w pełni wyposażonego w najnowsze środki technologiczne warsztatu pracy powoduje, że studiowanie staje się procesem twórczym, ukierunkowanym na samodzielne poznawanie i kreowanie wizerunku artysty, naukowca, badacza kultury i teorii. Zatem student wprowadzony i przygotowany przez bibliotekarza dydaktyka, umiając posługiwać się nowoczesnymi środkami technologicznymi i informacyjnymi, traktuje studiowanie zarówno jako proces dydaktyczny, jak i sposób odkrywania metod badawczych i twórczych inspiracji.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna we Wrocławiu jest Filią PWST im. L. Solskiego w Krakowie. Zajęcia prowadzone są na następujących wydziałach: Aktorskim, Lalkarskim, Wydziale Reżyserii Dramatu w Krakowie: specjalizacja - reżyseria teatru lalek we Wrocławiu. Na wszystkich wydziałach PWST od lat prowadzona jest systematycznie edukacja bibliotecznoinformacyjna. W swoim artykule chciałabym się skoncentrować na pracy dydaktycznej ze studentami PWST Filii wrocławskiej oraz miejscu biblioteki w strukturze uczelni.

W dzisiejszych czasach akademickie biblioteki akademickie zdecydowanie zmieniają swoje oblicze i wizerunek. Oprócz tradycyjnych zadań bibliotecznych, takich jak gromadzenie, opracowanie, udostępnianie zbiorów, zaczynają poszerzać swoją działalność o

nową rolę – proces dydaktyki i udział w kształceniu studentów - głównych użytkowników i odbiorców.

Należy wspomnieć, że rola edukacyjno-szkoleniowa biblioteki wynika zarówno z Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. jak i zapisu w statucie uczelni. Nakłada on bowiem na bibliotekę obowiązek realizacji wyznaczonych zadań dydaktycznych, nie wskazuje jednak konkretnych form i metod pracy pozostawiając ich wybór samym bibliotekarzom.

Każda uczelnia zatem indywidualnie przygotowuje program edukacji czytelniczej i informacyjnej. Istotne jest zatem przy tworzeniu treści uwzględnienie wielu czynników charakterystycznych dla danej uczelni: zarówno poziom edukacji czytelniczej studentów rozpoczynających naukę, jak i możliwości organizacyjne szkoły: sytuacja finansowa, zasoby kadrowe, lokalowe i organizacyjne biblioteki. Czynnikiem warunkującym właściwe działanie programu jest ustalenie ram czasowych i organizacyjnych uczelni, czyli: dostęp do sal, pracowni komputerowej oraz prowadzenie zajęć dydaktycznych w bibliotece tak, aby nie kolidowały one z jej codzienną pracą.

Proces dydaktyki w uczelni artystycznej jest nastawiony w dużym stopniu na indywidualną, twórczą pracę studentów – młodych artystów i przyszłych twórców. Dlatego też rola nauczyciela-dydaktyka, bibliotekarza jest bardzo ważna. Winna pomagać studentom zarówno w kształceniu merytorycznym, jak i kształtowaniu ich indywidualnych postaw twórczych.

Kierując się zatem potrzebami i poziomem wiedzy studentów, podzieliłam przygotowane treści programowe na kilka etapów-poziomów, wykorzystując w pracy ze studentami różnorodne formy i metody.

1. Kształcenie podstawowe:

Kształcenie podstawowe prowadzone jest na I roku, w wymiarze 2 godzin i obejmuje następujące zagadnienia:

1) Poznanie struktury biblioteki naukowej wyższej szkoły artystycznej z uwzględnieniem specyfiki księgozbioru oraz rodzaju gromadzonych dokumentów. Zajęcia prowadzone są w formie wykładu i prezentacji wybranych zbiorów: literatury dotyczącej zróżnicowanych dziedzin sztuki: teatru, filmu, plastyki, kultury. Zbiory specjalne obejmują

również scenariusze i adaptacje sztuk teatralnych, zbiory muzyczne, prace naukowe absolwentów oraz pracowników dydaktycznych uczelni.

2) Treści dotyczące wiedzy i umiejętności posługiwania się katalogami tradycyjnymi i katalogami online. Zajęcia odbywają się na I roku w 2 semestrze i opierają się już na dokładniejszym i wnikliwszym poznaniu funkcji korzystania z katalogów – zarówno tradycyjnych, jak i elektronicznych. Studenci na zajęciach prowadzonych w formie ćwiczeń laboratoryjnych uczą się pracy z katalogami, w tym: poprawnego wyszukiwania potrzebnej literatury, formułowania haseł przedmiotowych, poprawnego zaznaczania sygnatur i in. Bardzo istotna jest na tych zajęciach rola bibliotekarza, który zaczyna pełnić nową funkcję - przewodnika po zasobach bibliotecznych i źródłach informacji. Studenci I roku poznają również treść regulaminu i zarządzeń dotyczących korzystania z bibliotek naukowych. Poznają zasady wypożyczeń międzybibliotecznych i korzystania z innych bibliotek naukowych. Przedmiot jest obowiązkowy, kończy się zaliczeniem z wpisem do indeksu.

3) Źródła informacji i warsztat informacyjno-bibliograficzny biblioteki naukowej Studenci w I semestrze poznają również **podstawowy warsztat informacyjny biblioteki** uczelnianej, rodzaje i źródła informacji (poznają różnicę pomiędzy informacją pośrednią i bezpośrednią). Osobno w planie ujęte są ćwiczenia, na których odbywa się wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji w licznych bazach oraz archiwizacja danych. W tym celu konieczne jest przeprowadzanie zajęć w sali komputerowej lub czytelnicy z dostępem do stanowisk komputerowych lub terminali.

W ramach przysposobienia informacyjno-bibliograficznego zajęcia ze studentami na I roku obejmują wprowadzenie podstawowych pojęć, typu: system informacyjny, współczesne bazy informacyjno-bibliograficzne, etc. W formie prezentacji przedstawione są różnorodne źródła informacji podstawowej, sposoby użytkowania informacji, wykorzystanie zbiorów lektoryjnych do wyszukiwania potrzebnych materiałów. Istotne jest ukształtowanie wśród studentów nawyku korzystania z najnowszych publikacji informacyjnych: słowników tematycznych, encyklopedii zarówno ogólnych jak i specjalistycznych. Ważnym elementem w kształceniu informatycznym jest umiejętność korzystania przez studentów ze zbiorów specjalnych, unikatowych, charakterystycznych tylko dla księgozbioru biblioteki teatralnej. Studenci mają dostęp do starodruków, unikalnych zbiorów teatralnych - archiwalnej dokumentacji, czyli: pierwszych w historii uczelni plakatów, programów teatralnych, fotografii, zapisów scenariuszy i adaptacji teatralnych.

Zajęcia prowadzone są w formie krótkiego wykładu, a następnie ćwiczeń (1,5 godziny lekcyjnej). Dotychczasowe doświadczenie w pracy wskazuje jednak na zbyt mały lub niewystarczający stopień przygotowania i znajomości studentów w korzystaniu ze źródeł i systemów informacyjnych. Wymaga to rozważenia propozycji wprowadzenia zwiększonej ilości godzin pracy z zakresu edukacji informacyjnej i bibliograficznej.

II. Warsztaty tematyczne

1. Współczesne cyfrowe biblioteki i publikacje cyfrowe w zasobach bibliotek naukowych – warsztaty

Kolejnym ważnym czynnikiem w kształceniu informacyjnym jest możliwość korzystania przez studentów ze zbiorów bibliotek cyfrowych i przeglądania unikalnych materiałów w formie zapisu elektronicznego. W ramach tych zajęć na II roku przeprowadzony jest krótki (ze względu na ramy czasowe) wykład na temat cyfryzacji i digitalizacji zbiorów oraz odbywają się ćwiczenia w grupach. Studenci poznają różnorodne biblioteki cyfrowe, ich zasoby, profile, rodzaje publikowanych dokumentów. Następnie chętne osoby prezentują wybrane przez siebie biblioteki na zajęciach. Ćwiczenia ze względu na charakter i tematykę również odbywają się w lektorium lub sali komputerowej.

2. Elektroniczne bazy danych - warsztaty

Do dydaktycznych zadań nauczyciela bibliotekarza należy również przedstawienie studentom możliwości czerpania wiedzy i aktywności twórczej z **licznych zasobów**, jakie obecnie stwarza nam komputeryzacja i rozwój systemu informacyjnego. Na II roku zaplanowane są zajęcia mające na celu zapoznanie z **elektronicznymi bazami danych** i umiejętnością wykorzystywania ich zasobów do pracy naukowej. Są to m. in.: Web of Science, Science Direct, Virtualna Skene i in. Bazy danych umożliwiają dotarcie i skorzystanie z najważniejszych zasobów i dokonań światowej nauki i kultury.

III. Zajęcia fakultatywne

Bardzo ważnym elementem w dydaktyce bibliotecznej są zajęcia fakultatywne ze studentami przygotowującymi się do pisania prac naukowych. W ramach fakultetów studenci gromadzą cały zasób materiałów: książki, czasopisma i zbiory specjalne pod kątem tematyki

pisanej pracy. Zajęcia fakultatywne mają na celu przygotowywanie przez studenta warsztatu naukowo-badawczego niezbędnego do przyszłej pracy, omówienie zasad tworzenia opisów bibliograficznych, indeksów i przypisów.

IV. Biblioteka na zewnątrz

Biblioteka na zewnątrz, czyli wystawy, prezentacje literatury teatralnej, wernisaże plakatu, grafik. Studenci III i IV r. Wydziału Aktorskiego, Lalkarskiego, Reżyserii Teatru przygotowują samodzielnie wystawy, galerie i wernisaże. W ramach tych zajęć uczą się tworzyć kolekcje, gromadzić i eksponować literaturę i unikalne pozycje. Przygotowanie wernisaży czy stworzenie galerii wymaga bardzo dobrej znajomości zasobów i zbiorów bibliotecznych szkoły i odpowiedniego atrakcyjnego ich zaprezentowania. Często wystawy te towarzyszą spektaklom dyplomowym, premierom wystawianym na naszej scenie. W ramach zajęć z technik informatycznych studenci samodzielnie projektują i przygotowują graficznie plakaty i zaproszenia.

Wszystkie formy pracy dydaktycznej - wykłady, ćwiczenia, zajęcia fakultatywne, warsztaty tematyczne wymagają przygotowania odpowiednich zestawień i materiałów dydaktycznych – plansze, specjalistycznie przygotowane prezentacje, często z zamieszczonymi reprodukcjami plakatów, zdjęć, programów teatralnych. W swoich zajęciach bardzo często wykorzystuję zbiory lektoryjne pochodzące z zasobów biblioteki, które ze względu na swój unikatowy charakter często są pomijane w bibliografiach i pracach studentów.

Biblioteka jako centrum nauki w uczelni artystycznej winna stać się zatem miejscem wyjątkowym. Osobną pracownią, która konsekwentnie będzie przyczyniać się do unowocześnienia działalności naukowej, dydaktycznej i kulturalnej. Biblioteka jako centrum wiedzy udostępnia literaturę fachową i czasopisma specjalistyczne. Stworzenie studentom, pedagogom i innym użytkownikom biblioteki naukowej możliwości dostępu do takiego warsztatu pracy powoduje, że studiowanie staje się procesem twórczym ukierunkowanym na samodzielne poznawanie i kreowanie wizerunku artysty, naukowca, badacza kultury i teorii. Student umiejąc posługiwać się nowoczesnymi środkami technologicznymi i informacyjnymi traktuje studiowanie zarówno jako proces dydaktyczny, jak i sposób odkrywania metod badawczych i twórczych inspiracji.

Ewa Goumissi

Biblioteka Główna i OINT Politechniki Wrocławskiej

Biblioteka akademicka jako centrum edukacji na przykładzie Biblioteki Studium Kształcenia Podstawowego Politechniki Wrocławskiej

Abstrakt: Tematem niniejszego artykułu jest historia powstania, warunki funkcjonowania i działalność Biblioteki Studium Kształcenia Podstawowego. Zaprezentowano tę bibliotekę polimedialną i wskazano na ciekawe, nowatorskie rozwiązania w zakresie organizowania pracowni studenckich. Omówiono jak praktycznie realizuje się koncepcję biblioteki jako centrum edukacyjnego i multimedialnego. Omówiono rolę biblioteki w strukturze organizacyjnej uczelni, ukazano jej znaczenie dla Studium Kształcenia Podstawowego. Podkreślono, że współczesna biblioteka akademicka jest miejscem edukacji i ośrodkiem intelektualnego życia uczelni.

Historia powstania i warunki funkcjonowania biblioteki

Politechnika Wroclawska jako pierwsza uczelnia w kraju umożliwiła w 2006 roku rozpoczęcie studiów wyższych stacjonarnych pierwszego stopnia bez określenia wyboru wydziału i kierunku studiów. Odbywają się one według indywidualnych planów studiów i programów nauczania w ramach międzywydziałowego Studium Kształcenia Podstawowego [dalej: SKP], trwają rok i wiążą się ze wspomaganiami e-learningowym. W tym czasie studenci podnoszą swój poziom wiedzy korzystając z e-kursów i e-testów, programu wyrównawczego i nieodpłatnych konsultacji z matematyki i fizyki. W drugim semestrze wybierają kursy kierunkowe umożliwiające przyjęcie na wybrany wydział i kierunek. Po ich ukończeniu studenci zostają przyjęci na drugi rok wybranego kierunku studiów.

Zajęcia dydaktyczne dla około 1000 studentów SKP odbywają się w nowoczesnym, specjalnie zbudowanym dla realizacji zadań dydaktycznych – awangardowym, przestronnym i funkcjonalnym budynku C-13 o imponującej powierzchni 19 tys. m². Znajduje się w nim Biblioteka Studium Kształcenia Podstawowego, która powstała dwa lata później niż samo SKP, bo 31.03.2008 r. na podstawie statutu Politechniki Wrocławskiej. Jej zbiory gromadzone są centralnie przez Bibliotekę Główną i Ośrodek Informacji Naukowo-Technicznej. Realizuje ona obsługę biblioteczno-informacyjną studentów i pracowników SKP oraz innych zainteresowanych zgodnie z postanowieniami Regulaminu systemu biblioteczno-informacyjnego Politechniki Wrocławskiej. Nadzór merytoryczny nad Biblioteką SKP sprawuje Dyrektor Biblioteki Główniej.

Minimalistyczny design Biblioteki SKP może zaskakiwać. Jest to połączenie szarości, bieli, szkła i betonu w pobliżu zabytkowego ponad stuletniego Gmachu Głównego. Jak wiele innych nowych bibliotek akademickich jest fascynującym połączeniem tradycji i nowoczesności.

Biblioteka SKP zajmuje 522 m², w tym sala nauki własnej – 323 m², czytelnia multimedialna – 192 m² i pomieszczenie dla urządzeń technicznych - 7 m². Mieści się w dwóch pomieszczeniach o otwartej przestrzeni na drugiej i trzeciej kondygnacji budynku. W Sali nauki własnej pełnią dyżury studenci, w Czytelni multimedialnej pracuje bibliotekarz.

Biblioteka SKP czynna jest we wszystkie dni tygodnia od 9.00 do 20.00. Godziny jej otwarcia odpowiadają potrzebom środowiska, które obsługuje. W budynku funkcjonuje również sala komputerowa czynna całą dobę.

W bibliotece SKP zastosowano "ideę biblioteki otwartej", w której użytkownicy mają niczym nieograniczony dostęp do księgozbioru.. Czytelnicy mają bezpośredni kontakt z książkami umożliwiając im znalezienie ważnych i cennych informacji oraz materiałów, mogą przeglądać skrypty i podręczniki i lepiej oraz pełniej je wykorzystywać. Cały księgozbiór jest przystosowany do udostępniania w formie wolnego dostępu. Wszystkie książki posiadają kody kreskowe, z naniesionymi paskami magnetycznymi i udostępniane są wyłącznie prezencyjnie - na miejscu w Sali nauki własnej. Pracownie są monitorowane, a sprzęt i książki chronione przez zainstalowane systemy ochrony.

Zasoby Biblioteki

Ponieważ najliczniejszą grupą czytelników są studenci pierwszego roku SKP, więc oczekują od biblioteki podstawowych skryptów i podręczników oraz czasopism, które są im potrzebne na ich etapie studiowania. W zbiorach jest blisko 900 tytułów (1430 woluminów) głównie podręczników i skryptów w języku polskim i 28 tytułów krajowych czasopism. Książki ułożone są w działach: Architektura, Budownictwo, Elektrotechnika, Energetyka, Mechanika, Materiałoznawstwo, Nauki Społeczne i Ekonomiczne, Ochrona Środowiska, Elektronika, Informatyka, Automatyka, Matematyka, Fizyka, Chemia i Biologia. Książki na półkach stanowią właściwie kanon dla poszczególnych dziedzin. Każdy dział oznaczony jest innym kolorem, każda książka ma również kolorowa naklejkę działu. Na poszczególnych regałach umieszczono plansze z nazwami działu i ich kolorowe oznaczenia. Użyta kolorystyka ułatwia czytelnikowi szybkie dotarcie do działu z poszukiwaną książką, a bibliotekarzowi włączenie tej książki na półkę. Najwięcej tytułów zgromadzono z elektroniki, informatyki i automatyki (1000 wol.), matematyki (250 wol.), fizyki (91 wol.). Księgozbiór podręczny tworzą słowniki, encyklopedie i poradniki.

Źródłem informacji o drukowanych zasobach tej biblioteki jest komputerowy katalog rejestrujący całość jej zbiorów. Przejścia pomiędzy regałami są tak szerokie, że zapewniają czytelnikom potrzebną swobodę, a regały nie są wysokie, więc dostęp do zbiorów jest łatwy. Indywidualni użytkownicy uzyskują prawo do korzystania ze sprzętu, książek i czasopism w pracowniach po otrzymaniu od

dyżurnego pracownika identyfikatora użytkownika odpowiedniej pracowni. Czytelnik zostawia legitymację studencką, wpisuje się do zeszytu wejść do Sali nauki własnej lub Czytelni multimedialnej. Tylko w maju i czerwcu tego roku zanotowano 1524 wpisy do Sali nauki własnej i 1082 wpisy do Czytelni multimedialnej.

Użytkownikami byli studenci i pracownicy większości wydziałów, nie tylko SKP. Studenci innych wydziałów poszukują w Bibliotece SKP zarówno literatury podręcznikowej, jak i elektronicznych źródeł informacji. W ubiegłym roku akademickim zarejestrowano ogółem w obu salach 14360 odwiedzin studentów, 94 - pracowników SKP, 230 - pracowników innych jednostek Politechniki i 12 - użytkowników spoza Uczelni.

Przewidziano 200 miejsc dla czytelników, w tym 40 stanowisk komputerowych w Czytelni multimedialnej. Jest możliwość podłączenia do sieci komputerowej własnych laptopów i oczywiście korzystania z Internetu bezprzewodowego. Do prac biblioteczno-bibliograficznych wydzielone są 3 komputery. W jednym jest udostępniony komputerowy katalog prezentujący zasoby tylko tej biblioteki.

Pracownia Tyfloinformatyczna

Od 2005 roku w Politechnice Wrocławskiej wdrażana jest idea uczelni "bez barier" otwartej i przyjaznej młodzieży niepełnosprawnej. Dotyczy to m.in. działań związanych z likwidowaniem barier architektonicznych, wyposażeniem pracowni komputerowych, sal wykładowych i laboratoriów z myślą o osobach niedowidzących i niedosłyszących. Niepełnosprawni studenci traktowani są jak pełnoprawni uczestnicy życia uczelni. Pomoc w sferze dydaktycznej umożliwia studentowi niepełnosprawnemu zindywidualizowaną organizację studiów i obejmuje także zakup niezbędnych środków technologicznych wspomagających dydaktykę.

Od kwietnia 2010 roku w Czytelni multimedialnej mieści się Pracownia Tyfloinformatyczna dla osób niewidomych i niedowidzących wyposażona w sprzęt umożliwiający naukę osobie niewidomej. Środki na zakup tego sprzętu przekazała Fundacja Leszka Czarnieckiego.

Przed wejściem do Czytelni multimedialnej na ścianie zainstalowany został komunikator umożliwiający skontaktowanie się osobie niepełnosprawnej z obsługą sali. Jedno stanowisko komputerowe przeznaczone jest wyłącznie dla osoby niewidomej. Znajdują się tam m.in.: sprzęt komputerowy ze specjalistycznym oprogramowaniem łączącym powiększenie, obsługę mowy i brajla w jednym programie, monitory i notatniki brajlowskie, drukarka brajlowska, szybki skaner do książek, nagrzewarka do uwypuklania tekstu i powiększarki tekstu. Komputer wyposażony jest w program udźwiękawiający: czytający na głos tekst. Notatnik brajlowski to urządzenia pozwalające na uczestniczenie w zajęciach, zapisujące tekst, który wyświetla się na monitorze brajlowskim. Tak wyposażone stanowisko pracy umożliwia adaptowanie materiałów dydaktycznych do postaci umożliwiającej wspomaganie nauczania osób niewidomych. Sprzęt dla studentów słabowidzących i

niewidomych oraz przeznaczone dla nich materiały dydaktyczne tworzą komfortowe miejsce nauki. Nie jest on zarezerwowany tylko dla studentów Politechniki Wrocławskiej, ale dostępny dla wszystkich zainteresowanych studiujących na każdej innej uczelni.

Istnieje tylko kilka tego typu pracowni na polskich uczelniach, między innymi na Uniwersytecie Jagiellońskim i Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach.

W Czytelni multimedialnej do dyspozycji niewidomych studentów na ośmiu regałach ułożono 62 tomy popularnych, zalecanych na Politechnice skryptów. Są to podręczniki z algebry, geometrii analitycznej, analizy matematycznej, rachunku prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej, projektowania relacyjnych baz danych, logiki i teorii mnogości. Mają one duży format, a zostały przetłumaczone przez wrocławskich studentów ze Stowarzyszenia Twoje Nowe Możliwości. W Polsce dla niewidzących nie ma w ogóle podręczników akademickich z matematyki, fizyki czy chemii, dlatego te książki pisane brajlem są wyjątkowo cenne.

Multimedialne Centrum Edukacyjne

Czytelnia multimedialna i Sala do nauki własnej określane są jako pracownie do nauki własnej i przeznaczone są dla studentów, doktorantów i pracowników Politechniki Wrocławskiej. Biblioteka oddająca do ich dyspozycji nowoczesne media poszerza ich kompetencje informacyjne, umożliwia dostęp do elektronicznych zasobów informacji, a gromadząc i udostępniając materiały w tradycyjnej drukowanej formie upowszechnia zdobycze nauki.

Czytelnia multimedialna służy również jako sala laboratoryjna pracownikom prowadzącym ćwiczenia ze studentami. Regularnie odbywają się w niej zajęcia. Prawdziwe jest więc stwierdzenie, że Biblioteka SKP jest instytucją nauczającą i dostarczającą niezbędne materiały dydaktyczne, zapewniającą miejsce do czytania i studiowania, tworzenia prezentacji, przygotowywania się do zajęć. Stwarzając użytkownikom komfortowe, przyjazne warunki sprzyjające skupieniu i nauce jest atrakcyjnym, miejscem pracy i spotkań, wymiany myśli, uczenia się i nauczania.

Konsultacje z matematyki i fizyki, których szczegółowy harmonogram wisi przed wejściem do Biblioteki odbywają się właśnie w Bibliotece Studium Kształcenia Podstawowego i dają studentom szansę nadrobienia zaległości oraz podniesienia poziomu wiedzy z tych przedmiotów. Biblioteka pełni więc rolę sali dydaktycznej wyposażonej multimedialnie dającą możliwość pracy grupowej, zwłaszcza, że na ścianie zainstalowano tablice. Nie ma wprawdzie wydzielonych pokojów dla studentów i nauczycieli akademickich, lecz są wydzielone strefy ciche do pracy indywidualnej: półokrągłe, przesuwane kabiny wyposażone w stół i krzesła i wejście do gniazd prywatnych laptopów. Studenci mają w tej bibliotece doskonałe warunki do korzystania ze zbiorów drukowanych i ze zbiorów elektronicznych dostępnych online. Biblioteka staje się więc autentycznie miejscem spotkań

edukacyjnych ściśle powiązanych z dydaktyką uczelni, a jej użyteczność dla środowiska akademickiego jest rzecz jasna niekwestionowana.

Komputery, które są dziś jednym z najbardziej rozpowszechnionych środków dydaktycznych umożliwiają swobodny dostęp do edukacyjnych treści i uczenie się w trybie e-learning. Wszyscy studenci i pracownicy naszej uczelni mogą korzystać z zasobów ogólnouczelnianej platformy e-learningowej: Portalu zdalnej edukacji Politechniki Wrocławskiej (ePortal). Administruje platformą Dział Kształcenia na Odległość, który przygotowuje multimedialne materiały dydaktyczne, przeprowadza e-sprawdziany i e-egzaminacje. Udostępnia też studentom, głównie pierwszego roku repetytoria z przedmiotów podstawowych w zakresie programu szkoły średniej. ePortal umożliwia więc studentom podnoszenie swoich kompetencji, pomaga w efektywnej nauce przedmiotów podstawowych przy wykorzystaniu technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) i jest nowym, elektronicznym wsparciem dla procesu dydaktycznego w Politechnice Wrocławskiej. Elektroniczny dostęp do informacji jest niezbędny w zdalnej edukacji, a Biblioteka SKP jako centrum multimedialne zapewnia studentom i pracownikom dostęp do zasobów e-wiedzy.

Kształcenie użytkowników biblioteki

Czytelnikami Biblioteki SKP są głównie studenci pierwszego roku, którzy nie posiadają umiejętności wyszukiwania w katalogach online i bazach danych. Bibliotekarz pomaga im, udziela informacji o swoim księgozborze, o zbiorach Biblioteki Głównej i bibliotek sieci na podstawie baz katalogowych, wyszukuje informację naukowo-techniczną na podstawie księgozbioru biblioteki SKP i Internetu. Jeśli zachodzi taka potrzeba na życzenie użytkownika realizuje także indywidualne szkolenia w zakresie posługiwania się elektronicznymi źródłami informacji. Prowadzi też obowiązkowe zajęcia biblioteczne dla studentów pierwszego roku w ramach dni wstępnych. Bibliotekarze Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej prowadzą szkolenia indywidualne lub w kilkuosobowych grupach z zakresu wyszukiwania w katalogu komputerowym (głównie dla studentów pierwszych lat) i podstaw wyszukiwania w bazach danych i czasopismach elektronicznych (dla studentów starszych lat, doktorantów i pracowników). Szkolenia te są podstawowym narzędziem dydaktyki bibliotecznej, a ich celem jest uzmysłowienie użytkownikom, że aby w pełni dotrzeć do zasobów sieciowych trzeba się nauczyć korzystania z elektronicznych narzędzi. Mają też przygotować użytkowników do efektywnego korzystania z zasobów i usług biblioteki.

Zakończenie

Podsumowując, należy podkreślić, że Biblioteka SKP jest atrakcyjną i niezbędną instytucją dla środowiska akademickiego. Biorąc udział w tworzeniu środowiska edukacyjnego jest otwartym miejscem spotkań społeczności studentów i pracowników Studium. Daje możliwość zagłębienia się w

lekturze, przekazywania wiedzy, rozwijania zainteresowań, zaspokajają potrzeby poznawcze. Jest wykorzystywana dla celów dydaktycznych przez nauczycieli akademickich. Dzięki swym zasobom drukowanym i multimedialnym będącym efektywnym narzędziem do wspomaganie działalności dydaktycznej postrzegana jest jako aktywna instytucja wspierająca nauczanie, a także ważne centrum edukacyjne. Należy też podkreślić, że gromadzenie i udostępnianie odpowiednich materiałów edukacyjnych dostosowanych do specyficznych potrzeb osób niewidomych lub z niepełnosprawnością wzroku i wyjątkowy sprzęt w Pracowni Tyfloinformatycznej znosi bariery informacyjne w dostępie do literatury naukowej.

Bibliografia

1. Utrata I., *Edukacja biblioteczno-informacyjna użytkowników bibliotek akademickich*, [w:] *25 Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej- koncepcje i doświadczenia. Lublin-Kazimierz Dolny, 12-14 czerwca 2006 roku* <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/25kpbm/utrata.php>
2. Konieczna D., *Współczesne trendy architektury bibliotecznej a zmieniające się wymagania użytkowników bibliotek*, [w:] *Biblioteki XXI wieku. Czy przetrwamy? II Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej, Łódź (Poland), 19-21 czerwca 2006*. Politechnika Łódzka, Łódź 2006.

Paulina Bartosik

Zespół Biblioteki Cyfrowej BGiOINT Politechniki Wrocławskiej

**Zespół Biblioteki Cyfrowej BGiOINT PWr
jednostką przygotowującą studentów bibliotekoznawstwa
do zawodu bibliotekarza cyfrowego**

Abstrakt: Obecnie w Polsce rozwija się coraz więcej bibliotek cyfrowych, które udostępniają zbiory w postaci cyfrowej użytkownikom za pośrednictwem Internetu. W każdej jednostce tworzącej dany typ biblioteki zatrudnieni są bibliotekarze, którzy są absolwentami bibliotekoznawstwa. Coraz częściej uczelnie posiadające kierunki INiB oferują studentom specjalizację biblioteki cyfrowe lub pokrewną tematykę dając tym samym teoretyczne podstawy do objęcia stanowiska bibliotekarza cyfrowego. Jednak należy postawić pytanie: jak wygląda to w praktyce? W referacie przedstawiono, jakie działania podejmuje Zespół Biblioteki Cyfrowej BGiOINT, aby zapoznać studentów z pracą bibliotekarzy-redaktorów oraz bibliotekarzy-techników, a tym samym przygotować ich do zawodu bibliotekarza cyfrowego.

1. Wstęp

Obecnie w naszym kraju istnieje ok. 70 bibliotek cyfrowych¹ i z każdym rokiem pojawiają się nowe instytucje tego typu. Ich przyrost powoduje potrzebę zatrudnienia bibliotekarzy cyfrowych, którzy mogą aktualnie kształcić się na dwóch uczelniach w kraju oferujących daną specjalizację lub pokrewną na kierunku Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo². W tych placówkach jednak główny nacisk programu nakierowany jest na teorię dotyczącą repozytoriów cyfrowych z przewagą zajęć praktycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim. W referacie starano się przybliżyć działania podejmowane przez Zespół Biblioteki Cyfrowej BGiOINT w Politechnice Wrocławskiej (koordynatora Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej³), która jako jedna z czterech instytucji we Wrocławiu⁴ daje możliwość studentom Uniwersytetu Wrocławskiego zapoznania się z pracą bibliotekarza zajmującego się repozytorium cyfrowym. Tym samym Zespół Biblioteki Cyfrowej oprócz misji

---

¹ Dane zaczerpnięte ze strony Federacji Bibliotek Cyfrowych. Zestawienie Bibliotek Cyfrowych [on-line] (Dostęp na dzień 20 maja 2011) Dostępny w World Wide Web <http://fbc.pionier.net.pl/owoc/list-lib>

² Są to: Uniwersytet Wrocławski (specjalizacja biblioteki cyfrowe) oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (specjalizacja zasoby cyfrowe).

³ Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa (dostęp na dzień 20 maja 2011) [on-line] Dostępny w World Wide Web <http://www/dbc.wroc.pl>.

⁴ Oprócz Zespołu Biblioteki Cyfrowej PWr praktyki organizuje także Pracownia Digitalizacji BG UW w Wrocławiu, Dział Komputeryzacji Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu oraz Dolnośląska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu.

upowszechnienia książek w formie cyfrowej realizuje dodatkowo misję dydaktyczną, naukową oraz praktyczną.

2. Działania podejmowane przez Zespół Biblioteki Cyfrowej BGiOINT PWr. na rzecz studentów bibliotekoznawstwa

Biblioteka Główna i Oddział Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej posiada Zespół Biblioteki Cyfrowej [zwany dalej ZBC], który podejmuje trzy typy działań na rzecz studentów bibliotekoznawstwa.

Pierwszy i chyba najważniejszy element mający na celu nauczenie praktycznych aspektów zawodu bibliotekarza cyfrowego to praktyki studenckie – specjalizacyjne po I roku studiów magistersko-uzupełniających w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Wrocławskim.

W ZBC co roku w okresie wakacyjnym (lipiec, sierpień lub wrzesień) przyjmowane są na tego typu szkolenia dwie młode osoby, które przez 120 godzin (tj. ok. 3 tygodni) odwiedzają pracownie i zapoznają się z pracą bibliotekarza – technika oraz bibliotekarza – redaktora. W tejsze placówce praktykanci nie tylko przypatrują się pracy – jak ma to miejsce w większości zakładów – ale także proszeni są o wykonywanie czynności bibliotekarza – technika. W pierwszych trzech dniach praktyki studentom bibliotekoznawstwa objaśnia się działanie poszczególnych urządzeń – głównie skanerów, których w pracowni są dwa typy – płaski Context (służy do skanowanie grafiki) i książkowy Minolta (służy do digitalizacji tekstu) oraz zapoznają się z zasadami działania programów obsługujących dany typ urządzenia. Po tym etapie przedstawiane są im podstawowe techniki programów służących do obróbki cyfrowej zeskanowanego materiału. W ZBC BGiOINT PWr podstawowymi narzędziami do obróbki zeskanowanego materiału są programy: Abby Fine Reader (w którym dokonywany jest wstępny retusz po zeskanowaniu oraz eksport do odpowiedniego formatu), Adobe PhotoShop (bardziej zaawansowana obróbka dokumentu) oraz Dokument Express Editor (pozwalający na zapis oferujący efektywną kompresję plików przy jak największej możliwości zachowania ich czytelności do formatu DJVu oraz możliwość linkowania odpowiednich elementów publikacji, przez co dokument jest bardziej atrakcyjny dla czytelnika).

Student bibliotekoznawstwa, podobnie jak pracownik ZBC, przeważnie bibliotekarz–techniczny, zajmuje się jedną książką od początku do końca, co oznacza, że odpowiedzialny jest za wszystkie etapy drogi publikacji w pracowni od skanowania poprzez odpowiednią

obróbkę zeskanowanego materiału we wszystkich programach komputerowych. Należy bowiem pamiętać, iż w instytucji nie ma konkretnej specjalizacji pracowników – jak to ma miejsce w innych bibliotekach cyfrowych. Oznacza to, że pracownik potrafi wykonywać pracę od początku do końca i jeśli zachodzi taka potrzeba jedna osoba doskonale zastąpi drugą, co wpływa na to, że praca „nie stoi w miejscu”. Ostatnim programem używanym w ZBC podczas pracy nad elektronicznym materiałem są aplikacje do odczytywania tekstu tzw. OCR⁵. Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa jako jedna z niewielu bibliotek cyfrowych rozpoznaje tekst plików oraz wprowadza nawigację odpowiednich elementów książki np. interaktywny spis treści w formacie DJVu, co ułatwia czytelnikom odnalezienie danej frazy czy też wyrazu w tekście publikacji, co powoduje bardziej przyjazną pracę z zawartością dokumentu dla użytkownika biblioteki cyfrowej.

Kolejnym typem działań, poprzez który realizowana jest koncepcja dydaktyki i praktyki w ZBC są zajęcia pokazowe dla studentów trzeciego roku Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa oraz dla studentów tego kierunku z innych uczelni niż Uniwersytet Wrocławski, którzy przyjeżdżają do BGiOINT, aby zapoznać się z działalnością, funkcjonowaniem oraz obiegiem książki w naszej książnicy. Wszystkie takie wizyty studentów są wcześniej planowane, tak by pracownicy ZBC byli odpowiednio przygotowani a wycieczka nie zakłócała pracy w pracowni. Podczas pokazu praktycznego prezentowane są i krótko objaśniane wszystkie elementy pracy z książką oraz zeskanowanym materiałem elektronicznym. Studentom przybliżana jest także wiedza na temat historii działalności Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz ilości publikacji udostępnianych w sieci. Zajęcia w formie pokazu praktycznego w pracowni trwają ok. 2 godzin. Dla studentów bibliotekoznawstwa jest to pewna forma odskoczni od czystej teorii podawanej na wykładach i ćwiczeniach, co powoduje, że zajęcia są atrakcyjniejsze, a studenci wynoszą z zajęć pokazowych więcej wiedzy niż siedząc na wykładach w murach uczelni.

Nie można pominąć jednocześnie ostatniego rodzaju działalności, przez który realizuje się aspekt edukacji i dydaktyki w bibliotece. ZBC jako jedyna instytucja we Wrocławiu zatrudnia studentów bibliotekoznawstwa będących na specjalizacji biblioteki cyfrowe (starego czwartego roku) czy też trzeciego roku (niezdecydowanych na specjalizację) na umowę-zlecenie. Studenci bibliotekoznawstwa, po podstawowym przeszkoleniu służą pomocą bibliotekarzom – redaktorom. Pełnią oni w głównej mierze rolę bibliotekarzy

---

⁵ OCR – *Optical Character Recognition*. Zestaw technik lub oprogramowanie służące do rozpoznawania znaków i całych tekstów.

technicznych i odpowiedzialni są za przygotowanie publikacji do umieszczenia jej w cyfrowym repozytorium. Obecnie zatrudnione są 3 studentki bibliotekoznawstwa będące na specjalizacji biblioteki cyfrowe. Jednak w ubiegłym roku jak i 2 lata temu przyjęto osoby, które były na 3 roku i do końca nie były przekonane jaką drogę kształcenia wybrać (biblioteki cyfrowe czy też edytorstwo). Obecnie w Zespole Biblioteki Cyfrowej (rok 2011) zatrudnieni są na stałe dwaj bibliotekarze cyfrowi, jednak ta liczba jest niewystarczająca, aby sprostać wszystkim obowiązkom związanym ze skanowaniem oraz obróbką elektroniczną plików. Studenci zatem są bardzo pomocni w przygotowaniu publikacji.

Koordinator Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej od roku 2007 realizuje misję dydaktyczną oraz daje możliwość odbycia praktyk studentom bibliotekoznawstwa. Do 2010 na praktykach było obecnych 8 osób, a zatrudnionych na umowę-zlecenie zostało 16 osób.

3. Podsumowanie

Dzięki działaniom zaprezentowanym powyżej ZBC i studenci bibliotekoznawstwa pomagają sobie wzajemnie: studenci zapoznają się z praktyczną pracą wykonywaną przez bibliotekarza cyfrowego, a pracownicy ZBC zyskują dodatkową pomoc przy obróbce plików cyfrowych. Zajęcia praktyczne wykonywane w pracowni i udostępniane studentom, lepiej niż teoria zapadają słuchaczom kierunku Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa w pamięć, co powoduje, że proces dydaktyczny jest urozmaicony, ciekawszy i efektywniejszy.

Joanna Czyrek

Biblioteka Wydziału Chemii
Uniwersytet Wrocławski

Koncepcja Lifelong Learning wyzwaniem dla bibliotekarzy

Abstrakt: Zaprezentowano koncepcję uczenia się przez całe życie oraz zasady programu edukacyjnego Komisji Europejskiej – Lifelong Learning Programme. Zwrócono uwagę na konieczność nieustannego podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez bibliotekarzy. Zaproponowano promowanie i wykorzystanie koncepcji lifelong learning w polskich bibliotekach.

Żyjemy w czasach, których cechą jest wielkie tempo zmian we wszystkich obszarach funkcjonowania człowieka. Ogromne zmiany zachodzą również w środowisku pracy bibliotek. Bibliotekarz musi dostosować się do nowych warunków i starać się sprostać nowym wyzwaniom. W tym celu należy wciąż rozpoznawać zmiany zachodzące w działalności poszczególnych grup pracowników bibliotek oraz wykorzystywać różne możliwości dostosowywania każdego stanowiska pracy do nowych wymagań. W realizacji tego zadania pomocna wydaje się być koncepcja uczenia się przez całe życie, która pojawiła się już prawie 40 lat temu w dokumentach UNESCO, jednak z powodu kryzysu gospodarczego nie została wówczas zrealizowana. Powrócono do niej ponownie w latach 90. XX wieku, gdy dla polityków stało się jasne, że dynamika przemian społecznych i ekonomicznych wywołana gwałtownym rozwojem technologicznym zmusza współczesnego człowieka do ustawicznej, permanentnej edukacji. Zdano sobie sprawę z faktu, że bez podnoszenia kwalifikacji zawodowych i ciągłego poszerzania wiedzy ogólnej o otaczającym świecie i mechanizmach jego funkcjonowania, ludzie nie będą mogli godnie, świadomie i z satysfakcją żyć i pracować. Dlatego edukację w XXI wieku zaczęto postrzegać jako proces trwający w różnych formach przez całe życie, rozpoczynający się w przedszkolu i szkole podstawowej, kontynuowany w gimnazjum, szkole średniej i na uczelni wyższej, wzbogacany kursami, szkoleniami, odczytami, seminariami, sympozjami, konferencjami i nauczaniem na odległość oraz samokształceniem. Człowiek współczesny musi kształcić się przez całe życie nie dlatego, że nie nauczył się czegoś w młodości, bo nie uczestniczył aktywnie w zajęciach lekcyjnych, lecz dlatego, że w XXI wieku wiedza bardzo szybko się dezaktualizuje. To, co

było nowe kilka lat temu, dziś jest już przestarzałe i zastępowane przez bardziej nowoczesne urządzenia, których obsługi trzeba się nauczyć. Stąd konieczność uzupełniania wiedzy i podnoszenia kwalifikacji.

Podobne problemy dotyczą środowisko bibliotekarzy. Wielu z nas ukończyło studia nie widząc komputera na zajęciach w toku kształcenia wyższego, a dziś musimy obsługiwać skomplikowane systemy biblioteczne i bazy danych, udostępniać książki i czasopisma w postaci cyfrowej, znać języki informacyjno-wyszukiwawcze, opracowywać komputerowo różne rodzaje dokumentów zgodnie z normami międzynarodowymi, tworzyć repozytoria dorobku naukowego uczelni, biblioteki cyfrowe i elektroniczne zasoby edukacyjne, digitalizować zbiory, tworzyć strony www będące bogatymi portalami tematycznymi. By sprostać wyzwaniom nowoczesności i spełniać oczekiwania użytkowników bibliotek musimy cały czas podnosić nasze kwalifikacje zawodowe, szkolić się i doksztalać.

Takie nowe, aktywne spojrzenie na życie każdego człowieka zakłada koncepcja lifelong learning. Wykorzystuje ona wszystkie programy edukacyjne oferowane przez różne instytucje i organizacje. Promuje zdobywanie wiedzy nie tylko w szkołach, ale też w centrach kształcenia ustawicznego i praktycznego, oraz na zajęciach organizowanych przez organizacje społeczne, samorządowe, stowarzyszenia, spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Popiera wszelkie formy uczenia się: formalne i nieformalne. Celem koncepcji lifelong learning jest:

- 1) zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji zarówno ludziom młodym jak i starym, mieszkającym w mieście i na wsi,
- 2) promowanie różnych metod i form uczenia się o różnym poziomie merytorycznym, czasie trwania i zakresie tematycznym (wykłady, odczyty, seminaria, konferencje, sympozja, nauczanie na odległość, wszechnice akademickie, kursy, szkolenia, studia podyplomowe, doktoranckie),
- 3) podkreślanie znaczenia indywidualnego uczenia się (proces samokształcenia uważany jest za podstawę edukacji ustawicznej i własnego rozwoju),
- 4) wspieranie i wyrabianie u każdego człowieka motywacji do ciągłego uczenia się,
- 5) zapewnienie życzliwej opieki ludziom podejmującym naukę,
- 6) podnoszenie jakości kształcenia ustawicznego,
- 7) uświadamianie roli i znaczenia kształcenia ustawicznego.

Idea uczenia się przez całe życie jest obecnie jednym z priorytetów Unii Europejskiej, o czym świadczy uruchomiony przez Komisję Europejską w 2007 roku Lifelong Learning

Programme – LLP. Jest on realizowany na mocy decyzji nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 listopada 2006 roku. Celem tego programu edukacyjnego realizowanego w latach 2007-2013 jest między innymi: wspomaganie procesów przystosowania się do nowych warunków społecznych i ekonomicznych w zjednoczonej Europie, promocja kreatywności, konkurencyjności, przedsiębiorczości, wspieranie rozwoju innowacyjności i korzystania z nowych technologii komunikacyjnych, a także promowanie nauki języków obcych. W skład LLP wchodzi:

- 1) program Comenius – dotyczący edukacji szkolnej,
- 2) program Erasmus – obejmujący szkolnictwo wyższe,
- 3) program Grundtvig – zajmujący się edukacją dorosłych,
- 4) program Leonardo da Vinci – dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego,
- 5) program Jean Monnet – adresowany do uczelni w państwach Unii Europejskiej i mający na celu wprowadzanie oraz finansowanie studiów dotyczących integracji europejskiej.

Budżet LLP w 2010 roku wyniósł 892 mln euro, z czego na Polskę przypadło prawie 74 mln euro podzielonych następująco: Comenius – 12,115 mln euro, Erasmus – 39,207 mln euro, Leonardo da Vinci – 17,363 mln euro, Grundtvig – 2,419 mln euro. W lutym 2010 roku rozpoczął działalność Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie, jako organ pomocniczy Prezesa Rady Ministrów. W skład zespołu wchodzi: minister edukacji narodowej, minister nauki i szkolnictwa wyższego, minister gospodarki, minister pracy i polityki społecznej, minister rozwoju regionalnego, minister spraw zagranicznych i szef kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Utworzenie Zespołu świadczy o zauważeniu problemu kształcenia dorosłych przez polskich polityków.

Środowisko bibliotekarzy powinno spożytkować te sprzyjające sygnały płynące z Komisji Europejskiej, UNESCO, Organizacji Współpracy i Rozwoju Gospodarczego OECD oraz polskiego rządu i spróbować wykorzystać proponowane programy edukacyjne do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Najważniejsze jest jednak zaakceptowanie przez pracowników bibliotek konieczności uczenia się przez całe życie, a także aktywne uczestnictwo w organizowanych przez różne instytucje kursach i szkoleniach. Środowisko bibliotekarzy powinno upominać się o środki na doksztalcanie, gdyż gwarantuje to Kodeks Pracy nakazujący pracodawcy ułatwianie pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Może należy w polskich bibliotekach wprowadzić rozwiązania przyjęte w innych krajach Unii Europejskiej. W Wielkiej Brytanii 1 % budżetu biblioteki przeznaczają się

na obowiązkowe szkolenia personelu. W 1989 roku we Francuskiej Bibliotece Narodowej powstał dział szkoleniowy zwany Service de la Formation. Początkowo pracowały w nim 2 osoby, ale w 1998 roku zatrudniał on już 10 pracowników. Dodatkowo w każdym oddziale i departamencie tej biblioteki powołano tzw. łączników szkolenia, których rola polega na utrzymywaniu stałego kontaktu z działem szkoleniowym i przekazywaniu informacji o potrzebach współpracowników. W 1997 roku dział szkoleniowy dysponował budżetem 7 mln FF, a w 1998 roku – 6 mln FF. Na każdego pracownika Francuskiej Biblioteki Narodowej przypada 6 dni szkoleń rocznie. Czas szkolenia jest traktowany jako czas pracy i wszystkie koszty związane z doksztalcaniem pokrywa pracodawca. Szkolenia są prowadzone przez pracowników biblioteki lub przez firmy usługowe specjalizujące się w danej dziedzinie. Celem szkoleń jest: pogłębienie kompetencji zawodowych, poznanie nowych technologii, wzbogacenie kultury osobistej i zawodowej dzięki np. kursom języków obcych, wykładom z historii czy polityki kulturalnej. Działania tego typu mają pomóc sprostać wymaganiom związanym z ewolucją zawodu.

Myślę, że żadna polska biblioteka nie jest w stanie przeznaczyć na szkolenia swoich pracowników tak dużych pieniędzy jak Francuska Biblioteka Narodowa, ale i u nas są możliwe pewne działania ułatwiające bibliotekarzom podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Wydaje się, że każda biblioteka w Polsce powinna opracować program systematycznych szkoleń wewnętrznych dla swoich pracowników. To nie kosztuje dużo, a może przynieść ogromne korzyści. Zwiększanie udziału bibliotekarzy w kursach, wykładach, konferencjach wiąże się już z pewnymi nakładami finansowymi, ale i w tym przypadku zyskać mogą wszyscy pracownicy biblioteki, gdy zobowiązemy uczestnika seminarium do podzielenia się zdobytą wiedzą z innymi. Może należy wyznaczyć w bibliotekach osoby odpowiedzialne za efektywne wdrażanie programów edukacyjnych.

Środowisko bibliotekarzy musi pamiętać o konieczności zdobywania wiedzy, bowiem by praca bibliotekarza była doceniana i cieszyła się uznaniem, pracownik biblioteki powinien umieć więcej od użytkownika, musi być o krok przed nim, by potrafić udzielić wyczerpujących i satysfakcjonujących informacji. Tylko wówczas bibliotekarz będzie potrzebny, a jego praca ważna, przydatna, niezbędna i szanowana.

Bibliografia:

1. Szkolnictwo wyższe a uczenie się przez całe życie : opinia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, „Sprawy Nauki”, 2010, nr 5, s. 38.
2. Mobilność kluczem do rozwoju Europy : opinia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, „Sprawy Nauki”, 2010, nr 6, s. 33-34
3. Jazdon Artur, *Nowe funkcje i zadania bibliotek uczelnianych i ich konsekwencje organizacyjno-kadrowe*, [w:] *Rola bibliotek w polskim systemie edukacyjnym* pod red. nauk. Donat Mierzejewski, Bolesław Ochodek. – Piła, 2007.
4. Sapa Remigiusz, *Kształcenie bibliotekarzy w świetle konferencji LIBER nt. „Biblioteka ucząca”*, [w:] *Światowa strategia edukacji bibliotekarzy i specjalistów informacji naukowej* / red. nauk. Maria Kocójowa. – Kraków, 1998
5. Walle Elżbieta, *Edukacja permanentna w Bibliotheque Nationale de France (BNF)*, [w:] *Edukacja permanentna bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej w międzynarodowej perspektywie* / red. nauk. Maria Kocójowa. – Kraków, 1999.
6. Kocójowa Maria: *Badania nad edukacją permanentną bibliotekarzy : doświadczenia międzynarodowe a Polska*, [w:] *Edukacja permanentna bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej w międzynarodowej perspektywie* / red. nauk. Maria Kocójowa. – Kraków, 1999

Netografia:

1. Pluta-Olearnik Mirosława, *Koncepcja Life Long Learning – wyzwanie dla kształcenia na poziomie wyższym* [online] [dostęp: 29.07.2011] dostępny w Internecie: <http://www.fundacja.edu.pl/organizacja/referaty/33>
2. Neczaj-Świdarska Roksana: *Uczenie się jako jedno z życiowych wyzwań współczesnego człowieka* [online] [dostęp: 29.07.2011] dostępny w Internecie: <http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/7/id/98>
3. Okrój Izabela: *Przystosuj się – ucz się ustawicznie* [online] [dostęp: 29.07.2011] dostępny w Internecie: <http://www.lifelong-learning.pl/idea/przystosujsie.html>
4. Wróblewska Walentyna: *Edukacja ustawiczna – geneza i rozwój* [online] [dostęp: 29.07.2011] dostępny w Internecie: <http://www.ementor.edu.pl/artykul/index/numer/17/id/356>
5. Lifelong Learning Programme [online] [dostęp: 29.07.2011] dostępny w Internecie: http://pl.wikipedia.org/wiki/Lifelong_Learning_Programme

Monika Józwiak

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

Centrum NUKAT i Międzyuczelniany Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania VTLS jako instytucje promujące samokształcenie

Abstrakt: Omówiono sposób, w jaki Centrum NUKAT stara się dbać o właściwe przygotowanie bibliotekarzy katalogujących zbiory biblioteczne. Przedstawiono również zakres obowiązków Międzyuczelnianego Zespołu Koordynacyjnego ds. Wdrażania VTLS, którego funkcjonowanie ściśle związane jest z kształceniem pracowników bibliotek, poprzez promowanie współpracy z bibliotekami użytkującymi system VTLS/Virtua oraz inne systemy komputerowe.

Współczesna biblioteka wykorzystuje wiele metod rozpowszechniania informacji w społeczeństwie, docierając przy ich pomocy zarówno do środowiska bibliotekarzy jak i do użytkowników książnic. Biblioteki publiczne i naukowe starają się pozyskać jak najszerszą rzeszę czytelników. Rozwój technologiczny, dzięki któremu łatwiej jest organizować dostęp do informacji oraz umiejętnie ją wykorzystywać pomaga zainteresować działalnością bibliotek nowych klientów.

Biblioteka, jako ośrodek informacyjny w swoim środowisku, wychodzi z ofertą edukacyjną do użytkowników, ale również sama musi stale doskonalić umiejętności swoich pracowników, biorąc pod uwagę rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz technologii informacyjnych.

Dokształcanie bibliotekarzy odbywa się zarówno w ramach biblioteki macierzystej, jak i na poziomie ogólnokrajowym. Różnorodność typów bibliotek, ich zadań, różnorodność potrzeb użytkownika, odrębny charakter zbiorów i przede wszystkim burzliwy oraz niepojęty rozwój technologii informatycznych stawia przed kadrą biblioteczną każdej placówki nowe wymagania, a także wyznacza nowe kierunki jej rozwoju oraz potrzebę specjalizacji w różnych dziedzinach. Aby zrealizować tak postawione personelowi bibliotecznemu cele, organizuje się konferencje, szkolenia, warsztaty, dyskusje, itp.

Jednym z polskich ośrodków, który dba o dobre przygotowanie bibliotekarzy w zakresie katalogowania jest Centrum NUKAT – Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny. Bazę NUKAT tworzą metodą współkatalogowania polskie biblioteki naukowe i akademickie. Duży nacisk położono na ujednoczanie haseł stosowanych w opisach dokumentów oraz ujednoczanie opisów bibliograficznych. W związku z tym Centrum NUKAT organizuje szkolenia i warsztaty dla bibliotek uczestniczących we współkatalogowaniu w zakresie

wprowadzania zmian w normach i przepisach dotyczących katalogowania oraz umiejętności obsługi systemu komputerowego. Poprzez tego rodzaju spotkania NUKAT wymusza na bibliotekach właściwe przygotowanie bibliotekarzy do pracy w zintegrowanym systemie bibliotecznym. Z NUKAT współpracują nie tylko ośrodki, które wdrożyły produkt VTLS/Virtua, ale również instytucje działające w oparciu o inne systemy biblieczne: Horizon, Aleph. Wszystkie na bieżąco informowane są o zmianach i nowych formach pracy, nowych funkcjach i możliwościach systemu.

Do niedawna wszystkie tego typu spotkania odbywały się w pomieszczeniach NUKAT w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Wymagało to osobistego uczestnictwa przedstawicieli poszczególnych bibliotek oraz poniesienia kosztów oddelegowania pracownika. Dzięki rozwojowi technologii informacyjnych Centrum NUKAT zastosowało (obok spotkań bezpośrednich) inną formę komunikacji, jakim są szkolenia zdalne. W ten sposób przeprowadzono już tygodniowe szkolenie w zakresie tworzenia słownictwa języka haseł przedmiotowych KABA. Trwają przygotowania do następnych warsztatów. Tego typu szkolenia są oczywiście płatne, jednak biblioteka nie jest narażona na ponoszenie kosztów związanych z noclegami i przejazdem swoich pracowników.

We wrześniu, przy wykorzystaniu programu NetViewer, NUKAT przeprowadził cykl szkoleń z nowych funkcji systemu Virtua. Podczas tej sesji zaprezentowane zostały nowe funkcje systemu, była możliwość zadawania pytań i konsultacji z osobą prowadzącą i innymi uczestnikami spotkania.

Każda biblioteka przystępująca do współpracy z NUKAT, w zależności od poziomu zaawansowania jej pracowników, również uczestniczy w szkoleniach organizowanych w Centrum NUKAT. Przeznaczone są one dla informatyków administrujących bazą oraz dla bibliotekarzy. Podczas tych szkoleń prezentowane są podstawowe założenia funkcjonowania katalogu centralnego, narzędzia służące ułatwieniu pracy bibliotecznej, tworzenie słownictwa KABA, itp.

Jedną z form samokształcenia pracowników bibliotek akademickich, głównie uniwersyteckich, jest współpraca bibliotek stosujących system komputerowy VTLS. Biblioteki polskie, które zdecydowały się korzystać z systemu VTLS, zakupiły go i wdrożyły, zawiązały „Porozumienie o współpracy bibliotek wdrażających i użytkujących VTLS”. Pierwsze polskie biblioteki zakupiły system komputerowy VTLS w 1992 r. Były to: Biblioteka Uniwersytecka w Gdańsku, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Biblioteka Jagiellońska i Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej. W ramach Porozumienia działa Rada Dyrektorów oraz Międzyuczelniany Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania VTLS,

powołany na mocy porozumienia Rektorów z dnia 10 marca 1993 r. Zespół Koordynacyjny jest organem doradczym i opiniodawczym Rady Dyrektorów.

Do zadań Zespołu Koordynacyjnego należy ustalanie wspólnej strategii wobec ogólnopolskich instytucji naukowych, ustalanie listy priorytetów w procesie wdrażania i użytkowania systemu VTLS, propagowanie form i zasad współpracy z bibliotekami użytkującymi inne systemy. Obecnie w skład Zespołu Koordynacyjnego wchodzi przedstawiciele: Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Biblioteki Uniwersyteckiej w Gdańsku, Centrum NUKAT, Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej oraz bibliotek naukowych Lublina.

Zespół Koordynacyjny obejmuje swoją opieką przede wszystkim biblioteki, które wdrożyły system komputerowy VTLS/Virtua; czuwa nad spójnością wdrażania kolejnych wersji systemu, a także nad poprawnością działania poszczególnych funkcji; stara się wypracować odpowiednie relacje na linii biblioteki polskie i firma VTLS. Do roku 2009 Zespół Koordynacyjny spotykał się systematycznie i omawiał bieżące sprawy oraz problemy. Obecnie spotkania zespołu odbywają się przez komunikator Skype. Ich częstotliwość uzależniona jest od potrzeb.

Dobłą formą doształcania i doskonalenia umiejtności w pracy bibliotekarskiej są też organizowane corocznie spotkania dla bibliotek umiejtkujących system VTLS/Virtua, pod nazwą Spotkanie Polskiej Grupy Użytkowników VTLS/Virtua. Koordynatorem i organizatorem tychże spotkań jest właśnie Zespół Koordynacyjny. Do chwili obecnej odbyły się cztery spotkania: w Gdańsku, Warszawie i Krakowie. W spotkaniach biorą udział przedstawiciele wszystkich ośrodków korzystających z systemu VTLS/Virtua oraz przedstawiciele firmy VTLS. Program spotkań ukierunkowany jest zarówno na przedstawienie potrzeb umiejtkowników systemu, jak i lokalnych rozwiązań zastosowanych w poszczególnych bibliotekach, a także zaprezentowanie nowych trendów i kierunku rozwoju firmy. Spotkania PGU stanowią okazję do zapoznania się z nowościami technicznymi przygotowanymi przez producenta systemu. Spotkania te służą m.in. sformułowaniu postulatów dotyczących rozwoju oprogramowania oraz zastosowaniu pewnych kompromisów we wspólnej pracy, która ma służyć przede wszystkim dobru umiejtkownika. Przede wszystkim jednak stanowią one ogromne bogactwo wiedzy dla bibliotekarzy, którzy na spotkaniach dzielą się swoimi doświadczeniami, osiągnięciami oraz porażkami. Dzięki wspólnej, wyteżonej pracy mają oni możliwość podjęcia kolejnych prób doskonalenia pracy w obrębie systemu komputerowego oraz zmian w organizacji działań bibliotecznych.

Należy podkreślić, że Spotkania Polskiej Grupy Użytkowników, nie mają charakteru konferencji, a raczej wolnych dyskusji (oczywiście poprzedzonych wykładami). Taka forma przekazu jest niewątpliwie bogatym źródłem informacji.

Czwarte Spotkanie Polskiej Grupy Użytkowników VTLS/Virtua, które odbyło się w Warszawie w czerwcu 2011 roku, poświęcone było, oprócz wystąpień przedstawicieli VTLS i zaprezentowaniu kierunku rozwoju firmy, tzw. wirtualizacji i modułowi gromadzenia w systemie Virtua (Acquisitions). Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego od stycznia 2011 r., jako jedyna w Polsce, podjęła się próby wdrożenia modułu gromadzenia do pracy biblioteczej. Swoje przygotowania i półroczne doświadczenia, przedstawiciele BUG, starali się omówić i przedstawić na 4. Spotkaniu PGU. Temat wywołał ogromne zainteresowanie wśród przedstawicieli poszczególnych ośrodków. Być może doświadczenia koleżanek i kolegów z BUG, zaowocują w przyszłości, wdrożeniem tegoż modułu w oddziałach gromadzenia zbiorów innych bibliotek naukowych.

Spotkania dla krajowych użytkowników odbywają się na poziomie ogólnopolskim. Głównymi adresatami są tutaj biblioteki użytkujące system komputerowy VTLS. Na szerszej platformie, działają tzw. VTLS EMEA Users' Group Meeting [Europe Middle East and Africa]. Spotkania międzynarodowe, w których biorą udział przedstawiciele europejskich i afrykańskich bibliotek akademickich użytkujących system VTLS/Virtua, odbywają się od 24 lat corocznie w różnych częściach Europy i Afryki. W 2010 r. po raz pierwszy EMEA UG odbyło się poza granicami Europy, tj. w Tunezji.

VTLS EMEA UG mają na celu: promowanie i propagowanie interesów wszystkich posiadaczy produktu VTLS w Europie i w Afryce; zachęcanie do współpracy i komunikacji między firmą VTLS a użytkownikami w celu poprawy wykorzystania produktów i usług VTLS oraz upowszechnianiu technik, oprogramowania i procedur firmy oraz jej użytkowników. Formuła spotkań EMEA UG ma nieco odmienny charakter od polskich spotkań. Program obejmuje seminaria, prezentacje oraz warsztaty prowadzone przez pracowników VTLS, na których uczestnicy mogą zapoznać się z nowymi produktami firmy.

Spotkania, takie jak PGU, EMEA UG czy konferencje organizowane przez różne instytucje naukowe, oprócz podstawowych swoich funkcji, przyczyniają się także do nawiązywania nowych znajomości i kontaktów zawodowych. Chyba nie ulega wątpliwości, że rozmowy prowadzone „podczas przerw na kawę”, w kuluarach, stanowią często niesamowite źródło informacji.

Bibliotekarze, którzy rozumieją konieczność „zmierzenia się” z rzeczywistością, w jakiej żyjemy, podejmują próby samokształcenia, doskonalenia swoich umiejętności zawodowych oraz rozwijania swoich zainteresowań.

Czy w obliczu zachodzących zmian w każdej sferze życia, mamy wątpliwości, co do konieczności samokształcenia? Czy zdobyta i raz ugruntowana wiedza wystarczy do wykonywania przez kilkadziesiąt lat pracy bibliotecznej? Czy będzie wystarczająca i pomocna użytkownikom, coraz bardziej wymagającym i stawiającymi bibliotekarzom coraz wyższą poprzeczkę? Chyba musimy wymagać od siebie kreatywności i umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy oraz kształtowania swojego wizerunku.

Agnieszka Jarych

Biblioteka Wydziału Mechaniczno-Energetycznego
Politechnika Wroclawska

Kamila Kokot

Biblioteka Instytutu Historycznego
Uniwersytet Wroclawski

Księgozbiór podręczny w Bibliotece Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wroclawskiego - stan obecny a oczekiwania użytkowników

Abstrakt: W pracy przedstawiono działalność czytelnicy biblioteki Instytutu Historycznego. Do napisania referatu została wykorzystana ankieta, która składała się z 8 pytań. Została ona przeprowadzona wśród studentów historii, którzy są najczęstszymi użytkownikami czytelnicy. Ankiety przeprowadzono na przełomie marca i kwietnia 2011 r. W sumie zgromadzono 47 ankiet, jednak nie przekłada się to na liczbę czytelnicy, ponieważ niektórzy odmówili udziału w ankiecie. W badanym okresie czytelnicy odwiedziło w marcu 753 studentów, natomiast w kwietniu 512 studentów, co daje razem 1265 użytkowników.

Celem pracy jest przedstawienie zasobów czytelnicy, częstotliwości z niej korzystania oraz zbadanie czy księgozbiór podręczny wymaga poszerzenia i zaktualizowania. Do ankiety dołączone są wykresy obrazujące odpowiedzi użytkowników na pytania. Zawartość księgozbioru czytelnicy nastawiona jest przede wszystkim na potrzeby studentów, ponieważ pracownicy naukowcy mają wolny dostęp do półek w całej bibliotece. Dlatego też przeprowadzając ankietę skierowałyśmy pytania do studentów.

Księgozbiór czytelnicy podzielony jest na działy. Pierwszym z nich są podręczniki szkolne i akademickie. Następnym książki z zakresu dydaktyki (np. „Dydaktyka historii”, teksty źródłowe, seria wydawnicza „Teki Edukacyjne IPN” oraz program nauczania i propozycje jego realizacji). Znaleźć tu też można bogaty zbiór słowników i encyklopedii m.in. słowniki języków obcych (głównie j. angielskiego, niemieckiego i łaciny), z zakresu językoznawstwa, słowniki Staropolski, Prasłowiański oraz Geograficzny, Polski Słownik Biograficzny, Słownik zlatynizowanych nazw miejscowych, a także Słowniki historyków polskich i pseudonimów pisarzy polskich. Wśród encyklopedii warto wymienić takie pozycje jak: Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, Encyklopedia Historii Świata, Historii Gospodarczej Polski, Encyklopedię Religii i Katolicką. Kolejnym, obszernym, działem są czasopisma – głównie o tematyce historycznej. Studenci mogą więc sięgnąć po: „Kwartalnik Historyczny”, „Przegląd Historyczny”, „Polski Kwartalnik Historyczny >Sobótka<”, „Dzieje Najnowsze”, „Wiadomości Historyczne” oraz „Studia Źródłoznawcze” i „Archeion”. W czytelnicy znajduje się również zbiór Bibliografii historii polskiej oraz historii Śląska, a także książki z zakresu nauk pomocniczych historii, wstępu do badań historycznych, jak również integracji europejskiej i prawa.

Księgozbiór ułatwia pracę przede wszystkim studentom ze specjalizacji nauczycielskiej, ponieważ zapewnia wolny dostęp do wspomnianych już podręczników szkolnych, które są niezbędne w przygotowaniach na zajęcia z zakresów dydaktycznych i praktyk.

Z badań przeprowadzonych w ankiecie wynika, że najczęstszymi użytkownikami czytelnicy są właśnie studenci specjalizacji nauczycielskiej: 29 % spośród ankietowanych na pytanie nr 7 (Jakiej jesteś specjalizacji?) udzieliło właśnie takiej odpowiedzi. Pozostali ankietowani są studentami innych specjalizacji: 21 % to studenci archiwistyki z dokumentalistyką konserwatorską, 11 % amerykańistyki, 11 % dokumentalistyki konserwatorskiej z regionalistyką, 11 % archiwistyki z regionalistyką, 17 % ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie o specjalizację [wykres 7].

Na pytanie nr 5 (Czy uważasz, że księgozbiór podręczny powinien zostać rozszerzony? Jeśli tak, to o jakie pozycje?) sześciu przedstawicieli specjalizacji nauczycielskiej udzieliło odpowiedzi, że księgozbiór jest wystarczający, dwie osoby nie udzieliły żadnej odpowiedzi, po dwie osoby chętnie widziałyby w czytelnicy więcej podręczników akademickich (a), słowników i encyklopedii (b). Jeśli chodzi o słowniki to studenci przede wszystkim mieli na uwadze słowniki obcojęzyczne. Trzy osoby zaznaczyły odpowiedź (c) czasopisma, a jedna (d) inne, podając przy tym bibliografie i źródła.

Studenci specjalizacji innych niż nauczycielska na pytanie nr 5 udzielili następujących odpowiedzi. Osoby, które nie podały specjalizacji, uważają księgozbiór za wystarczający, jednakże równie częstą odpowiedzią wśród tych osób była odpowiedź (b) słowniki i encyklopedie. Dwie osoby wskazały na czasopisma, jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na pytanie. Studenci ze specjalizacji dokumentalistyka konserwatorska z regionalistyką równie często wskazywali czasopisma jak i uważali, że księgozbiór jest wystarczający. Przedstawiciele archiwistyki z regionalistyką podobnie uważają, że księgozbiór jest wystarczający, pojedyncze osoby wskazały na podręczniki, czasopisma i inne, przy czym ankietowani nie podali swoich propozycji. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi. Spośród archiwistów łączonych z dokumentalistyką konserwatorską cztery osoby uznały księgozbiór za wystarczający, dwie osoby nie udzieliły odpowiedzi. Pozostali ankietowani zaznaczyli odpowiedzi a, b, c (podręczniki, słowniki i encyklopedie, czasopisma). Ankietowani ze specjalizacji amerykańistyka także uważają, że księgozbiór spełnia ich wymagania, natomiast dwie osoby wskazały na słowniki i encyklopedie, a jedna na podręczniki. Podsumowując analizę pytania nr 5 można stwierdzić, że ankietowani studenci w znacznej ilości uważają księgozbiór podręczny za wystarczający. Takiej odpowiedzi udzieliło 39 % spośród wszystkich ankietowanych., 11 % nie udzieliło odpowiedzi na pytanie, co jednocześnie nie

oznacza, że są niezadowoleni z zawartości, a właśnie przeciwnie nie zgłaszają potrzeby zmian w księgozbiornie. Jeśli studenci mieliby rozszerzyć jakiś dział w księgozbiornie podręcznym to najchętniej wzbogaciliby go o słowniki i encyklopedie 19 % oraz czasopisma 15 %. Dział z podręcznikami studenci uważają za wystarczający, tylko 9 % spośród ankietowanych chętniej widziałoby w nim więcej pozycji [wykres 5].

Pierwszym pytaniem zadany w ankiecie było „jak często korzystasz z czytelni?”. Większość ankietowanych (56 %) udzieliła odpowiedzi b (2-3 razy w tygodniu). Tak odpowiedziało siedem osób ze specjalizacji nauczycielskiej oraz archiwistyki z regionalistyką, po 3 osoby z dokumentalistyki z regionalistyką, jak również te, które nie podały specjalizacji, oraz 2 osoby z amerykanistyki. 23 % udzieliło odpowiedzi (d) - rzadziej, 15 % - raz w tygodniu, natomiast codziennie czytelnię odwiedza 6 % spośród ankietowanych i są to mężczyźni [wykres 1].

Na pytanie nr 2 (Czy korzystasz z księgozbiornie w czytelni?) 56 % zaznaczyło odpowiedź twierdzącą, natomiast 11 % udzieliło odpowiedzi negatywnej. Co ciekawe, w kolejnym pytaniu – o to jak często korzystasz z księgozbiornie w czytelni osoby udzielające negatywnej odpowiedzi na pytanie nr 2, w tym pytaniu zaznaczały odpowiedź c – rzadko. Tylko jedna osoba po zaznaczeniu odpowiedzi (b) – nie w pytaniu nr 2 pominęła pozostałe pytania dotyczące księgozbiornie podręcznego. 44 % osób w pytaniu nr 3 (Jak często korzystasz z księgozbiornie w czytelni?) udzieliło odpowiedzi (c) rzadko, a 43 % osób zaznaczyło odpowiedź (b) umiarkowanie [wykres 2, 3].

Z analizy pytania nr 4 (Z czego korzystasz najczęściej?) wynika, że studenci najczęściej korzystają z czasopism – 31 % oraz ze słowników i encyklopedii – 25 %. Podręczniki i pozostałe pozycje księgozbiornie są użytkowane w porównywalnym zakresie od 19 do 22 %. 3% ankietowanych nie zakreśliło żadnej odpowiedzi [wykres 4]. Najczęstszymi wśród ankietowanych byli studenci 2 roku studiów licencjackich - 42 %, wśród pozostałych są studenci 1 roku studiów magisterskich – 19 % i pierwszego roku studiów licencjackich - 11%. W ankiecie wziął udział 1 doktorant, a 4 osoby nie udzieliły odpowiedzi [wykres 6]. Co ciekawe większość ankietowanych to mężczyźni 49 %, kobiety stanowiły 45%, natomiast 6 % nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi [wykres 8].

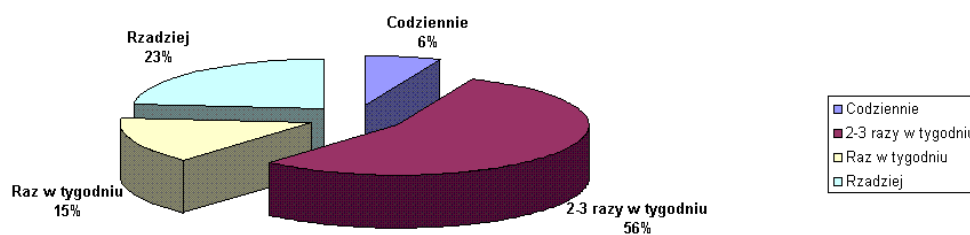
Na podstawie przeprowadzonej ankiety stwierdzić można, że dla sporej części użytkowników 39 % księgozbiornie podręczny został trafnie dobrany pod kątem celów dydaktycznych. W nielicznych przypadkach studenci wprowadziliby niewielkie zmiany. Najczęściej dotyczyłyby one słowników i encyklopedii – 19 % oraz czasopism – 15 %, wśród których pojawiały się tytuły, z których studenci korzystają do pisania prac dyplomowych

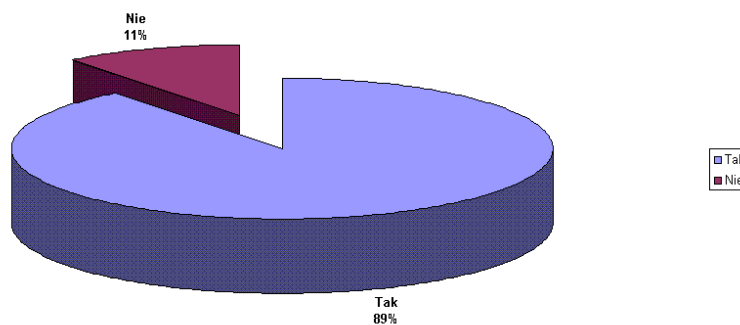
(najczęstszą propozycją była „Trybuna Ludu”). Studenci ze specjalizacji nauczycielskiej nie sygnalizowali potrzeby rozszerzenia księgozbioru o podręczniki szkolne i książki z zakresu dydaktyki. Chętnie natomiast widzieliby większą ilość podręczników akademickich oraz słowniki obcojęzyczne. Studenci innych specjalizacji uzupełniliby księgozbiór także o słowniki i encyklopedie jak również o czasopisma.

Z analizy ankiety wynika, że studenci w miarę często korzystają z księgozbioru podręcznego, wywnioskować więc można, że został on trafnie dobrany i spełnia oczekiwania użytkowników.

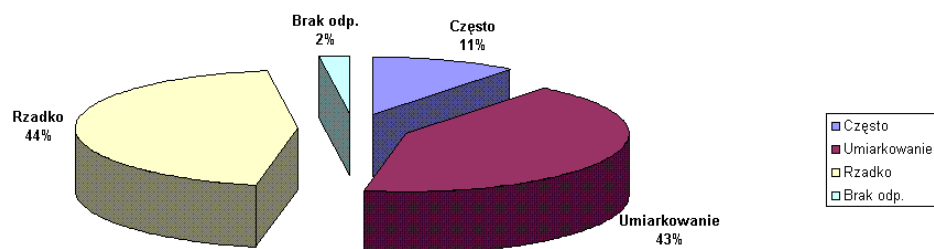
Pytanie nr 1 : Jak często korzystasz z czytelni w Bibliotece Instytutu Historycznego?

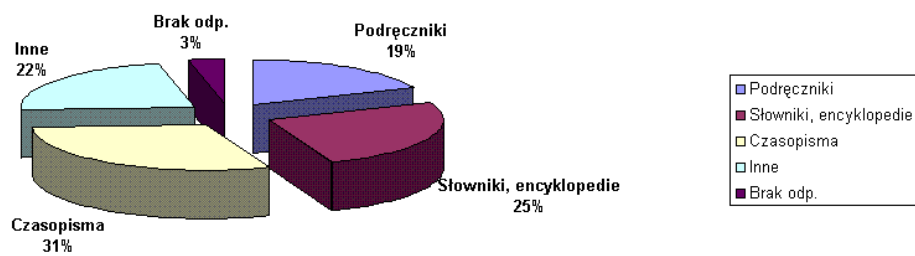
Pytanie nr 2 : Czy korzystasz z księgozbioru w czytelni?

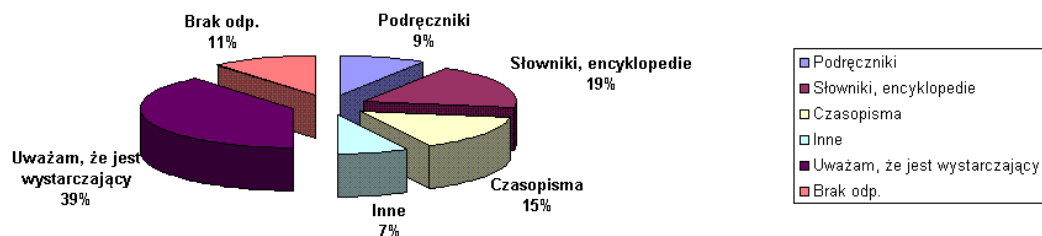
Pytanie nr 3 : Jak często korzystasz z księgozbioru w czytelniku?

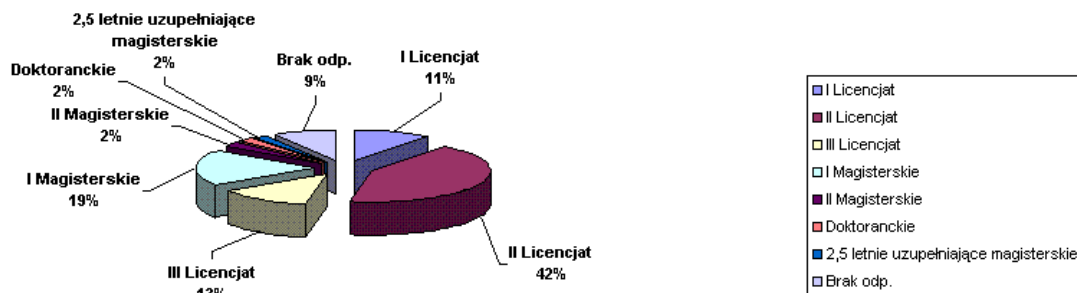
Pytanie nr 4 : Z czego korzystasz najczęściej?

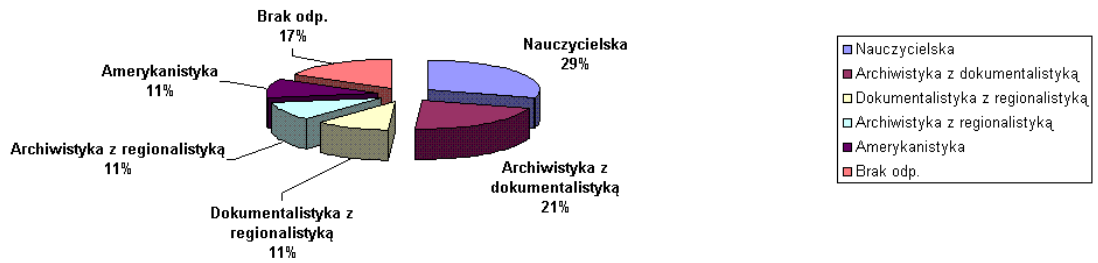
Pytanie nr 5 : Czy uważasz, że księgozbiór podręczny powinien zostać rozszerzony? Jeśli tak to o jakie pozycje?

Pytanie nr 6 : Którego roku jesteś studentem?

Pytanie nr 7 : Jakiej specjalizacji?

Pytanie nr 8 : Jakiej jesteś płci?

